

254

MAGY
AR
PREDI
KAT.

G. G
K.
1751

~~J. O. A. H. L. 44~~

N. Beth. O. H. L. A.
Ex oblatione Ill. Comitiss
Emeru de Bohlen

Haáz Rezső Múzeum
Tudományos Könyvtára
Székelyudvarhely

Handwritten scribbles

Haáz Rezső Múzeum
Tudományos Könyvtára
Székelyudvarhely

Haáz Rezső Múzeum
Tudományos Könyvtára
Székelyudvarhely

4181.
F.30. III

Haáz Rezső Múzeum
Tudományos Könyvtára
Székelyudvarhely

Haáz Rezső Múzeum
Tudományos Könyvtára
Székelyudvarhely

IGAZÁN VITÉZKEDŐ 'S TUSAKODÓ
KERESZTYEN LÉLEKNEK

KORONAJA,

Libe Bibliotheca us. Thovashellyeny
MELLYERT,

A' N. MÉLTÓSÁGOS GENERALIS, GROF

GYULAI FERENTZ

UR,

mint igaz **KERESZTYEN VITEZ**, éle-
tében tufakodván, végre azzal meg-

Tudománygyűjtemény
koronáztatott:

MELLY,

AZ ÖRÖKKÉVALÓSÁGNAK TEMPLOMÁBAN
ÖRÖK EMLEKEZETRE FEL-FÜGGESZTETT,
midőn arról IDVESSÉGES TANÍTÁST tenne

BÓNYHAI GYÖRGY,

Az Erdélyi N. Ref. Ekleziáknak Superintendense

az Andrásfalvi Udvarháznál egyben-gyült Halotti So-
kaság előtt. KRISTUS URunk' küitése után való
MDCCXXX-dik Eft. Juliusnak 23. Nappán.

szathmari pap sandor által
KOLOSVÁRATT,

Nyomt. SZATHMARI PAP SANDOR által. 1743. Eft.

'Sólt. XCI. 7.

Ha el-esnek mellőled ezeren, és jobb-kezed felől tiz ezeren,
mindazáltal hozzád nem közelget.

Jób. XIX. 25, 26, 27.

En is jól tudom, hogy az én MEGVÁLTOM él, és hogy az
utolsó ember a' földből fel támad. Továbbá, minekután-
na az én testemet a' férgek meg-rágnák, és minekutánna
fel-ébredek, ebben a' testben meg-látom az ISTENT, ugyan
önnön-magam látom-meg, nem más, és az én femeim látják-
meg, minekutánna az én veséim én bennem meg-eméjtetnek.

Zakh. IV. 6.

Ez az URnak beféde Zorobábelhez, mondván: Nem erővel,
sem hatalommal, hanem az én Lelkém által, ezt mondja
a' Seregeknek URa.

Éfés. VI. 13, 14, 15, 16, 17.

Vegyétek-fel az ISTENnek minden segyverét, hogy ellent állhas-
satok e' veszedelmes időben, és mindeneket el-végezván meg-
állhassatok. Álljatok annakokáért a' ti derekaitokat bé-
ővezvén igaz mondással, és fel-öltözvén igazságnak mely-
vasába. A' ti lábaitokat a' Békeség' Evangyéliomának
kézületével meg-saruzván. Annakfelette az Hit' pai'sát
fel-vévén, hogy ama' gonosz' tüzes nyilait meg-öltbassátok.
Az Idveségnek sisakját-is fel vegyétek, és a' lelki segy-
vert, melly az ISTEN' Beféde.

S Z E N T L E T Z K E .

2Timóth. 2: 4, 5. *Senki a' ki vitézkedik nem elegyíti magát az életnek fõrgalmatosságiban, bogy annak kedvében leheszen a' kitõl válaftatott a' Vitézségre. Hogyha tusakodik-is valaki, nem koronáztatik-meg különbben; hanemha igazán tusakodik.*

E L Ö L - J Á R O B E S Z É D .

A' KERESZTYÉN Embernek e' Világon való élete, minémü *Éoros Regulájú* életnek neme légyen, mutatja azt, mind a' KRISTUS JÉSZUS Tudománya, mind az ö Példája, mind a' *Kereftyén életnek állapotja, s le-írása*, melly a' Szent Írásban, hol *Éoros keskeny úthoz*, hol vitézséghez, hol pallya-futáshoz hasonlítottat. A' mi nézi a' Kristus' Tudományát, nyilván tanítja a' *Kereftyéni élet felõl*, minémü *Éoros Regulákon* fundáltatott légyen, a' midõn a' maga *Scholájába* bé-lépõ Tanítványinak azt parantsolja: *Ha ki akar én utánam jöni, tagadja-meg magát, és vegye-fel az ö kereftét, és kövessen engemet*, Mát. 16: 24. Melly Tudományát a' Kristus Jészus meg-erõsítette a' maga Példájával-is, a' midõn a' *Kereftyéni életnek leg Éorofsab útát* nyomta, mind a' *Ézent életben* mind a' *Ézenvedésekben* példát hagyván minékünk, hogy az ö nyomdokát követnök. Mát. 11: 29. 'Sid. 12:2. Továbbá mutatja azt a' *Kereftyéni életnek állapotja*, melly néhol *Éoros keskeny úthoz* hasonlítottat. Mát. 7: 14. *Szoros kapu és keskeny ut a' melly wífen az életre.* Utnak mondatik a' *Kereftyéni élet*, mert mi-képen az út az úton-járó embert *Éokta* vinni az ö rzeljára, az hová igyekezik; úgy a' K. embert az ö *Kereftyéni Hiti, élete,*

és minden Kereſtyéni *Virtusok*ban való gyakoroltatása, mint valami út vízi arra a' fő tzelra, úgymint az Istenre, és az ő országára. E' pedig űoros keskeny út, *mind azért* mert ellenkező a' bűnnek *Éeles* útával, és azért nem lehet a' K. embernek ebben a' Kereſtyéni életnek útában, a' maga *Éivének* kívánsága, és akarhatja *Éerint* járni; hanem az Isten' *Beſzédének* űoros *Regulája* *Éerint*, melly arra tanít, mint kelljen ezt a' *Testet* minden ő kívánságival egybe meg öldökleni, melly kemény *beſzéd* a' *Testnek* és a' *Vérnek*, Ján 6: 60. *mind azért*; mert igen kevesen vagynak a' kik ezen az úton járnak, azok-is kik ezen az úton járnak, olyanok, kik e' *Világnak* *Éemei* előtt alá-valók, és *femminek* állítatnak. *1Kór. 1: 26, 27, 28.* A' gazdagok nehezen járnak ezen az úton, *Mát. 19: 22.* e' *Világnak* nagyjai 's hatalmatsai, és nemetsai nehezen találják ezt az utat. Mert azok többire nem az *ISTEN*' *Ditsőségét*, hanem a' magok *ditsőségeket* és *méltóságokat* keresik. Ján 13: 43. *mind azért*, mert ez az út sok tövissekkal, kereſtkekkel, és nyomorúságokkal tellyes út, mellyen nehéz járni *Tsel. 14: 22.* Továbbá nem tsak űoros úthoz, hanem *Vitézséghez* is hasonlítottatik ez a' Kereſtyéni élet, *1Tim. 1: 18, 19.* *Vitézkezdjél ama' jó Vitézséggel, meg-tartván a' Hitet és a' jó Lelki esméreret.* Ugy hogy minden Kereſtyén ember *Timótheussal* egybe légyen a' *Kristus Jésus* jó *Vitéze*, *2Tim 2: 3.* a' kiknek, mint kelljen *vitézkezeni*, azt adja előnkben az *Apostol* a' 4. v-ben. *Senki a' ki vitézkezik nem elegyíti magát az életnek Éorgalmatofságiban; 's a' t.* A' miképen azért a' jó *Vitéz*, hogy az ő *Imperátorának* kedvében lehessen, és a' *Gyözedelemnek* *Koronájával* meg *koronáztatsék*, magát nem elegyíti az életnek *alkalmatofságiban*; hanem *Éüntelen* *vigyázásban* és *fegyverben* vagyon, híven és igazán *hartzol*, mint *Jóáb* inti vala *vitéz Atyját*, *Abisáit. 2Sam. 10: 12.* Így a' Kereſtyén embernek, mint *Kristus* jó *Vitézinek*, az *Ördög*, e' *Világ*, és a' *Test* ellen való *lelki hartzaiban*, és *tufakodásaiban*,

űoros

Éros Regulákra kell magát fogni, e' Világot és a' Testet, minden ö kívánságival egybe meg-kell feztíteni, a' lelki vigyázásban és hadakozásban, böltsnek, erös zívünek kell lenni, mint ama' Lelki Salamon' ágyát örizö erös Vitézeknek. Ének. 3:7, 8. felkell a' K embernek, mint jó Vitéznek, öltözni az Istennek miuden fegyvereit. Éféf. 6: 11. Továbbá nem tsak vitézséghez, hanem pályya-futáshoz hasonlítottatik a' Kereztényi élet. 1Kór. 24: 25. és másutt É. Pál Leveleiben. Ugyanis, a' miképen régen a' Görögöknél a' pályya futásban a' pályya-futónak Éros Regulákra kellett magát fogni, igazán és állhatatoson kellett futni, és tufakodni, hogy a' tzélt el-érhesse, és a' Koronát el-nyerhesse, a' mint majd alább meg halljuk; Igy a' K embernek, a' Kereztényi életnek útában Éros Regulákra kell magát fogni, igazán és állhatatoson kell futni, és tufakodni, hogy a' Ditsöségnek hervadhatatlan KORONAJÁT el-nyerje. Ezt a' Éros Kereztényi életnek állapotját adja-elö az Apostol, itt-is a' Letzkében. *Senki a' ki vitézkeedik, nem elegyíti magát; 's a' t.*

Summásón Sz Pál Apostolnak tzélja ez, hogy az ö Lelki Fiját Timótheust, mint Kristus JEsus jó vitézit és szolgáját, és az ö képében minden Kereztényén embert, intse a' Kereztényi hivatalnak és életnek Éros Regulájának meg tartásárá, igaz, hiveséges, állhatatos vitézkeedésre, a' Gyözedelem' Koronájának ígéleti alatt.

Ebben a' Letzkében két dolog adja-elö magát: (1.) *Szent Pálnak Példa-beféd, vagy hasanlatofság által való tanítása.* (2.) *Annak Lelki Magyarázása 's alkalmaztatása a' K. Embernek állapotjára: mellyet-is két hasanlatofságban ad elő, úgymint: Hadi Vitéznek és Pályya-futónak példájában.*

M A G Y A R Á Z A T.

I. Igy Éöl az Apostol: *Senki a' ki vitézkeedik; 's a' t.* Fellyebb az 3. v-ben É Pál Timótheust, az ö Lelki Fiját, és az ö példájában minden K. embert, Hadi Vitézhez hasonlítja, midön

így inti: *Te azért bordonozd a' nehézségeket, mint Kristus Jesus jó Vitéze.* Mellyhez-képest, a' Letzkében azt írja-le, Ki légyen a' jó Vitéz, úgymint: a' ki nem elegyíti magát az életnek fõrgalmatosságiban. Az honnan jegyezd-meg K. H. 1-*fõr.* Hogy az Apostol nem kárhoztatja a' Kerefjtyénekben az Hadi Vitézséget. mint ma az Uj Kerefjtyének, mintha a' kegyes embernek fegyvert viselni szabad nem volna, sõt helyben hagyja azt, mint szabados és fõkséges dolgot, mint K. János-is a' Római Vitézekkel a' fegyvert nem téteti-le, hanem tsak arra inti õket, Senkit meg-ne rontsatok, fenki ellen ne patvarkodjatok, és a' ti' sòldotokkal meg-elégedjete. Luk. 3: 14. 2-*fõr.* Melly fõpen leírja az Hadi embereknek állapotjokat, rendeket, és regulájokat, a' midõn 1-*fõr.* emleget Hadi Imperatort, Stratalogost, a' ki hadat, sereget, gyõjt magának az õ ellensége ellen való hadakozásra. 2-*fõr.* Emlegeti ennek vitézit, a' kiket válaftott magának a' vitézségre 's hadakozásra, hogy mindenekben kedvét 's akaratját tegyék, mint ama' Százados Vitéz mondja vala *Idvezitõnknek: En-is Fejedelemség alá vettett ember vagyok, és vagynak az én Hadnagyságom alatt Vitézek; 's a' t.* 3-*fõr.* Emlegeti ezeknek a' Vitézeknek Regulájokat, a' midõn azt mondja: hogy ezek válaftattak a' Vitézségre, a' nehézségeknek fõnvedésére, nem azért hogy magokat elegyítsék az életnek fõrgalmatosságiban, hanem hogy az õ Hadi Vezéreknek akaratjokat tegyék az Hadi vigyázásban és vitézkezésben, az honnan a' régi Imperatoroknak Törvényekben meg-vólt ez tiltva az Hadi Vitézektõl, hogy magokat az életnek foglalatosságiban ne elegyítsék, mint írja Vegetius: *Non privata Militibus negotia mandabantur, si quidem incongruum videbatur eos, qui veste & annona publica pascebantur, utilitatibus vacare privatis.* az az: A' Vitézekre nem bízzattanak vala magános dolgok, mivel helytelennek látzik vala, hogy azok a' kik közönséges öltözetel és eledellel tápláltatnak vala, a' magok háznokba foglalják mago-

magokat. *Leo Imperator*-is ilyen Törvényt írábott a' Vitézeknek: *Milites quia a Republica armantur, & aluntur, solis debent utilitatibus publicis occupari: Armis, non privatis negotiis occupentur.* az-az: A' Vitézeknek, mivel a' Közönséges Tárfaságtól fegyverkeztetnek-fel és tápláltatnak, tsak a' közönséges házonra néző dolgokban kell foglalatoskodni; fegyverkezésben, és nem magános dolgokban foglalatoskodjanak. Egy Éóval, azt akarja mondani az Apostol, ez a' Vitézeknek állapotjuk 's Régulájok, hogy félre-tegyenek minden Világi foglalatosságot, Éántást, vetést, kereskedést, ház nép tartást, 's a' t. és egyedül a' Vitézi hivatalban foglalják magokat, hogy az ö *Imperatorok*nak kedvében leheffenek.

Igaz, így kell gondolkodni a' K. embernek állapotjáról, mint Lelki Vitézségről; ugyanis, (1.) Vagyon ennek a' mi Lelki Vitézségünknek *Vezére, Imperator*, ki a' *Kristus Jépus*, a' ki úgy adatik elő Ééllyel az *Írásban*, mint *Hadi Imperator*, a' ki Sereget gyűjtet magának ezen a' Világon, hogy azzal együtt hadakozzék, az Ördög és a' Világ ellen, úgymint a' kinek nagy hartzokat kellett 's kell meg-hartzolni ezen a' Világon, míg minden Országok 's Nemzetségek alája vettetnek; 'Sólt. 110: 1. mellyhez-képeft a' 45. 'Sólt. úgy iratik-le, mint erős hadakozó Vitéz, úgy Ééllyel. Jel 12, 17, 19- Rézekben, úgy iratik le mint Hadakozó erős *Imperator*, a' kinek az ö híveivel egyben erős Hadakozása volt a' Veres Sárkánnyal és Fene-Vaddal. (2.) Vagynak ennek a' mi *Imperatorunk*nak a' *Kristus Jépusnak* Vitézi, a' kiket maga válastott magának erre a' Lelki Vitézségre, a' kik nem mások, hanem az hivatalosok, válastattak, és hívek. Jel. 12: 14. Minémü vala *Timótéus* a' *Kristus Jépus* jó Vitéze, az 3. v-ben, a' kit, és az ö példájában minden Kereftyéen embert, arra ínt az Apostol: *Vitézkezdél ama' jó Vitézséggel, meg-tartván az Hitet és a' jó Lelki-esméretet.* 1 Tim. 18: 19. (3.) Vagynak itt el-lenségek is, a' kikkel az híveknek, mint Lelki Vitézeknek, min-denkor

denkor űüntelen való hartzok vagyon, minéműek amaz három erős ellenségek: az Ördög, a' Világ, és a' Test. Éfés. 6: 12. Gal. 5: 17. (4.) Vagynak ennek a' mi Vitézségűnknek fegyverei, mellyekkel kelljen az ő ellenségei ellen vitézkedni, mellyek nem Testiek, hanem Lelkiek. 2Kór. 10: 4. mellyeket Éép *Lais-tromban* ád elő É. Pál Éfés. 6: 14, 15, 16, 17, 18. mellyek közzül (1) Az igaz mondásnak pártá Öve. (2) A' Kristus *Jesus* igazságának Mely-Vása. (3) A' Békeség Evangyéliomának Saruja. (4.) A' Hitnek Pá'isa. (5) Az Idvesség reménségének Sifakja. (6.) Az Isten' Befédének Lelki Kardja. (7.) A' Könyörgésnek és Lelki vigyázásnak Lelki Nyilai. Ezek olyan fegyverek, hogy a' kik ezekben felöltöznek, nem lehet hogy győzedelmet ne vegyenek az ő ellenségeken. Solt. 45: 6. (5.) Vagynak ennek a' mi Lelki Vitézségűnknek Reguláji is. Ugyanis, mint a' külső Vitéz válaftatik, nem a' végre hogy magát elegyítse az életnek foglalatosságiban, vagy puha ágyban heverjen, vagy a' maga Testét hízalja, hanem hogy vitézkedjék, hartzoljon tőrjön, fenvedjen, vigyázásban, és fegyverben légyen, és mind a' vérig tufakodjék, egy főval, mindenekben az ő *Imperátorának* kedvét 's akarátját tégye, mint látjuk ezt amaz erős Vitéz *Uriás'* példájában. 2Sam. 11: 11. Igaz, ilyen Éoros Regulákra köteleztetik a' K. ember, mint Lelki Vitéz, úgymint, a' ki nem testi bátorságra és nyugodalomra hívatatott, hogy ennek a' meg. vezett Test' kívánságinak kedveskedjék, hanem hogy a' Test ellen űüntelen hadakozzék, azt meg-fanyargassa, és rabság alá adja. 1Kór. 9: 27. Gal. 5: 16, 17. Nem a' végre hívatatott, hogy magát elegyítse e' Világi életnek Éorgalmatosságiban, e' Világnak Ézeretiben, hanem hogy e' Világot meg-útálja 's hát-megé hagyja. Mivel senki is két Urnak, úgymint az *Istennek* és e' *Világnak* nem Éolgálhat. Már. 6: 27. Arra hívatatott a' KereÉtyén ember, hogy amaz hármasság ellen űüntelen hadakozzék, fegyverben és lelki vigyázásban légyen, csak egy Éempillantásig-is ezekkel

frigyét

frigyet ne tartsion, azokkal *É*övetségben ne légyen, hogy azoktól meg-ne győzettefsék, hanem *É*üntelen azok ellen *strását* álljon, és azok ellen viaskodjék, mind a' végig 's mind a' végig. 'Sid. 12: 14. 1Pét. 5: 8, 9. Hívatott a' K. ember, mint Lelki Vitéz, *É*üntelen való *É*zenvedésre, nyomorúságra, söt a' Krisztus Jébus Nevéért *É*zenvedésre és az halálra-is, hogy fok nyomorúságok által menjen-bé a' Mennyeknek országába. Tsel. 14: 27. Sok *É*zenvedések által nyerje el az életnek *KORONÁJÁT*. Jel. 2: 10.

II. Le-írja még-is a' Kerefztyéni életnek állapotját az Apostol más hasonlatóságban: *Hogyha tusakodik valaki; 's a' t.* Melly *É*avaiban tzeloz a' Pállya futóknak *É*okásokra, mellyről *É*ól 1Kór. 9: 24, 25. Régen a' Görögöknél igen hires, neves, és nevezetes játék *vala a' Pállya futás*, melly bizonyos helyekre nézve, az hol gyakoroltatik *vala minden ötödik éftendőben*, négyféle *vala*, úgymint: *Olympiai, Pythiai, Nemei, és Isthmiai*, 1Kór. 9: 24. Pál Apostol néz kiváltképen az *Isthmiai* pállya-futásra, melly az *Isthmus* *É*igetiben Kórintusban, gyakoroltatik *vala*, mellyre nézve írja a' Kórintusbelieknek: *Avagy nem tudjátok-e hogy a' kik a' tzelban futnak, jöllebet mindnyájan futnak, de egy véfí-el a' jutalmat.* Jelentvén, hogy ök jól tudnák a' pállya-futásnak mesterségét, úgymint a' melly köztök gyakoroltatik. Melly ebben állott: 1. Vólt az hely, a' hol futottak, a' melly *Stadiumnak*, futamotni földnek mondatik *vala*, mellynek *hozfza* vólt 300. könyökni. 2. Ennek végén vólt a' tzel, úgymint egy rúd fel-ütve, és azon koszorú, korona, vagy olaj fa vagy borostyán, vagy fenyő-fa leveleiből, mellyet *É*. Pál vezendő *Koronának* hív. 1Kór. 9: 25. 3. A' pállya futók ott fokban vóltanak, mert Görög országból mindenfelől egybe-gyűltenek a' Görögök erre a' pállya-futásra, mellyben fokban együtt futnak *vala a' tzel felé*, és a' ki a' többit meg-haladta, a' *Koronát a' kapta-el*, a' mellette lévő jutalommal egyben, mellyet annak a' játéknak ítélő Birája oda ítélt. 4. Ebben a' pállya-futásban, meg-tartásra méltó

tó volt a' futásnak mestersége, és Regulája, melly leg-inkább tartozik itt az Apostol' tzeljára, midön azt mondja: *Hanemba igazán 's törvényesen tufakodik.* 1Kór. 9: 24, 25. *Ugy fuffatok, hogy a' jutalmat el-vehessétek, a' ki a' pallya-futásban tufakodik, mindenekben maga türtető.* Mellyhez képest, hogy valaki ebben a' pallya futásban a' jutalmat el-vehesse, ilyen szoros Regulákat kellett tartani: (1.) Mindenekben magát meg-kellett tartóztatni, melly miben állott elő-adja *Horatius Poéta: Qui cupit optatam cursu contingere metam, Multa tulit, fecitque puer, iudavit & alit, Abstinit Venere & Baccho.* az-az: A' ki a' pallya-futásban el akarja érni a' kívánt tzel, annak gyermekségétől-fogva sokat kellett tünni, tselekedni, hideget, meleget, fzenvedni, bor italtól 's bujaságtól magát meg-óltalmazni. *Epicletus-is* azt mondja: *Vis in Olympicis vincere? oportet itaque ordinem servare, cibos praescriptos comedere, a bellariis abstinere, statis horis exerceri, in aestu, in frigore, non aquam bibere, non vinum, denique Praescripto tuo tanquam Medico prorsus te tradere.* az az: Akarék-é az Olympiai pallya-futásban győzedelmet venni? Lükség azért tenéked a' rendet meg-tartani, f zabott eledelekkel élni, a' tsemegét távoztatni, bizonyos órákon gyakoroltatni, melegen, hidegben, vizet nem innja, sem bort, azonban a' te Vezérednek, mint Orvosodnak magadat alája adni. (2.) Ebben a' pallya-futásban, nem tsak az, hogy a' *Stadium*nak egyik végétől-fogva a' másik végéig a' tzel-felé serényen kellett futni, hanem ugyan lineára és egyenesen, úgy-hogy, a' ki a' lineán kívül hágott, az nem rendesen futott, és a' tzel el-veztette, söt magát vezedelembé ejtette, egy felől éles hegyes kardok mind végig, más-felől az *Alpheus* folyo-vize lévén.

Erre a' pallya-futásra néz *É. Pál* itt, *Hogyba tufakodik-is valaki; 's a' t.* úgy másfutt, 1Kór. 9: 24: 25, 26. Filip. 3: 14. Tim. 4: 7, 8. 'Sid. 12: 1. jelentvén az Apostol, hogy a' K. embernek élete e' Világon, hasonló a' Pallya-futáshoz, ugyanis,

1. Vagyon itt Pállya-futásnak helyye, melly nem más, hanem e' Világ, mellyben útzunk, és futunk ama' Mennyei Haza és Város felé, 'Sid. 13: 14. 2. A' Tzél, mellyre kell futni a' K. Embernek, nem más, hanem a' mi Lelkünknek örök Idvef-sege, a' mi Hitünknek jutalma, Fil. 3: 14. 1Pét. 1: 9. mellyet az Apostol itt hiv Koronának, másutt romolhatatlan, hervadhatatlan Koronának, 1Kór. 9: 25. 1Pét. 1: 4. Igazság' Koronájának, 2Tim. 4: 8. Eletnek Koronájának, Jel. 2: 10. 3. A' Pállya-futó itt minden K. ember, valaki a' K. életnek útában bé-állott, mellyben a' K. nem mind egyaránt futnak, mindnyájan futnak ugyan, de nem mind koronáztatnak-meg, hanem tsak a' kik állhatatofon mind a' végig futnak. Mát. 24: 13. Jel. 2: 10. 4. A' Pállya-futásnak Regulája itt ez: Hogy a' mint az Apostol Éól, igazán, Törvényesen tufakodjék a' K. ember, melly ebben áll: (1.) Hogy a' K. Ember, mint Pállya-futó, mindenekben maga türtető légyen, 1Kór. 9: 25. az az, a' testet minden ö kívánságival és indúlattal meghódoltassa 's meg-fanyargassa, É. Pál-lal, 1Kór. 9: 27. magát e' Világnak és a' Testnek kívánságitól meg-óltalmazza, 1Pét. 2: 11. e' Világgal 's annak javaival úgy éljen, mintha nem-is élne, hogy a' Tzél-től távol ne éfsék. 1Kór. 7: 29, 30, 31. Fil. 3: 14. (2.) Hogy a' K. Ember mintegy lineára fusson a' Tzél felé, melly egyenes út nem egyéb, hanem a' Kristusban való igaz Hit, és a' jó Lelki-esméret, mellyet kommandál É. Pál Timothéusnak. (3.) Hogy a' K. Ember ebben az útban, serényen 's állhatatofon fusson, mind ad-dig, míg a' Tzél-t el-éri, 's a' Ditsőségnek Koronáját el nyeri, nem kell a' K. Embernek ebben az útban le-ülni, vagy meg-állani, vagy a' lineán kívül hágni, mert az ilyenek meg nem koronáztatnak. Jel. 3: 11. hanem ebben az útban serénykedni és erősködni kell, mivel az erősek kapják-el a' Mennyekek or-Éágát, Mát. 11: 12. Állhatatofon kell tufakodni, és futni mind végig. Tit. 12: 1, 4.

T U D O M Á N Y.

Noha sokan vagynak, a' kik a' Kerekyéni Életnek útát nyomják, abban tufakodnak és vitézkednek, mindazonáltal nem mindnyájan koronáztatnak meg az örök Életnek romolhatatlan Koronájával, hanem csak azok, a' kik igazán futnak, és tufakodnak, erősen, és állhatatosan hartzolnak, az Ördög, e' Világ, és a' Test ellen.

Ez itt tzelja E. Pál Apostolnak, hogy meg-mútaffa a' külső Vitéznek és Pállya-futónak példájában, hogy a' miképen nem minden Vitéz vagyon kedvében az ö Imperatorának, hanem csak a' ki magát nem elegyíti az életnek foglalatoságiban, és nem minden Pállya-futó 's Tufakodó koronáztatik-meg, hanem csak a' ki igazán tufakodik; Így nem minden K. Ember koronáztatik-meg az örök életnek Koronájával, hanem csak a' ki a' K. életnek Regulájához tartja magát, e' Világot 's magát meg tagadja, a' maga Kerektét fel vézi, és a' maga Imperatorának a' *Kristus Jészusnak Zablója alatt*, erőssen, állhatatosan hartzol, mind a' Végig, mind a' Vérig, az Ördög, e' Világ, és a' Test ellen. *Senki a' ki vitézkedik nem elegyíti magát 's a' t.* Lásd Mát. 24: 13. Jel. 2: 10. 1Kór. 9: 24, 25, 26. Fil 3: 12, 13. 'Sid. 12: 1, 2.

OKA. (1) Mert nem mindeneké az Hit, azt mondja E. Pál 2Theff 3: 2. Noha sokan vallják a' Kerekyéni Hitet, mindazonáltal nem mindenek tartják-meg a' Hitet és a' jó Lelki ef-méretet, mint *Alexander és Hymeneus*. 1Tim. 1: 19, 20. Sokan vagynak, kiknek nintsen igaz Idvezítő Hitek, nintsen élő és munkás Hitek, melly gyümölsöző volna a' jó-tselekedetek által, hanem csak ideig híznek, Mát. 13: 21. és így nem futnak mind a' végig, mind a' tzelig, hanem hátra-állanak. Ján. 6: 66. és így nem lévén igaz Hitek, nem tsuda hogy meg-nem koronáztatnak. (2) Mert noha sokan futnak ebben a' K. életnek útában, de nem igazán futnak 's tufakodnak, mert vagy hátra tekintenek e' Világra, mint a' Lót Felesége 'Sodomára, mint ama'

ama' gazdag Ifjú az ő jószágára. Mát. 19: 22. Vagy ki-tántorodnak a' K. életnek szoros útjáról, a' bűnnek széles útára, és abban gyönyörködterik magokat. Szent Lélek által kezdik-el, de Test által akarnak el-végeztetni, mint a' Galatziabéliek Gal. 3: 3. Vagy refttek a' futásban és tufakodásban, a' K. életnek gyakorlásában, szeretik a' Testi nyugodalmat és gyönyörüséget, mint ama' *Fegyves*. Enek. 5: 3. Vagy nem erőlködnek a' futásban és tufakodásban, hogy ki-fussák a' Tzelt, mind a' végig, mind a' vérig: nem akarnak a' Táboron kívül menni a' Krisztushoz, hogy az ő Kerektét 's gyalázatját hordozzák. 'Sid. 13: 13. Az ilyenek minthogy nem igazán tufakodnak, nem tsuda ha meg-nem koronáztatnak. (3) Mert nem mindeké, hanem csak a' győzedelmesé a' *Korona*. Jel. 2: 10. noha ama' Ditsőségnek Koronáját nem adja minékünk a' mi érdemünk szerént, mert mitsoda a' mi kevés ideig való hartzunk, és tufakodásunk, ama' Ditsőségnek fonnyathatatlan *Koronájához* képest? Róm. 8: 18. mindazonáltal azoknak készítette azt az Isten, a' kik minden igyekezettel, tufakodással, és munkával szorgalmatoskodnak és erőlködnek azt el-nyerni. Mát. 11: 12.

O K T A T O H A S Z O N.

I. Látjátok ezekből K. H. hogy a' Kereftyén Embernek e' Világon való élete, nem egyéb hanem szüntelen való Vitézség és Tufakodás, azt mondja ama' fok Lelki próbán és hartzon forgott győzedelmes Lelki Vitéz a' É. Jób: *Avagy nem Vitézségnek ideje vagy-e e' földön embernek?* Jób. 7: 1. Ugy-is vagyon bizony, hogy az Isten a' K. Embert ezen a' Világon szüntelen való Vitézségre Tufakodásra hivta, úgy-hogy a' külső vitézségben vagyon néha nyugodalma a' Vitéznek, vagyon a' fegyvernek meg szünésében; De a' K. Embernek nints egy óráig való nyugodalma, nintsen egy szempillantás, mellyben bátorságos lehetne az ellenségtől, hanem szüntelen vigyázásban és fegyverben kell lenni, mivelhogy

fok az ellenség, és azok űntelen ostromolják a' K. Embert, azért int az Apostol minden K. Embert, erre a' űntelen valo Lelki Tufakodásra, és Vitézkedésre. 1Kór. 16: 15. Gal. 5: 16, 17. Éfés. 6. 11. 1Tim. 1: 18, 19. 1Pét. 5: 8, 9.

II. Látjátok melly nehéz dolog idvezűlni, 's meg-koronáztatni az Életnek ama' *Koronájával*. Ugyanis a K. Életnek útában noha fokban futnak és tufakodnak, de nem mindenek koronáztatnak-meg, ugyanis, a' K. Életnek úta, Éoros út, mellyen kell futni és tufakodni, melly Lelki Vitézségnek Éoros Regulája ez: hogy ember az ő életét Éabja az ő *Imperatorának a' Krissus Jéusnak* parantsolatjához. Mát. 19: 16, 17. Sőt nem csak, hanem e' Világnak minden gazdagságát, ditsőséget, és gyönyörüséget meg-tagadja, a' 21. v-ben. ezt a' Testet, minden ő kivánságival meg-hódoltassa, minden istentelenséget és világi kivánságot meg-tagadjon, és éljen igazán, űntűl és mértékletesen. 1Kór. 9: 27. Tit. 2: 11. Vagynak ugyan olyan emberek, a' kik ebben a' K. életnek útában Éoros életnek nemére adják magokat, a' kik nem kedveznek a' magok Testeknek, hanem azt metélik, mint a' Báal' Papjai, 1Kir. 18: 28. Éarándokságot, Éegénységet, Éüzefséget, és Éanyarú életet vállalnak magokra, a' kiktől Éól É. Pál, Kol. 2: 18-23. de ezek meg-nem koronáztatnak, mert az Isten' *BeÉédének* Regulája 's lineája kívül, és nem egyenesen futnak, nem igazán tufakodnak, mert nem a' Krissus által, hanem a' magok érdemek által akarnak idvezűlni. Róm. 10: 3.

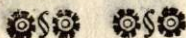
III. Látjátok hogy az örök Életnek *Koronája* noha Isten' Ajándéka, Róm. 6: 23. mivel az kegyelemből nem a' mi érdeműnkért adatik, mindazonáltal az Éenkinék, ingyen, henyélesre nem adatik, hanem a' K. Ember fáradtságos munkájának és vitézségének és tufakodásának jutalmául, 2Tim. 4: 8. mert annak adatik, a' ki igazán tufakodik; ugyanis igazság Istennek elötte, hogy mindeneknek fizessen örök Élettel, kik igaz,

Ént, és jó-tselekedetekben gyakorolják magokat. Róm. 2:6,7.

INTŐ HASZON

Noza hát K. Ember, valaki a' Kristus Jébus' jó Vitéze vagy Timótheussal egyben. (1.) Azon légy, hogy a' te *Imperator*odnak a' Kristus Jébusnak kedvében légy, az ő kedvét és akaratját tégyed, az ő parantsolatjának végben-vitelében, a' kitől válaztattál a' Vitézségre attól hallgass és arra nézz, mint hitednek Fejedelmére 's Vezérére, 'Sid. 12: 2. mint *Gedeon* mondja vala a' maga Vitézinek: *En veám nézzetek, és a' mit én tselekefem, ti-is azt tselekedjétek.* (2.) Vitézkedjél ama' jó Vitézséggel, meg-tartván a' Hitet és a' jó Lelki-esméretet. 1 Tim. 1: 19. Öltözzed-fel az Istennek minden fegyvereit, mellyek nélkül elő nem mehetÉ ebben a' Lelki Hadakozásban, Efés. 6: 11. (3.) Azon légy hogy igazán vitézkedjél és tufakodjál, ennek a' Lelki Vitézségnek Reguláji Szerént. De hogy hogy? 1. Ha a' te *Imperator*odnak a' Kristus Jébusnak kedvében akarÉ lenni, ne elegyítsed magadat e' világi életnek Szorgalmato'ságiban, hanem légy mindenekben magad türtető, mint a' Pállyafutó. 1 Kór. 9: 25. Kövesséd a' É. Pál' nyomdokát. 1 Kór. 9: 27. és azt a' mire int a' É. Péter, 1 Lev. 2: 11. 2. Az igaz és egyenes utat nyomjad, melly nem más, hanem a' Kristusban való igaz Hit, és Ént Élet. Ján. 14: 6. 'Sid. 12: 14. Továbbá ebben a' K. életnek Regulájában útában erőfen és állhatatoson tufakodjál mind a' végig és a' vérig. 'Sid. 12: 1, 4. igyekezzél előbb előbb menni a' kegyelemben, hitben, és minden K. Virtusokban míg a' Tzelt el-éred. Fil 3: 14. mellyre indítson tégedet ama' ditsőségnek hervadhatatlan Koronája, mellyel biztatja magát É. Pál, 2 Tim. 4: 7, 8. *Ama' nemes hartzot én meg-hartzoltam, futásomat el-végeztem, bitemet meg-tartottam, végezetre le-téte-tett énnékem az Igazságnak Koronája, mellyet meg-ád nekem az UR ama' Napon, amaz igaz Biró, nem tsak nekem pedig, hanem mindeneknek-is, kik várándják amaz ő Ditsőséges El-jövetelét.*

ALKALMAZTATÁS.

A' mi nézi ez előttünk fetét Bóltban fekvő, Néhai nagy érdemü, fok Virtusokkal 's Vitézi Tekintettel fénlő Hadi GENERALNAK, MÉLTÓSÁGOS, NAGYSÁGOS, GRÓF GYULAI FERENTZ Ur ö EXCELLENTZIAJÁNAK Világi életét 's állapotját, méltán ö Reaja Éabhatom, mind külső Hadi, mind belső Hadi Vitézségére nézve É. Pál Apostolnak ezeket a' beÉédít: *Senki a' ki vitézkedik; 's a' t.* Ugyanis, hallottuk azt mindnyájan, hogy ez *Uri Vitéz* Ifjúságától fogván FELSÉGES ROMAI IMPERATOR Kegyelmes Urunk' Regularis Hadaiban való Vitézkedésre adta vala magát, és az ö Felsége' Vitézi Rendi közzé Éámláltatott vala, holott-is a' Hadi Vitézségnek Éoros Regulájihoz tartván magát, az Apostol Éerént, nem elegyítette magát e' világi életnek foglalatoságiban, hanem magát mindenekben meg-tartóztatta, és igazán tufakodott, a' midőn Felséges IMPERATORához, hiveséges, köteles indulattal, és Éolgalattal viseltetett, annak Záfélőja alatt híven hadakozott, és fok próbákon 's Vitézi *Actusok*on ditséretesen meg-fordulván, jeles maga viselésével és Vitézi Virtusaival, azt érdemlette, hogy Felséges IMPERATORának kedvében esnék és attól, egynéhány rendbéli érdemlett Méltóságokra való *Promotiók*at nyerne, miglen egy Gyalog Regimentnek COLONELLUSSává 's GENERALISSává tétetnék, ritka például e' mái napon a' mi Nemzetünkben 's Hazánkban. Ez volt hát az Apostol Éerént az az egyik Vitéz, a' ki nem elegyítvén magát az Életnek foglalatoságiban, az ö Felséges IMPERATORának nem tsak kedvében esett, hanem attól, igaz, hiveséges Éolgalatja után, e' Világi Ditsőségnek Koronájával meg-is koronáztatott.

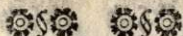
De e' mellett, ha víÉÉza tekintünk a' K. Életnek útára, bizony abban úgy viselte magát, mint KRISTUS JÉBUS jó Vitéze, a' ki a' K. Lelki Vitézségnek Éoros Regulájit tudván, azok-

azokban *É*orgalmatoson-is gyakorolta magát, figyelmeztvén *É*.
Pálnak ama' *É*ép intésére: *Vitézkedjél ama' jó Vitézséggel, meg-*
tartván a' Hitet, és a' jó Lelki esméretet. Meg-is tartotta a' mint
földi úgy Mennyei Imperatorához való hiveséges Hitit, és jó
Lelki-esméretit, a' midön KRISTUS JESUS jó Vitézéhez illő,
K. *É*ép Virtusokban gyakorlotta Ö-magát. *Kornélius* egy *Olaf*
Seregből való Századosról ilyen jeles Tanúbizonyságot tézen
az Istennek Lelke: Tsel. 10: 2, 3. *Hogy jámbor és Istenfélő vala*
egész Háza-népével egyben, és sok alamisnát oztogot vala a' Kötség-
nek, és füntelen könyörög vala az Istennek. Ritka Példa ez ma
az Hadi Emberekben, de el-mondhatom ezt hízelkedés nélkül
e' felöl az URI VITÉZ GENERAL felöl, hogy ez, mint *Kor-*
nélius, egy jámbor Istenfélő vala, ki az ő egész Háza-népével
egybe féli vala az ISTENT, a' Könyörgésekben és Isteni *É*zolgá-
latnak dolgában Éorgalmatos, az alamisna oztogatásban buz-
gó vala, a' mint erröl bizonyiságot tehetnek mind a' két Ha-
zában egynéhány Templomokra, Kollegyiomokra, Isten' Ézolgá-
gaira, és fükölködökre ki sáfárlott sok kegyes adakozási. Illyen
és több efféle sok K. Virtusokban gyakoroltatott KRISTUS JE-
SUS jó Vitéze volt hát e' Kegyes Uri Vitéz, a' ki valójában
nyomta a' K. Életnek útát. Az igaz Hitben, Éent, kegyes,
józan, fegyhetetlen életben, és minden jó-tselekedetekben i-
gazán tufakodott hát Ö, mert egyenesen és állhatatosan fu-
tott, a' Tzél felé, az ISTENnek a' KRISTUS JESUSban való
Mennyei hivataljának jutalma' el-vételére: nem-is híjában, mert
minekutánna a' nemes Hartzot meg-hartzolta, Hitit meg-tar-
totta, végre meg-is koronáztatott, ama' Mennyei Ditsőségnek
Koronájával, úgy hogy Halála' óráján Ö-is ditsekedéssel el-mond-
hatta azt É. Pállal: Én amaz nemes Hartzot meg-hartzoltam, s a' t.
2Tim. 4: 7, 8.

Meg-keferedett, Gyászban borúlt, siralmas *Méltóságos Ház!* kivált leg-elsőben MÉLTÓSÁGOS GRÓF BÁNFFI MÁRIA UR ASZSZONY, meg-keferedett MÁRA ÖZVEGY! Mit *Éoljak* 's mivel *vigaftaljalak* tégedet *Éomorú bánatodban?* Mondhatod *Naomival*, amaz *Bethlehembéli Özvegyel*, a' kinek *Férje Elimelek* meg-halván *Moáb Tartományában*, meg-térvén az ő *Hazájában Bethlehembe*, kit látván a' *Bethlehembéliek*, azt mondják vala: *Nem de nem ez-é a' Naomi?* ki felele nékiek: *Ne hívjatok engemet Naóminak*, az az, *Gyönyörüségnek*, hanem inkább *Márának*, az az: *Meg-keferedetnek*, mert igen nagy *keferüséggel* illetett engemet a' *Mindenható*. *Én gazdag valék mikor el-mentem vala*, de *üressen boza-meg engemet*, 's a' t. *Rúth. 1: 20, 21.* Juthat néked-is *ézedben Néhai MÉLTÓSÁGOS FERJEDDEL 19.* *Éztendők* alatt *tízta Házafsbéli Szeretettel* 's *Éép egyességgel* való *Életed*. Juthat *ézedben Kegyes Jó Férjednek* az *idegen Országban*, a' *Vitézi Életnek* fok *nehézségei között*, körülötted való *kegyes dajkalkodása*, hozzád való *köteles hűsége*. Juthatnak *ézedben Kegyes Jó Vitéz Férjednek* jeles *Hadi vívelt dolgai*, *Szerentséi*, *hadakozási*, *győzedelmi*, és azokkal *Éarmazott Méltóságokra* való *fel-emeltetése*, *ditsősége*, és *gazdagsága*. De ma mondhatod te-is a' *Naóminal*, *Ne hívjatok engemet Naóminak*; 's a' t. Mondhatod *Jérémiással*: *Faj mostan énnékem*, mert *el-esett az én fejemnek Ékes Koronája*. Mindazáltal mind ennyi *bánatod között-is* végy *vigaftaláft* az *ISTEN-nek* *É. Bezedéből*, gondold-meg amaz *Istenfélő Jób Pátriárkával* azt, hogy ha *el-vetted a' jót az ISTENTől*, *el-kell vened a' gonoszt-is*: *semmi e' Világon egy karban* 's *állapotban* nem marad-meg, még a' *fényes Nap-is* néha *Éenved makulát*, az *Hóld fogyatkozásokat*, az *Istenfélő Embernek bődöksága* fok-*Éor fordul bődogtalanságra*, mint *Dávid tanítja maga felől*, 'Sólt. 30: 7, 8. Gondold-meg az *ISTEN' Éabados Kezét*, a' ki *miko-*

mikoron akar fel magasztal, mikor akar, meg-aláz: ne visgáld
sőt inkább imádjad ezt az ISTENnek bölts igazgatását, tsó-
kolgassád látogató veffzeit, így találz kedvet ő előtte, így lá-
togat-meg tégedet az ő irgalmasságában. Ha ISTEN egyfelől
meg-fomorított, másfelől örömré való matériát árázt bús Éi-
vednek, a' midön Szerető Méltóságos jó Férjedtől meg-áldott
Éép Uri Ház-néppel, Fiakkal, Leányokkal, a' kik Éivednek
mindennapi örömré 's gyönyörüségére lehetnek. Vagyon,
tudom, mint meg-keferegett M^AR^A Özvegynek elég bánatod,
és kísérteted, nem tsak jó Férjed' halálán, hanem egyéb há-
borgattatásidon-is, mint ama' Sunembéli jó AÉZonyi-állatnak,
kinek bujdosásiban Házát, Éántó-földeit el-foglalták vala, de
Eliséus Próféta' tekintetiért a' Király veffza-adatá, ugyanis azt
mondotta vala *Eliféus* ennek a' Fő AÉZonyi-állatnak: Mit ki-
vántz hogy tselekedjem veled, vagyon-é valami ügyed a' Ki-
rály előtt, vagy a' Seregnök Hadnagyja előtt, hogy Éolgaljak
éretted? 1*Kir.* 4: 13. 8: 1. 'sa' t. Veffed azért Te-is mint az
igaz Özvegy a' Te bizodalmasdat az Izrael' ISTENében, és Ő
gondot vifel a' te ügyedről, 's a' t. azt mondja tenéked a' mit
Eliféus ennek a' Fő AÉZonyi-állatnak: *Mit kívántz hogy tseleked-
jem te-veled, 's a' t.* és Ő meg-telleyíti a' te kívánságidat.
Nagy irgalmasságot tselekedtél K. Jó Férjednek hideg Tetemé-
vel, mint az Izrael' Fiai *Jósef*' tsontjaival, ki-hozván Égyip-
tomból az ő tetemeit, hogy el-temessék az ő örökségében a'
Kanában' földén, Te-is sok fáradtságod 's költséged után az
idegen földről le-hoztad K. Jó Férjednek holt Tetemeit,
hogy el-temessd Hazájában, Atyjának Koporsójában, melly
irgalmasságot várjad te-is az Árváknak, Özvegyeknek Atyjá-
nak irgalmasságát, a' ki azt mondotta: *Hagyd-el a' te Árvái-
dat, és én el-tartom, és a' te Özvegyid én bennem veffék re-
ménségeket.*

Mit Éöljak 's mivel vígaftaljalak Titeket-is Méltóságos Hadi GENERAL Atyának jó reménségü Fiai, Méltóságos Kis Grófok GYULAI FERENTZ és SAMUEL, ISTEN' Házának Éép nevedö Plántái? Jaj mitsoda nagy érdemü 's tekinterü jó Atyától maradáto-el e' mái napon, olly Atyától, kit ha az ISTEN éltetett vólna, mint a' Sas az ö fiait, Éárnyain tanít vala benneteket repdesni, és a' maga nyomdokát követni. De ne ereÉÉétek-le kezeiteket, hanem bízzatok az ISTENben, és gyakoroljátok magatokat minden jó Virtufokban, nyomjátok nagy érdemü Jó Atyátoknak nyomdokát, és az ISTEN gondot visel ti-rólatok, ha igazán tufakodtok, ti is meg koronáztatok.

Mit Éöljak, mivel vígaftaljalak benneteket-is Méltóságos Gróf GYULAI KLÁRA AÉÉony, Mélt. Gróf BETHLEN IMRE Ur Hites Kedves Párja, és Gróf GYULAI KATA Kis AÉÉony, mind ketten, ezen Néhai Mélt. Jó Atyának édes Leányi? Bizony tinétek-is ma meg-homályosodott a' Nap, elenyéÉett a' ti fényes Tsillagotok, sirhattok ti-is nagy érdemü Atyátoknak halálán, mint az Izrael' Leányi a' Saul Király' halálán, mert mint Saul a' fok jövedelemböl az Izrael' Leányit; úgy ez-is az ö gyözedelméböl benneteket selyem ruhával ruház vala, és minden gyönyörüséggel, és a' ti ruháitokat arannyal ékesíti vala. 2Sam. 1: 24

Mit Éöljak 's mivel vígaftaljalak Tégedet-is Méltóságos COLONELLUS GRÓF GYULAI ISTVÁN Ur, e' Néhai Méltóságos Urnak Testvér édes Attyafia, mint Dávid és Jonathán Ézerelmetesek, életekben egymást Éeretök? Méltán sirhatÉ illy nagy érdemü Hadi GENERAL Atyádfiának halálán, melly tégedet ö töle el-válaÉta, el-mondhatod a' mi vagyon, Jér. 22: 18. Jaj Atyámfia, jaj Uram, jaj az ö Ditsöségének! el-mondhatod, a' mit Jónathán felöl Dávid mond, 2Sam. 1: 26. Nagy kefé-

keserűségem nagyon nekem: Édes Atyámfia Jónathán felette igen kedves voltál énnékem, 's a' t. ugyanis annyira vive Szerelmes Atyádfiához, és az Hadi Vitézséghez való Szerelmed, hogy azért nem sajnállád még Szerelmes Házadat-is el-hagyni, a' mint Abisai Vitéz Battyához Joábhhoz, ő mellé adni magadat, hogy hadakozzál FELSÉGES IMPERATORunk mellett, és Nemzetséged mellett. Mindazonáltal ne keseregy felettébb Szerelmes Atyádfiának halálán, meg-gondolván azt, a' mit izen Dávid az ő Hadi Vezérének Joábnak, 2Sam. 11: 25. *Ne légyen e' felettébb ellened, mert a' fegyver (ugy az halál) fíntén ugy meg-emékt egyet, mint mást.*

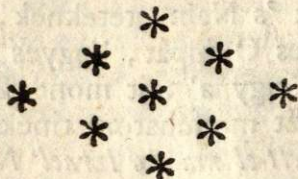
Mit Éöljök, mivel vígáztaljalak Tégedet-is Méltóságos Gróf BETHLEN IMRE Ur, ez Néhai érdemes Méltóságos GENERALnak érdemes Kapitány Kedves Veje? Ki azt érdemléd magad szép Virtusáiddal, hogy annak Zászlója alatt, nem csak tisztességes Hadi Promotiót nyertél, hanem e' M. Hadi Vezérnek, mint Dávid Saul Királynak, Veje lennél. De óh Isteni végezésnek Szomorú *fatuma*, a' kiért Életében fegyvert kötöttél derekadra, ugyan annak Szomorú Halála, melly hamar le-öldatta Vitézi övedet derekadról, és arra juttata, hogy e' Gyászos Háznak rajtad meg-forduló gondjai közzé elegyítsed magadat.

Mit Éöljök, mivel vígáztaljalak Méltóságos Familia, közel és távol lévő Uri Atvafiai, külső belső renden lévő minden *Statusok*? Kit botsáttatok-el e' máj napon Szemeitek elől, bizony Familiátoknak 's Nemzeteteknek, és az ISTEN' Házának egy nagy dízes Öölópát, Kegyes Attyát, nagy Fejedelmi Embert, úgy-hogy a' mit mond Dávid Abner felől az ő Szolgainak, én-is azt mondhatom tinéktek: *Nem tudjátok-e hogy nagy Fejedelem esett-el ma az Izrael' Népe közzül.* 2Sam. 3: 38. mondhatjátok felöle azt, a' mit Joas, Izraelnek Királya

firva monda *Elifeus*nak ortzájára borúlván: *Édes Atyám! édes Atyám! Izraelnek fekeri 's lovagjai.* Bizony firhatunk mindnyájan, a' midön ISTEN az ilyen nagy Eliakimokat, a' kik a' Királyi-Ééknek és az ö Atyja Házának Tiszteltégére fel-függeztetett erős Seregek valának, le-töri, és a' reájok rakatott tereh és ditsőség le-eszik. Ésa. 22: 23, 24, 25. mondhatjuk mindnyájan a' Jérémiással: *El-esett a' mi Fejünknek ékes Koronája, jaj minéünk, mert vétkeztünk.*

Te pedig végezetre, Felséges Földi és Mennyei IMPERATORunknak Jo Vitéze, K. Lélek! a' miért Életedben futottál, tufakodtál, és vitézkedtél, a' mint e' Világon elvetted a' Ditsőségnek vezendő Koronáját, úgy vedd Mennyen a' te Kerefnyéni Vitézségednek, és Pállya-futásodnak romolthatatlan Koronáját: meg-hartzoltad Nemes Hartzodat, el végezted Pállya-futásodat, meg-tartottad Hitedet, óld-le már győzedelmes fegyveredet oldaladrói, 's tégyed azt fejed alá, meg-hervadhatatlan Győzedelmi Borostyán Koronádat tégyed Fejed' feliben, és nyugodjál fok fáradtságos tufakodásid után e' fetét Bóltban, míg új Egek léznek, és a' te Győzedelmes IMPERATORoddal, a' KRISTUS JESUSsal ülÉ az ö győzedelmes Székiben, az Egekben, és uralkodol mind örökké, AMEN.

DICTIONE FUNEBRI
VIVUS EXHIBITUS
MILES VERE CHRISTIANUS.

EXCELLENTISSIMUS COMES

ATQUE GENERALIS

FRANCISCUS

GYULAI,

DE MAROS-NEMETI.

Imperatoris Augustissimi nostri

CAROLI VI.

Vice Campi-Marschallus atque

unius Incluti Regiminis Pedestris

ACTUALIS COLONELLUS.

Oratore

STEPHANO GYULA SZIGETI,

III. Coll. Reformati Nagy-Enyedensis S.S. Theo-
logiæ, nec non Lingvæ Hebrææ PROFESSORE.

ANDRAS FALVÆ.

Ao. Dñi. MDCCXXX. 23. Julii.

1Sam. XVII. 45.

Dixit David illi Pelischtæo: Tu venis ad me cum gladio, cum hasta, et cum humerali: Ego vero venio ad te in Nomine JEHOVÆ, Exercituum DEI, acierum Jitzaëliitarum.

1Cor. IX. 24, 25, 26.

An ignoratis eos, qui in stadio currunt, omnes quidem currere, sed unum accipere præmium? sic currite, ut comprehendatis. Porro, quisquis certat in omnibus est continens, Illi quidem ut corruptibilem Coronam accipiant, nos autem ut incorruptam. Ego igitur ita curro, ut non incertum, ita pugilem ago, ut non aërem cædens,

Apoc. III. 5.

Qui vicerit amicietur vestimentis albis, neque inquam delebo Nomen ejus ex Libro Vitæ, sed agnoscam Nomen ejus in conspectu PATRIS Mei, et in conspectu Angelorum Ejus.

Luc. XXII. 32.

Ecce Satanus adpetit vos, quos ventilaret sicut triticum, sed Ego deprecatus sum pro te, ne deficiat Fides tua.

Obiliorum in toto Orbe Rerump.

Græcæ & Romanæ Sententiis decretas magnis Funeribus Laudes bifariam veteris pariter & novi ævi usus explicare constituit, Specie nimirum, visibili ad oculi, ac sermone vivo, ad aurium sensum, utrobique Materiam præbentibus egregiis facinoribus ac Virtutibus, illic quidem vel re ipsa, vel in Symbolis pictis, fictisque longo ordine gestatis ostentatisque, hic vero Funebri Dictione decenter comprehensis ac recensitis. Quod quidem ego, cui alterum pro hoc suggestu expediendum demandatum est, dum recordor, hæret animus, non inopia dicendorum ut plerumque Oratoribus evenit, sed eorum partim amplitudine, partim magnitudine, Ei siquidem Heroi, hodie iusta exhibetis A Cujus (: ut cum Poëta loquar:)

*Tam multa Virtus animo, multusque recusat
Gentis honos.*

ut iis concelebrandis, vix diuturna narratio, ne dum ordinandis horulæ intercapedo sufficiat, citiusque narrare Occipientem dies, quam res deficiat. Neque enim breviori quam mille annorum intervallo Inclutæ GYULAIORUM Gentis Decora continentur. Et qui unius Excellentissimi GENERALIS Virtutes, longoque ordine adepta Honorum, Officiorum ac Titulorum insignia percensere adgreditur. Transylvanicos, immo Hungaricos fines supergressus Italicam quoque & Gallicam Regionem, & quicquid inter has interque Adriaticum & Gallicum Mare interjacet, sermone peragrarè, necesse habebit.

At quum de Excellentissimorum Virorum præstantiis dicitur, aut omnia repetendum est, ut iis Dictorum respondeat

deat Magnitudo. aut nihil; ne iisdem detrahatur omittenda, & tamen in magnis non sit fatis heû voluisse, quin inevitabilis dicendi incumbat Oratori necessitas: Faciam, quod unicum hoc in loco possum, præcipuorum Viri Decorum Epitomen compilabo, delectuque diligenter facto, ea Virtutum Ornamenta, quibus insignis magnis ac parvis, domesticis, exteris, indigenis atque peregrinis maximè conspicuis atque admirabilis extitit, Humili quidem Dictionis Genere, Characterque magis Theologico, quam Rhetorico, ne eorum pulchritudo Sermonis phaleris indigere videatur, in Idea MILITIS CHRISTIANI pace vestra, pace inquam vestra perstringam ac percensebo.

CHRISTIANUS MILES in nostræ Orationis Textura significabit, non *Milem* nudè, qui è *Christianis* lectus est. Skeleton ille erit duntaxat MILITIS CHRISTIANI. Sed nec *Milem Spiritualem*, qualem Cataphracta instruit *Gentium Apostolus*, qualemque oportet esse quemvis verè *Christianum*. MILES CHRISTIANUS nobis erit, qui *Militiæ Politicæ* eo vocat modo, qui *Christianum* decet, MILITIS CHRISTIANI, *Spiritualis* non minùs, quam *Politici*, omnes ferens partes, qui pietatem cum armis, tam adposite sociare didicit, ut in ipso uno, duo ista in speciem infociabilia, pulcerrimo conspirent invicem complexu, non in ingressu solùm, sed in progressu, sed in egressu quoque *Militiæ*.

Hunc, hunc ego MILITEM æstumo, hunc suspicio, huius conspectu atque intuitu vehementer delector; quanto hic est rarior, tanto erit charior, quanto instructior, tanto omniratione probatior.

Optarem ego A. in hoc instituto, quod suscepi Scenicum agere, solent ea Comœdi quæ Spectatoribus intelligenda communicare volunt, non aurium, sed oculorum etiam iudicio,
viva

viva In specie sistere, ut in fundo imaginatricis facultatis, per sensum vividiozem infusa, tanto vividius etiam pingantur. Si pari felicitate fingere posset, qui ad Vos loquitur CHRISTIANI MILITIS cum omni suo adparatu personam pro hominum fidem! quantum foret adlaturus pretium, operæ ad hoc quod intendit, animis vestris propinandum. Nihil enim foret necesse in conquirendo apta ad rem exprimendam vocabula laborare, nihil ad eadem decenti ordine socianda. Sed nec *Auditorum* animis ad attentionem, arrigendis, adcommo- dam artem consulere. Optatum, factum, imminet ecce, quem Verbis pingo, et oppido præsens adstat; Non magis sunt difficiles *Illustrissimi Comitum* Manes in noviter accepto excelso gradu, eadem, quâ olim facilitate permoventur, eodem adfectu, bonorum desideriiis adsurgunt, eodem favore, quô olim *Clientem*, num *Officiosum Oratorem* prosequuntur. Quo fortius de *Viro* cogito, eo vividius eum præsentem intueri videor, nisi fallor, in medio Vestrum stat, Cunctis coram conspicitur Excellentissimus GENERALIS Campi Vice Marschallus COMES GYULAI.

Sed quam placido Vultu, quam miti Specie, quam leni Spiritu, quam explicata Fronte, quam humili Animo, quam compositissima ad vivam pietatis imaginem Facie: ut quisquis hanc intueris pietatis simulacro supparem Iconem te intueri, tuto ipse fatebere, necesse est. Neque *Militem* sub his coloribus latere omnino crederes, nisi a quinque post viginti & amplius annis eum *Militare* in Vulgus indubitatum haberetur.

O! gratum adspectu Spectaculum, O! mire diversarum in speciem Virtutum Harmoniam! Nimirum: sic oportet verificari Ethnicorum Axioma: *In una omnem Virtutem contineri.*

Sed quia facta (: ut dicitur :) Virum probant, progredi-
or nunc eo, ut ostendam, quomodo se *Pietas Christiana* in
nostro *Milite*, in *Ingressu*, *Progressu*, denique etiam *Egressu*
Militiæ exeruit Te Interim EXCELLENTISSIME DOMINE!
tanquam præsentem Arbitrum ostentatus, ut pro ea æquitate
ac candore quo vivus Veritati semper litasti, a filo laudum
Tuarum quocunque versus egressum in viam revocare, par-
tim tuarum esse, benignè ducas

CHRISTIANUS MILES in *Ingressu*, h. e. dum nomen
dare *Militiæ* cogitat, quid *Militia* sit, diligenter secum reco-
gitat, et quia nihil temere suscipere præsumit, ante expendit,
an ea Vocatione citra offensam DEI & Conscientiæ defungi
valeat? ut omnia alia, sic hoc etiam ipsum, ex fide facturus
ne citra ipsam faciens, nimis rotundè pronunciantem *Apostolo*
peccet. Certe inquiete perpetim torquetur Conscientiæ du-
bietate. Neque enim MILES CHRISTIANUS, Arma unquam
ex cæco furore, *Gigantum* instar corripuit, neque gladium ex
irrationali ferocitate stringit, nec adfectum Oestro percitus
brutorum instar in *Martem* adversum ruit. Nullo minus cla-
vis oculis *Andabatarum* more pugnam iniit; sed Consilio,
& convento Consultoque saltim apud se et tacite ante *Oraculo*
si quid tumultuariè suscepisset, mox errore deprehenso cum
Fessæo Milite correcturus. Egregio hoc ipsum docuit Exemplo
in *Christianismo* usus nonnullorum Populorum, cum primis *An-
glorum*, apud quos, qui *Militiæ* inaugurabatur, gladium Alta-
ri imponebat, peractisque Sacris & Sacerdote benedicente,
inde depromptum lumbis accingebant, luculento documen-
to ejus, quod premimus, *Militiam* consulto & adprobante
DEO suscipiendum esse, Quid vero hic Noister? an putemus
Eum, qui nihil unquam temere adgrediendum, & regulis
Sapientum, & usu didicerat, citra Consilium ferro se succin-
xisse

xisse? An qui in minimis a Numine auctoratus aliquid ausus est, Eum in re maximè seria et plerisque formidabili, præter consuetudinem officium neglexisse cogitari potest? quin imo hominem in agendo ad scrupulositatem curiosum in Rationes industriosissimè inquisivisse, tam mihi est persuasum, quàm quod persuasissimum! ac tum demùm in suscipiendam tam discriminofam Vitæ professionem toto animo conquievisse, dum consulto Oraculo *Adscendam ne?* Responsum non ambiguum: *Adscende.* Pius David exaudivisset.

MILES CHRISTIANUS, *Militiæ* Sacramentum dicturus, Vota insuper nuncupat, si quidem didicit, in Rebus Arduis locum esse *Votis*, non Sapientum duntaxat *Monito*, sed & *Exemplo* omnis ævi hominum nec *Christianorum* solummodo, sed & *barbarorum* creberrimo. Et quid posset inveniri vel ad successum conducibilius, vel ad spem concipiendam adcommodatius, quam in *Auxilium Invincibilem* sociasse, ac *Omnium Rectorem* atque *Arbitrum* officii sibi mancipasse? si fido ac strenuo *Comite* latus tegi, si *fideli Parmenione* stipari *Alexandro*, si *probatissimo Achate* *Aenææ* tantum adtulit in tuto confidentiæ, quis animo concipiat, in causæ societatem *Omnipotentem* conduxisse, quantum conciliabit in periculoso securitatis? *Voti* sane conceptio *Fiphtacho* *Duci* Heroicos animos subdidit; Eorum nuncupatione præmonitus, *Inclutus Libertatis Vindex* tam animose arma correpta in hostem *Populi DEI*, & agitavit, & victor suspendit. *Clodoveus Francorum Rex* humana spe destitutus *Voto* se adversus *Alemannum*, pugnaturus munivit. Taceo plurimos ejusdem *Exempli*. Quid vero hoc in casu *Noster Miles?* Putemusne Eum, qui *Christianus* & esse, et haberi tam impense studuit, *Officium Christiani* hominis, fuisse hoc in passu oblitum? qui in *Votis reddendis*, in *Vulgus* nota occupatus est, *diligentia*; qui in hu-

ius officii Societatem, veluti Domesticus Sacerdos Amantissimam & pari pietate Conjugem, tanquam alteram Sacerdotem, ad ministeria ejusdem Altaris adsumisse Domesticorum oculis jugiter observatus est. Eum ne Vota nuncupasse dubitemus? absit a nobis ut *Fiphtachum* præmuniendo ad discriminosissimum Viræ Genus pectori hoc *Alexipharmacum* neglexisse vel leviter suspicemur. Qui leviora ab *immortali* impetrare cupiens Votis ante conceptis rem tentare erat solitus; Eum in tam arduo aleæ jactu inolitam Consuetudinem omisisse, nemo cum ratione adseveret. Vestram fidem obtestor Dulcissimi Avitorum Larium Parietes! qua enim fuit semper modestia Dominus Vester, suis in laudibus tacere mavult :) Dicite, quod verum est, prolatisque a me Testimonium perhibete fidele: Ipsi si quidem talium officiorum a *Nostro Militate* nuncupatorum, & Spectatores & Auditores exististis. O! Sapientissimum Consilium! O! felicissime positum ad summam gloriam principium. Huic adpositissime quadrabit Vulgatum illud:

Dimidium facti, qui bene cepit, habet.

CHRISTIANUS MILES in *Progressu* bonam Conscientiam omni ratione tuetur. h. e. ita obit partes omnes boni *Militis*, ut præstiti debiti officii *Christiani* Conscientia, spem in DEO vegetam ac firmam retineat. Spes ea est boni eventus, sive fortiter occubituri *Militis* sive fortiter *evasuri*. Officia subterno Spei, tanquam ejus animam, Spem superstruo Officiis, tanquam *Militis* animam. Et quid est *Miles* absque Spe? nisi Corpus absque Anima. Quid est *Miles* absque Spe? quam *Miles* desperans? Quid autem *Miles* desperans? nisi *Miles* qui tum demum non fugit, quando via fugæ omnis interclusa est, Tandiu *Miles* pugnat, certe tandiu animose pugnat, quamdiu sperat. Per-rarum accidit, ut fit:

Una salus victis, nullam sperare salutem,

In quo pectore Spes omnis decollavit, formido illic omnia vastavit, cunctaque ad victoriam faciunt, susque deque confudit. Sed ubi est spes boni in utraque fortuna, eventus nisi apud Conscientiam, quæ nos apud DEUM non accusat. Is enim solus: qui eam habet, sive periculum evasisse gaudebit, sive beatiorem in statum productus ovabit, proinde in utramque fortunam paratus, imperterrito Jussis Imperatoriis parebit, stationemque sibi assignatam tuebitur. Novi ego præclarissimos in *Re Militari Duces* corporis proceritatem, ejusdem robor, agilitatemque & alacritatem requirere; Novi laudatissimos artis ejus Scriptores bonam Conscientiam in requiritis *Militis* non numerare: At novi ea animatos pulcherrimam de portentoso robore retulisse Victoriam. Novi *Josiam* bona Conscientia fretum, ad domandum Gentes immanitate barbaras, multitudine innumerabiles, cum læto successu expeditionem suscepisse. Novi *Bethlehemitam* tenerum *Athletam* cum monstroso *Pelisteo Gigante* congregi ausum fuisse. Eundem Myriadibus hostium (: ut plures taceam :) circumventum, de præsentia animi nîl quicquam remisisse. Te jam horum Testem invoco EXCELLÉNTISSIME DOMINE! (: ignosce audaciæ qua ex familiari commertio, quo eum vivus dignatus es Cliens contraxit :) Te inquam Testem invoco, Annon bonæ Conscientiæ per omnem Viræ cursum, tanquam Thesaurum omnium pretiosissimo studuisti? Annon Cælo docti Apostoli Exemplo ad extremum hâlitum Te in eo exercuisti, ut bonam Conscientiam habeas coram DEO, & Hominibus? id est, quæ Te non accuset, quæque Spem Tuam in DEUM Vivum boni in utralibet fortuna eventus non sufflaminet, utique hæ Tuæ erant Artes, hæc Studia, hoc cupiebas, hoc optabas, sed quid ego? quid Tu te!
ipse

ipse Te loquere? Loquatur res pro se, loquatur Veritas, lubriciore adtingens noster ætatis Periodum Scholas Majores invisens, non forma licentiosius, sed ergastulum, sibi hospitium deligit Enyedini, illic insigni Pietate et gravi Theologo & Morum Domi præfecto & Publicè Professore futuro Celeberrimo Domino *Martino Déesi* Commensalem se submittit. Disciplinas, inter quas tractabat illi, quam *Doctrinam secundum Pietatem* Apostolus vocat, primas partes adtribuit, Curriculo Scholarum absoluto, Viennam Austriæ, quæ Sedes est Imperatoria proficiscitur, omnemque ætatem suam Juvenilem Virtutibus consecrans, singularem præ se tulit modestiam, Quid vero ista sunt? nisi tot idem missilia, quæ in unicum istum Scopum potissimum, comparandam nimirum *Conscientiam bonam* auspiciatissimè direxit, quam proinde dum se adeptum sensit, ex Monito Magni Gentium Doctoris pertinacissime servare studuisse ad oculum Vulgi est compertus. Quorsum enim illa precum non publicarum solum sed privatarum ad stuporem assiduitas? nisi ut ea ipsa *Conscientiam bonam* vegetaret. Ad quod privatissima cum DEO soliloquia? nisi ut eam roboraret, cui bono crebræ illæ ac rigidæ ad notabilem corpusculi debilitatem per jejunia sui macerationes? nisi ut illam ab undicunque contracto reatu expiaret. Quo tendebant liberaliter atque sine discrimine erogatæ Eleemosinæ? Nisi ut *Conscientiam bonam* per illas consumaret, quo cum effectu clarè docuit eventus, si quidem hac fretus inaccessos ac præruptos hostium aggeres adsultu tentare est ausus, Ea præmunitus in densos *Adversi Martis* grandines interritum pectus promovit. Ut Vulgo dicam ad continuatos honores Viam sibi stravit compendiosissimam. Plus nimirum illi ad mille discrimina subeundum animositatis indidit *Bona Conscientia*, quam chalybeum pectorale, quam solida galea, quam elaboratissimus explo-

exploratissimusque Clypeus. Igitur & loco ejusmodi defensionorum, periculo toties ereptus, libellum precum, ac *Psalmorum Davidicorum* tanquam Sacrum *Amuletum* noster MILES secum gestasse, est inquisitoribus amicis compertus. Oh efficacissimum meticulosi pectoris remedium! Oh pharmacum paventis animi tanto diligentius comparandum, quanto plus est *Milem* adanimare, quam armare. Notavi ego *Achillem Græcum*, Notavi *Romanum*, Notavi alios multos ad stuporem ausos. Novi *Capitaneos* plures saxea temeritate fulminantes muros incendisse. Ast fuerit id ferocitatis, si non stupiditatis, brutalis potius robustitatis, quam rationalis fortitudinis Exemplum; At oppono Catalogum septem & triginta sub unico *Duce Davide* ad stuporem fortissimorum, quorum singuli adversum ducentos, trecentos, octingentos, & amplius non frustra insurrexerunt. Cujusmodi alibi non reperias: Nimirum, quia *isthic utpote de Populo DEI* existentes, *Bona Conscientiæ* capaces fuerint, satè in bona Conscientiâ magnum Momentum esse situm ad animositatem *Militum Barbaræ* etiam Religiones tacitè quodammodo loquuntur, quæ placita sua eo inflexisse deprehenduntur, ut saltem præjudicio, dum *Bona Conscientiæ* capaces non sunt, animos occupant, quo in Spes (ut ut vanas:) *Militum* Corda erecta Mortis conjuncta pericula armorum alacrius subeant, quemadmodum id, vel apud *Vicinos Mubamedanos* palam observabile est.

CHRISTIANUS MILES in *Egressu* Militiæ se non effert, non insolescit. Solent homines e prosperis successibus inflari. Ex *Magna Victoria* Miles Spem sibi sumit impunitatis, inquit non nemo. Efferatior fit *Miles* ex *Victoriis*, ferocior è *Triumphis*. Nota est ex *Romanis Historiis Horatii* *Victoris* in *Sponsam Virginem*, cæsum hostem, sponsum flentem, stupidam ferocitas. *Miles Christianus* nihil successibus immutatur,

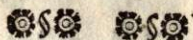

non concipit è fortuna elatiores spiritus. *Idem, qui fuit ante, manet.* Persvasum ille habet, cum Regio Propheta. *Altissimum esse Supremum Armorum Moderatorem.* Ab illo animum, brachia, digitos in prælio dirigi; de eo Solo *Constantinianum* illud: *In hoc Vinces,* verum esse intelligit. Nihil heic quoque inferior, gloriosus Noster Miles, æquam, immo æquissimam in tanta fortuna retinuit Mentem. Nihil illum primo statim Anno Professionis consequutus *Vice Colonellatus.* Nihil per successivos Militaris honoris Actualis *Colonellatus, Generalatus, Generalis Vigiliarum Magisteriatus,* usque *Campi Vice Marschallatum,* gradus a prisca animi æquitate in elatiorem mentem dimoverunt, usque adeo potuit cunctorum Moderatori, Numini omnem illam Virtutem adscribere, ut se tota ex ea promanante gloria evacuaverit. Adjuro vos! o! amicorum, o! necessariorum, o! quibuscunque ejus notitia olim contigerat Caterna, dicite, palam dicite, reduncem nuper in Patriam eum, tot ornamentis meritorum avitum, tot Titulis insignem, an tumidiorem vidistis? an diversum ab ea, qua olim se bonis omnibus commendabat, placiditate? Quin universis, quibus Patriam revisentis contigit obtutus, obtestor fatemini, cujus incrementa fama non mendax magnificè depredicabat. An non ejus ut Vulgare habet: *Minuit præsentia famam.* O! invariabilem Columbina simplicitate. Rarior isthæc memorans altius ac Perillustre Stemma retrogressus non nihil quod huc facit depromam atque delibabo. Fuit id peculiare Inclutæ GYULAIORUM Genti ab ipso primordio incrementorum Gloriæ, ut in ea *Leonina Martialitas* cum *Columbina Mansuetudine* eodem in Corde nidularentur, ut ea Viros subinde subpeditaret, qui dubiis *Patriæ* rebus, et armorum felicitate, et pacis Consiliis Inclutæ Coronæ subservirent, iidem & Toga
incluti

incluti & Sago clari. Fuit ea eorundem dexteritas, quem-
admodum Tranquillitatis publicæ turbatores stricto gladio in
ordinem redigere comparati erant; sic ex adverso armorum
strepitu, ac Martis fervore lassatos Patriotas pacis nuncio re-
creabant, unde insigne adepti illustris sanguis, in quo ejus-
dem in Scuti ambitu, atque area, hæc eadem super Corona
in *Symbolo*. Manus strictum gladium tenentis, et ex
adverso Columbi, oleagineam Frondem Rostro gestantis le-
gere licet. Id quidem repetitis in isthæc pictura Viribus
quod EXCELLENTISSIMUS Noster GENERALIS, istis
Hyeroglyficis ex asse responderit. Atque ita hac ratione
Trifida. (: numero perfectionem indicante.) Hæc Lilli plan-
ta e Corona Regni svave-olentiam Virtutum, recreationi
Concivium longè latèque semper profudit atque exhalavit.
Digna, ut ex ea diligenter his Temporibus Vir, qui et
Magisterio et Exemplo doceat, non interclusam sub AUGU-
STISSIMIS PRINCIPIBUS AUSTRIACIS esse indigenis ad
summos honores emergendi Viam. dummodo non desit
ipsis Virtus.

Sed ut eodem unde defleximus redeamus. Hæ re-
censitarum Virtutum geminæ, ubivis etiam jucundæ, e
Militari Armilla, quam grato oculos intuentium pascant co-
lore Heu! quis dicere sustineat? multo etiam magis, quod
aliarum cognatorum propemodum insignitarum juxtim scin-
tillatione se commendent. O! quam gratum? quam
ad stuporem rarum! ac jucundum Te intuentium oculis
eras, Spectaculum ILLUSTRISIME COMES! EXCEL-
LENTISSIME GENERALIS! dum in eadem Persona et
Militaris disciplinæ peritiam atque successus considerabamus.

Ah raram illam pietatem cernebamus, dum eundem Vultum, quem Leoninum hosti exhibuisti foris, domi Columbinum commendasti praesentia Tua donatis. Quanto Vulgatus est illud:

Nulla fides pietasque Viris, qui Castra sequuntur.

tanto strinxit magis oculorum aciem haec paradoxè jucunda, et jucundè Paradoxa Militis imago. Nihil jam mirabor, quod *Cæsar* scriptum reliquit: In Milite modestiam et continentiam, non minus desiderari, quam fortitudinem animi. Nihil mirabor *Principem Poetam* de suo Aenea toties repetere: *Pietate insignis et armis*, dum haec duo decora juxta in Nostro Aenea oculis ad summam Voluptatem contemplari licuit: prorsus quasi ex compacto verificaturo Baptistæ judicium. Non *militiam* sed abusum *Militiae* damnantis. Mirentur ergo alii arma Tua: Mirentur Audaciam. Mirentur Felicitatem; Mirentur consequutam apud summos Orbis Monarchas, et meritorum Titulorum Excellentiam. Mirentur alii ornatos Coronis fortissimos Milites, murali, obsidionali, vallari, castrensi, et similibus, sit mirabilis *Romanus Achilles Sicinius Dentatus*. Sexaginta supra centum armillis, quinque & viginti Phaleris, octingenta et tribus torquibus aliisque præmiis, quibus ob toties editam Singularem Virtutem donatus est: Mihi mirabilis existit Noster *David* in apprimè sociata armorum gloria insigni Pietate. Recreat *Periclem Miles Scuto divulso, facie vulnerata*. Me recreat *Miles* tot in discriminibus vix capillis raptis. Sit *pulchrior Livio, Miles in prælio cæsus, quam in fuga salvus*. Quanto verò pulchrior e-

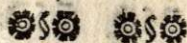
rit,

rit, tot in præliis Victor, attamen nequidem læsus. Narrabit cæteras Virtutes hæc Aetas, certe narrabit Posteritas. Ego hic morabor, hæc animum defigam, hac laudum Materia cum Voluptate nunquam faciabilis pascar.

Sed O! MILITIAE CHRISTIANAE Decus! (:patere enim adhuc nonnihil detineri :) O! Glorioso MILES! quam jucundum exististi,) nec enim oblivisci possum :) Spectaculum Piis ac DEI timentibus, quis quis dicere possit? dum enim summam tuam Pietatem, tot in discriminibus salvam fortunis, consequutis summis honoribus, *svavissimo Thoro*, Amplissimam prole remuneratam intuebantur ovantes recinebant animo *Davidicum* illud: *Ecce ita benedicitur a DOMINO, qui timet Ipsum.* Adcrefcebat Piis Spes, confundebatur inimicus: Ringeat hic; At illi tantum non ante Victoriæ triumphabant. Certe quicumque a grato Tui Conspectu discedebant, *Theodosianum* subinde secum repetebant: *Heu nimium Dilecte DEO, cui militat æther, Et conjurati veniunt ad Classica venti.*

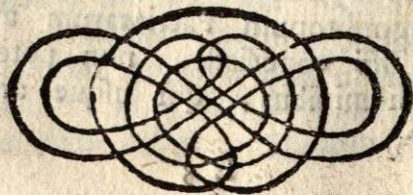
His ergo eximiis Decoribus Formosissime MILES! nihil mirum est, ab imis ad summos Te cunctis amabilem fuisse. His Virtutibus nixus favorem & munificentiam Optimi, Maximi PRINCIPIS, his benivolentiam summorum ab eo optimatum, his dilectionem Sociorum, his amorem commilitonum Patriotarum atque exterorum. Optime Dux! Tibi conciliaisti, non potest nimirum digne non amari hominibus, qui usque armatus est DEO.

Hac Tua Pulchritudine capta Illustrissima Suppar Heroïna
MARIA nata COMITISSA BÁNFFI DE LOSONTZ, tam
Sanctissimo Conjugii Fœdere indivulsa Tibi adhæsit, ob
eam se tam acgerrime divelli a Te patitur, felix suo
judicio futura, si aut *Tecum* longius convixisset, aut
Tecum Tumulo conderetur. Hinc illæ Dulcissimorum
Pignorum, CLARAE, FRANCISCI, CATHARINAE,
SAMUELIS super *Tuo* Obitu lacrumæ et fletus; Hinc illa
orbatae Familiae lamenta & luctus. Hinc *Illustrissimi Fra-*
tris STEPHANI Comitis GYVLAI. *Incluti Regiminis Pal-*
fiani Vice COLONELLI. *Illustrissimi EMERICI Comitis*
BETHLEN ibidem *CAPITANEI Generi*. Hinc propinquo-
rum Sangvinis Affinum, Necessariorum, Populariorumque
cunctorum suspiria unanimiter dolentium, quod non Tui
svavissimo in Terris Convictu frui licuerit.

Sed rapior ultra modum, et jam a Pompae Mode-
ratoribus prolixitatem succensiri subadverto. Quare *! Exi-*
mium Ævi Nostri Decus! fruire sempiterna Gloria (: nec
invidemus:) æternis MILITIAE CHRISTIANAE bene ac-
tæ præmiis. Nos quod unicum jam possumus exuvias
benedictas ad *Cryptam* usque comitabimur ac deside-
riis nusquam et nunquam non TE prosequemur.

D I X I.

HALOT.

HALOTTI ORATIOBAN
ELEVENEN ELŐ-ADATOTT
IGAZ KERESZTYEN VITEZ.

MÉLTOSÁGOS GENERALIS, GROF

M. N E M E T I

GYULAIFERENTZ

UR Ö EXCELENTIAJA,

A' Felséges VI. KAROLY Tsá-
szár' Vice Campi - Marschallya, és egy
Nemes Gyalog Regimentnek Actualis

COLONELLUSSA,

ANDRÁSFALVÁN.

UDVARHELYSZÉKEN.

MDCCLXXX EÉtend. 23. Julii.

A' Nemes Reform. Nagy-Enyedi COLLEGIUMban
Szent Irást és 'Sídó Nyelvet Tanító Professor

SZIGETI GYULA ISTVÁN

Orator által.

1 Sam. XVII: 45.

Monda Dávid a' Filisteusnak: Te jöfök én veám fegyverrel, dárdával, és pá'issal: De én megyek te reád a' Seregek' URának, és az Izrael' Népe Istenének Nevével.

1 Kór. IX: 24, 25, 26.

Avagy nem tudjátok-é, hogy a' kik a' tzelban futnak, jól lehet, mindnyájan futnak, de egy véfki el a' jutalmat? úgy fuffatok, hogy a' tzel el-érbefsetek. A' ki pedig a' pallya-futásban tufakodik, mindenkben maga türtető. Azok ugyan azért, hogy a' vekendő Koronát el-vegyék. Mi pedig azért, hogy a' rothadatlant. Én azért úgy futok, mint nem bizontalanra; úgy hartzolok, mint nem bijjába, vágván a' Levegő Eget.

Jel. III: 5.

A' ki Gyözedelmes léfen fejer rubába öltöztetik, és el-nem törölöm annak nevét az Élet' Könyvéből, hanem vallást téfkek annak nevérol az én Atyám előtt, és az ő Angyalí előtt.

Luk. XXII: 32.

Imé a' Sátán kíván titeket, hogy meg-rostáljon mint a' gabonát. De én imádkoztam éretted, hogy elne fogyatkozzék a' te Hited.

Z egész Világon nemesebb Görög és

Római Respublikának végezéséből a' Nagy Halottaknak rendeltetett ditséreteket, mind a' régi 's mind az új időbeli gyakorlás két-képpen szokta elő-adni, t. i. a' Lemnek, látható ábrázatban, és a' fülöknek, élő beszédben, tapasztalásokra; mindenikben alkalmatosságot adván a' nagy jeles tselekedetek és Virtusok, amott ugyan vagy valóságban, vagy hozzán hordoztatott 's mutogatott, írott képpel ékesített és faragott Jegyekben, itt pedig Halotti Oratióban, illendőképen özve foglaltatván 's elő-fámláltatván. Mellyet is én, kinek parantsoltatott, hogy egyiket ebben a' prédikáló Léekben véghez vigyem, midön meg gondolom, tsügedek elmémben, nem a' mondandó dolognak Lúki miatt, a' mint gyakran történni szokott az Oratorokon, hanem azoknak rész szerint fokságok, rész szerint nagyságok miatt. Mert olly Nagy Nevezetes Embernek adják meg ma Hallgatók! az ő Temetési Tisztességét, a' kinek, (:hogy a' Poétával szoktak.)

*Tam multa Virtus animo, multusque recurſat
Gentis bonos.*

hogy azoknak ditséretesen való hirdetésekre fokkáig tartó beszéd alig, nem hogy rendbe fedésére, egy óra volna elég, és a' beállani kezdő hamarabb ki fogyjon a' Népből, hogy sem a' dologból. Mert ezer éztendőnél nem rövidebb idő foglalja-bé a' híres, neves GYULAI Familiának ékeségit, és a' ki az egy Méltóságos GENERALIS Ur ő Excellentziája Virtusait, 's hozzú rendel nyert betsületének, Tisztességének,

nek, és Titulusainak Tzimerreit kezdi elő-fámlálni. Erdé-
lyen söt Magyar Országon által-menvén, Olaf és Frantzia Or-
szágot-is, és valami ezek közt, és a' *Velentzei* 's a' *Frantziai*
Tenger között fekszik, *Éükség* hogy beféddel bé járja.

De mivel a' Méltóságos Embereknek jeles vótokról *Éólan*
akarónak, avagy mindent elő-kell mondani, hogy az el-befé-
lett dolgoknak nagyságok azoknak meg feleljen, vagy sem-
mit se kell mondani, hogy azoknak kissebségekre ne légyen
azoknak el-hagyások, még-is mindazáltal itt a' nagy dolgok-
ban nem elég tsak akarni, söt el-múlhatatlan *Éükségtől*
kénkeríttefsék az *Orator* a' *Éólasra*; Meg-tseleksem a' mit
itt egyedül tselekedhetem ennek a' *Férjúnak* kiváltképen
való *Ékesegeinek* rövid summáját egybe-*zedem*, *Éorgalma-*
toson meg-hányván, azokat a' *Virtusait*, mellyekkel nagyok
és kitsínyek, hón és kün valók, hazabéliek és idegenek,
előtt, igen tetteres és tsudálatos vólt, *Orationak* alaton
nemével ugyan, és *Theologushoz* inkább, hogy sem *Kbetor-*
hoz illövel, ne hogy azoknak *Éépségek*, tsitra beféd nél-
kül *Éükölködni* láttassék a' **KERESZTYÉN VITÉZNEK** le-
írásában, engedelmetekből, mondom engedelmetekből illetem
és elő-fámlálom.

A' **KERESZTYÉN VITÉZ** az én Oratiomnak rendiben
tében, nem tsupán a' *Keresztyének* közzül *zedett Vitézt*.
tsak váza ez a' *Keresztyén Vitéznek*. De nem-is *Lelki Vi-*
tézt, minémüt öltöztett vas derékban a' *Pogányok* *Apostola*,
és minémünek kell lenni, minden igaz *Keresztyénnek*. A'
mi **KERESZTYÉN VITÉZÜNK** lézen, a' ki a' *külső Vitéz-*
ségben úgy forgódik, a' mint *Keresztyénhez* illik, nem kü-
lömben a' *Lelki*, mint a' *külső Vitéznek* minden *Tíztét* tse-
lekzi, a' ki a' *Kegyefséget* olly jól tanulta a' *Fegyverrel*
meg-egyeztetni, hogy ő benne e' két *külső tekintettel* egybe
ferhe-

férhetetlen dolgok Éép öZve-ölelkezéssel egymással meg-egyezenek, nem tsak kezdetiben, hanem elő-meneteliben-is a' *Vitézkedésnek*. Ezt a' Vitézt bertsülöm én és tífzelem, ennek tekintetiben és nézésében felettéb gyönyörködöm. Mennél ritkább ez, annál kedvesebb, mennél el-kéZültebb, annál minden módon ditséretebb.

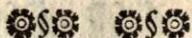
Kivánnék én Hallgatók! ebben a' dologban, mellyet fel-vállaltam, *Comediát* játéó Zemény lenni. A' *Comediás* Zemények, a' melly dolgokat a' Zemlélökkel meg-akarnak értetni, nem a' fülek; hanem a' Zem eleiben-is eleven ab-rázatban Zokták állatni, hogy a' képzelő tehetségben elevenebb érzékenység által öntetvén-bé, elevenebben-is irattasának. Ha olyan jól viselhetné az, a' ki néktek Zöll, a' KERESZTYÉN VITÉZNEK minden ö kéZületivel Zeményét, emberekkel bizonyítok, mennyit tenne annak, a' min igyekezik, *Telmétekben nyomására, Nem volna úgy Zükség* a' dolognak elő-adására, alkalmas Zóknak keresésekben munkalódni, Nem volna Zükség azon Zóknak illendöképen való egybe-füzésére, de nem volna Zükség a' Hallgatók elméjeknek figyelmetéségre való emelésére alkalmas Mesterséghez-is nyúlni. Alig kívánhatok, és már meg-vagyon, imé közel vagyon, a' kiröl Zólok, igen-is jelen vagyon. Nem inkább tart ellent a' *Méltóságos Gróf Ur* ki múlt Lelke az újabban vette fő Méltóságban, azon engedelemmel vagyon, mellyel hajdan viseltetett, azon indulattal a' jóknak kívánságoknak helyt ad, azon jó-akarattal, mellyel hajdon Zólgáját, most kötelelségét tselekvö *Oratorát* fogadja. Mennél inkább gondolkodom e' *Ferjsfüröl*, annál elevenebben láttatom ötet jelen látni, hanem ha meg-rsalatkozom, ti köztetek áll, mindenekröl nyilván láttatik, *Méltóságos GBERALIS Vice Campi Marschal Gróf GYULAI Uram ö Excellentissimi*

cellentiája, De melly engedelmes ábrázattal, melly *Élké* tekintettel! melly tsendes elmével! melly vidámságot mutató sima homlokkal! melly alázatos Lélekkel! Melly a' Kegyességnek eleven képére alkalmaztatott ortzával, hogy valaki ezt látod, *Éükség* meg-vallanod, hogy a' Kegyesség képehez hasonló képet látÉ, Nem-is hinnéd Vitéznek, ilyen *Éinek* alatt létét, hanemha a' kölség előtt kétségben hihatatlan dolog volna, hogy ő XXV. és több *Étendöktől* fogva vitézkedett. O! Tekintetre kedves dolog! O! külső tekintettel különböző *Virtusok*nak tsuda meg egyezések. Tudnillik: így kell igaznak lenni az *Ethicusok*nak ama' mondásának:

In una omnis Virtus continetur. Egyben minden Virtus
 vagyon.

De mivel a' *tselekedetek* (:a' mint mondják:) mutatják-meg az *embert*, arra mégyek, hogy meg-mutassam, miképen adta-ki magát a' KERESZTYÉN KEGYESSÉG e' mi Vitézünkben, *Kezdetiben*, *Elömeneteliben*, és *Kimeneteliben* az ő *Vitézségének*. Tégedet mindazáltal MÉLTÓSÁGOS UR, mint jelen-lévő *Birót* igen kérlek, hogy a' *Érint* az egyenefséged és tökéletéséged *Érint*, mellyel életedben az igazságot mindenkor *Éretted*, a' te ditséreteidnek *finór* mértékétől akár-hová ki-téréseben az útra *viÉÉ*a hivni, 's igazgatni, *kegyelmesen* *Tíztednek* tartsad.

A' KERESZTYÉN VITÉZ *Kezdetben*, az az: mikor *feltézi*, hogy magát *Vitézségre* adja, Mi légyen a' *Vitézség* *Éorgalmatoson* meg-gondolja, és mivel semmit is vakmerő-képen nem fog, *előbb* meg vizsgálja, hogy vallyon abban a' hivatalban lehet-é az ISTENnek 's *Lelki-ésméretnek* meg-sértődöfe nélkül, a' mint egyebeket-is, úgy ezt-is hitből akarván *tselekedni*, Ne hogy azon kívül *tselekedvén*, igen *ke-rekde-*

rekdeden *Éolván az Apostol vétkezzék.* bizony nyughatatlan kételkedésben *Éüntelen gyötrődjék a' Lelki-esméret.* Mert a' *Kerekyéni Vitéz,* vak dühöségből, haragból, *Oriások'* módjára soha fegyvert nem fogott, soha oktalan feneségből kardot nem húzott, sem az, az indulatoktól *Éztönöztetvén* barom módjára nem rohan az Ellenségre, fokkal inkább *Éem béhúnva Andabaták* módjára, nem hartzol; hanem Tanátsból, és meg-találván elébb 's tanátsot tartván, ha tsak magában is alattomban az ISTENNel, ha mihez hirtelen fogott volna, botlását *Ézre* vévén *Dáviddal* meg-jobbítja magát, *Éép Péláival* mütatta ezt a' *Kerekyénségben* némelly népeknek, jelesen az *Anglusoknak Éokások,* kiknek-is a' *Vitézségre* állottak, fegyvereket az Oltárra *tÉzik* vala, az *Isteni Tíztele*nek véghez vitele, és a' *Papoknak* áldása után, onnan vévén-fel, *Éztán* kötik vala ódalokra. Világos tanubizonyosságával annak, a' mit állitunk, hogy a' *Vitézséghez* *Isteni Tanátsból* kell nyúlni és fogni. Hát ez a' mi *Vitézünk* miképen tselekedett? Vallyon gondoljuk-é hogy ő, a' ki mind a' *Böltsek'* tanításából, mind a' maga gyakorlásából meg-tanulta vala, hogy soha semmihez se kelljen vakmerőképen fogni, Tanáts nélkül kötött volna fegyvert? Vallyon a' ki a' kitsin dolgokban Istentől vett bizodalommal mért valamit tselekedni, gondolhatni, hogy illy nagy és többire az embereknek ifonyú dologban, *Éokásán* kívül *Tíztit* el-múlatta volna; sőt inkább bizonynal el-hízem, hogy ez az ő tselekedeteiben, *Éintén* a' *Éör* fál hasogatásig gondos ember, az ő tselekedetének okait mindenben *Ézorgalmato*sággal fel-kereste, és akkor nyugott-meg *Éztán* egész elméjével; illy *Éerentsén* forgó élet' modjának fel-vételében, midön Tanátsot kérdvén ISTENTől: *Fel menjek?* bizonyos feleletet: *Menj-fel:* hallott e' *Kegyés Dávid.*

A' KERESZTYÉN VITEZ *Fogadást-is* tézen; mert tudja nem csak a' Böltseknek javallásiból; hanem minden időbéli embereknek, mind *Keresztyéneknek* mind *Barbarusoknak* Éokásokból. És mi lehet vagy az elő-menetelre hasznosabb vagy a' reménységnek el-vételére alkalmasabb, mint a' *Győzhetlent* fogadni társul a' segítségre. Mert ha N. *Sándornak* hü *Parmeniojával*, ha *Aeneásnak* hü *Achatesével* léte annyit tett a' bátorságra. Ki gondolhatná-meg az ő ügyének Társaságában a' *Mindenbatónak* fel-vétele, mennyit tézen a' veszelembbe való bátorságra. Bizony *Felsének* a' fogadástétel adott nagy bátorságot, annak fogadásával erőlttetvén-meg a' Szabadságnak ditséretes helyre állatója, mint forgatta, mint győzedelmesen **fel függesztette, az ISTEN' Népe** ellensége ellen oly bátran vont fegyvert. *CLODOVEUS*, Frantziai Király az *Alemannusok* ellen akarván hartzolni, magát fogadással erősíté-meg, **segítése nem lévén.** El-hallgatok többeket ilyeneket. Mit tselekedett e' mi Vitézünk e' dologban? Gondoljuk-é, hogy a' ki mind lenni, mind tartatni oly igen kíván *Keresztyénnek*, ebben a' maga Tisztit el-felejtette volna. A' ki az ő fogadásának megadásában a' Köz népnek tudásáig Szorgalmatos volt, ki ezen Tisztre mint Házi Pap, az ő Szerelmes és egyenlő kegyességü Feleségét, mint más Áldozó Papot fel-vette azon Oltárnak Szolgálatjára maga mellé, annak fogadástétele felől kételkedjünk-é? Távolyen, h. ez a' *Kezves Jestsé* ezt a' méreg ellen való orvosságot el-múlatta volna, a' ki kisebb dolgoknak ISTENTől való meg-nyeréseket-is fogadással Éokta vala próbálni. Senki sem gondolhatja jozanon, hogy illy nagy kótzka vetésben meg-rögzött Éokásait el-hagyta volna. Veletek bizonyítok édes Östől maradott Házainak falai, (:mert a' minémü Szeméremetességü volt a' ti Uratok, maga ditséreteit inkább el-akarja hallgat-

hallgatni:) Mondjátok-meg a' mi igaz, és tegyetek arról bizonyosságot a' mit mondok, Mivel a' mi *Vitézünktől* tött fogadásoknak mind *Émlelői*, mind *hallói* vóltatok. O! bölts Tanáts! O! nagy ditsőségre böldegül tett Kezdet. Erre helyesen illik igen amaz Köz-mondás: *Dimidium facti qui bene cepit, habet. A' ki jól kezdette, már felét végben vitte.*

A' KERESZTYÉN VITEZ, *Elömentiben* a' jó *Lelki-esméretet* óltalmazza. Mert a' maga *Tízit* téven *ISTENben* való erős *reménségét* meg tartja. Az a' *reménség* a' *Vitéznek* jó ki-menetelinek *reménsége* akár *vitézül* haljon, akár *megszabadú* jon. Mint *Lelkét* a' *Reménségnek* a' *Kötelejséget* alája vetem, és ezen épitem a' *Reménséget*, mint *Lelkét* a' *Vitéznek*, mert mitsoda *reménség* nélkül a' *Vitéz?* hanem *Lélek* nélkül való *Tett?* Mitsoda *reménség* nélkül a' *Vitéz?* hanem kétségben esett *Vitéz*, a' ki akkor nem fut a' mikor nem futhat. Bizony addig *hartzol* a' *Vitéz*, mig *reménl*. A' melly *Éivben* minden *reménség* oda van, ott mindent a' félelem *el-puhtított*, és *mindeneket*, mellyek a' *győzedelmre* valók *fel-forgatott*. De hol *vayon* mind a' jó mind a' bal *Éerentsében* a' *Vitéz Reménség?* hanem a' jó *Lelki-esméretben?* melly az *ISTEN* előtt nem *vádol*, az ilyen *mindenik Éerentsére* *el-kézülvén* félelem nélkül *enged* a' maga *Vezére* *parantzolatjának*, és a' maga *helyén* *meg-áll*.

Tudom én azt, hogy a' *Hadi Vezérek*, a' *Testnek* magas *termetét* 's annak *erőséget*; és *gyorfaságot*, az *elmének* *bátorságával* együtt *kerefik*; Tudom, hogy azon *Mesterségnek* *jeles Iroí*, a' jó *Lelki-esméretet* a' *Vitéz tulajdonságának* nem *tartják*. De tudom azt-is, hogy a' kik ez által *Éivet* *vettek*, az *ifonyú* erővel *győzedelmeskedtek*. Tudom, hogy *Josué* ehez *bizván* a' *Éámtalan* *paraszt*, *kegyetlen* *népeket* *meg-hódoltatta*. Tudom a' *Berlehemí Kis Bajnokot*, hogy a' *tsuda*

a' tsuda *Filisteus Oriással* Lembe mert állani, ugyan Ő
10000 ellenségtől körül-véetvén, semmit nem rettent. Te
Veled bizonyítom már ezeket MÉLTOSAGOS UR! (: bo-
tsásd-meg bátorkodását, mellyet vett Szolgád nyájas társalko-
dásodból, mellyre életedben ötet méltóztattad :) Mondom
Veled bizonyítok. Avagy egész életedben, a' jó *Lelki-esmé-*
reten mint drága kintsen, nem igyekeztél-é? Avagy *É. Pál'*
példájára utolsó pihenéfedig nem abban gyakorlottad-é ma-
gadat? Bizonyára e' vala a' te Mesterséged, hogy jó Lelki-
esméreted légyen ISTEN és Ember előtt, ez igyekezeted,
ezt kívántad, ezt Szeretted. De miért állanék én, miért
Élnél Te magadért? Élljon a' dolog, Élljon az Igazság.
Életének *fikamlóbb idejére jutván e' mi Vitézünk* a' nagyobb
Oskolákat látogatni akarván, ment a' N. Enyedi Nemes Ref.
Collegiumban, a' holott is, nem a' piatzot mód nélkül való
Szabadságban élöleg, hanem a' rabotának helyét válaftotta
magának állásul, ottan jeles Kegyességü 's emberséges ma-
ga viselésü, Szent Irást jól tudó, otthon erköltseire vigyázó
's közönséges helyen-is lejendő *Professornak* Tiszt. Tudós
Deési Márton Uramnak, véle együtt lakván magát alája bo-
tsátotta. A' melly Tudományokat tanult, azok között az
elsőséget tulajdonította annak, mellyet az Apostol nevez *Ke-*
gyesség Szerint valónak. Oskolai tanulását el-vegezvén ment
Bétsbe a' Felsőges Császároknak mostani lakó helyekbe, min-
den maga Viselésében, kiváltképen való Isteni félelmet és
emberséget mutatván még Ifjúságában. Mitsodák immár e-
zek, hanem meg annyi nyilak, mellyet amaz egy tzelra; t. i.
a' *Jó Lelki-esméretnek* Szerzésére igazgatott. Mellyet meg-
nyervén a' Pogányok' nagy Doktora intéséből meg-is óltal-
mazni tapasztaltatott. Ugyanis: Mire való volt az a' kö-
zönséges és különös Könyörgésekben tsudálkozásra való Ün-
telen-

telenkedés, hanem hogy azzal a' jó Lelki-esméreter újítaná. Mire valók az ISTENnel való becéllgetési? hanem hogy azt erősitené. Mire való az a' böjtelés által testének tapasztalható erőtlenségével való gyakor és kemény meg-sanyargatása? hanem hogy azt akarhonna való büntöl meg-tisztítaná. Hová tzeoztanak személy válogatás nélkül bövséges alamisnái? hanem hogy ezt tökéletessé tenné. Mitsoda gyümölsel, világoson meg-mutatta a' dolognak ki-menetele. Mert ehez bizván az Ellenségnek meredek sántzaira rá mért ütni. Ezzel erősítvén, az Ellenségnek sürü záporában bátran ment. Hogy egy sóval mondjam, az ő Tisztességeire ezzel által útát készített magának, nyilván több bátorságot adott néki a' fok vezedelmés próbákban a' jó Lelki-esméret, mint a' Vas-derék, az erős Sisak, a' jól készült Pais. Azért ezek helyett-is annyiszor a' vezedelmekből ki-fabadulván, Imádságos és Sóláros Könyvet hordozván, tapasztaltatott tudakozó barátitól. O! félelmes Éivnek hathatós orvossága. O! rettegő elmének annál erőssabb ferénységgel Éerezte-tendő orvossága! mennél nagyobb a' Vitézt meg-bátorítani, hogy sem fel-fegyverkeztetni. Meg-jegyzetem én a' Görög Achillest, meg a' Római, 's a' t. Tudok fok Kápaneusokat kik nagy vakmerőségből a' menykövező köfalakra hágtanak. De lött légyen ez fene bátori vakmerőségnek, mint sem ezés bátorságnak példája. De ellenben tézem az egy Dávidnak tsudára méltó erejű embereinek 37. Számból tsináltatott Lais-tromát, kik közzül némellyek 200. némellyek 300. mások 800. és többek ellen nem házontalanul vitéztek, minémüeket másutt nem találz, mert ezeknek jó Lelki-esméretek volt. Hogy a' bátorságra a' jó Lelki-esméret fokot tégyen, azt bizonyítja alattomban a' Pogányok' vallása-is, a' kik közzül sokan, ha jó Lelki-esméretek nem lehetet-is, helytelen véleke-

déssel elméjeket töltötték; Melly űerint reménséghez (: jól lehet haűzontalanhoz :) bizván űerényebben hadakoztak, mint ezt a' űoműéd Törökökröl-is tapasztalhatni.

A' KERESZTYÉN VITÉZ, *Kimeneteliben fel-nem fuvalkodik.* A' Tefi Vitéz avagy gyözelemböl való űabadságra reménséget véűfen magának, azt mondja egy valaki. Kegyetlenebb a' Vitéz a' gyözelelemnél, maga hittebb a' gyözelelmi Pompánál. Tudjuk a' Római Hiftóriából, a' gyözelelmes Horatiusnak az Ellenség Völegént firató Menyafűzönyhoz való oktalan kegyetlenkedését. A' Keresztyén Vitéz nem leűz kevélyebb a' jó űerentsénél. El-hitte ő azt ű. Dáviddal, hogy az ISTÉN a' fegyvernek fő Igazgatója, ő töle igazgattanak a' kezek, és az ujjak a' viadalra, egyedül ő róla tudja igaznak a' Constantinus Symbolumát: *Ebben gyözelelmeskedel.* Itt sem alább-való semmiben-is a' mi Ditsűsűses Vitézűnk, egyenlű elmével volt nagy űerentséjében-is, semmiben ötet Vitézsűségének mindjárt első űfttendejében ért *Vice Colonelussága*, semmiben az egymás után következő *Actualis Colonelusságnak*, **GENERAL** Majorságnak, mind a' **VICE CAMPI MARSCHALSAGIG** való gráditsai, kevélyé nem tették. Hanem az mindenek' Igazgatójának az ISTENnek tulajdonította, mind azt az erőt, hogy azt az abból űármazó egűz ditsűsűsűgtűl magát meg űresűtette. Hitetekre kénűzerűtelek titeket Barátinak, Oh Attyafianak, Oh űsmérűinek Serege! mondjátok-meg nyilván, mondjátok-meg, ha ötet midűn a' minap annyi Erdemeinek Titulusival jűve-meg Hazájában, lártátok-é Kevélynek. Ezeket emlűtvén fellyebb emelkedem, és a' hires Neves Nemzetsűgen viűzűa-menvén, valamit a' mi ide tatzozik elű-hozok és illetek. Tulajdona volt ez az Hires **GYULAI**AK Nemzetének, hogy abban az *Oroflányi Vitézsűg* a' *Galambi Szeliűsűsűg* azon egy Szűvben fűzűkelűdnének, és hogy

és hogy az ottan ottan adna olly Férjfiakat, kik a' Hazának mind az Hadi Szerentsével, mind Békeség Tanátsával Szolgálnának, mind Békeségben hiresek, mind a' Hadban nevezetefek lévén. Meg-volt ö benne hogy valamint a' közönséges Békeség háborítóinak fegyverrel valo meg-zabolázására alkalmasok voltak; úgy ellenben a' Hadakozásban el fáradt Haza fiait Békeség' izenetivel újítanak. A' honnan a' Nemes Vérnek nyerték Tzimerét, mellyben azon Paisnak kerületiben és udvarában ugyan ezeket, a' Koronán fellyül egy ki-vont kardot tartó kéznek, és ellenben egy olaj-ágot kájában viselő galambnak jegyében olvashatni. Azt pedig ebben az Írásban meg-kettőztetve, minthogy a' mi MÉLTÓSÁGOS GENERALISunk ezeknek a' rá metzett állapotoknak éppen meg-felelt, és így ez a' hármas (melly kám tökéletességet jelent:) Liliom, az Ország' koronájából a' lakosoknak meg-újításokra Virtusoknak jó illatját mindenkor úgy melege öntött és illatozott. Méltó hogy ebből válaftatnék ez időben olly Férjfi a' ki meg-múatssa hogy az Auszriai Felséges FEJEDELMEK alatt nem záratott-bé a' Hazafiainak a' nagy Tisztességre jutásnak úta, tsak emberkedjenek.

De hogy oda a' honnan el-tértünk vízfá menjünk. Ezeknek az elő-kámlált Virtusoknak drága kövei e' Vitézi arany peretzben, melly kedves kinnel gyönyörködtetik a' nézőknek szemeket? óh ki mondhatja-meg, sokkal inkább hogy más hasonlónak együtt ragyogásával ajánlják magokat. Oh! melly kedves! melly ritka, és gyönyörüséges valál a' Nézőknek, Méltóságos Gróf Generalis! midön Te benned, mint a' Hadi Szoros rendtartásoknak tudását és elő-menetelidet meg-gondoljuk vala, mind ezt a' ritka Kegyefségedet szemléljük vala, midön azon Tekintetedet, mellyet Oroz-

láninak mütattál az Ellenségnek, itthon Galambinak mutatad, a' te jelenléteddel meg-ajándékoztattaknak. Mennél közönségesebb ama' mondás: *A' Hadi Embereknek sem bitek sem kegyességek.* Annál inkább szemekben akadt az a' köz hitel felett való gyönyörűséges Vitéz Képe. Nem tsudálom már a' mit *Cesar* irásba hagyott: A' Vitézben az emberséges maga viselés 's a' maga tartóztatás nem kevésben kívántatik-meg mint a' bátorság. Nem tsudálom, hogy a' fő Poéta az ö Eneásjáról mondja: *Kegyességgel és Vitézséggel jeles.* Midön e' két Ekeséget gyönyörködve szemléhettük e' mi *Eneásunkban.* Mintha fel-tett Éándékból akarta volna bizonyítani a' *K. Fános* ítéletét. *Ki nem a' Vitézséget, hanem azzal való vívása élést* kárhoztatta. Tsudálják hát mások a' te fegyveridet, bátorságodat, szerentsédet. Tsudálják mások nagy Titulusidat, 's nagy Monarchaknál ért Gratiádat, *Mások köfali, vár Éállási, Tábori;* 's a' t. Vitézségekért meg-koronáztatott erőrségedet. Légyen tsudálatos a' 100. Arany Peretzekkel, 25. Czafragokkal, 38. Arany Lántzokkal 's egyéb jutalmokkal meg-ajándékoztott *Romai Achilles, Sicinius Dentatus,* Én előttem tsudálatos volt e' mi *Dávidunk* a' *Kegyességnek* a' *Vitézséggel* való egyben férkeztetésében. Gyönyörködjék *Pericles* az el-ÉakaÉtott paiffu, artzúl vágott Vitézben, gyönyörködöm én ennyi vezedelmek közt még tsak haj Éalát sem vezÉtett Vitézben. Tartsa Éebnek *Livius* a' hartzon le-vágott, mint futással meg-maradt Vitézt, mennél Éebbnek tartathatik, annyi ütközetben gyözedelmes, de tsak meg sem sértetett Vitéz. Meg-beÉéllik a' több Virtusidat ez idő-béli Emberek. BeÉéllik a' maradékok, én ebben maradok, erre Éegzem elmémet, ebben soha bé-nem telhetöképen gyönyörködöm.

De óh KERESZTYENI VITEZségnek Díze! (Fenvedd-
el hogy még egy kevésé tartóztatlak.) Óh Ditsőséges Vi-
téz! melly gyönyörűséges vóltál a' Kegyeseknek szemek
előtt, ki mondhatja-meg? Mert midőn nagy Kegyesége-
det látták jó Szerentsével 's tisztességgel, kedves Házaság-
gal, jeles Magyarokkal meg-jutalmaztatotnak, örvendez-
ve mondják vala *Dáviddal*: *Igy áldatnak meg az URtól, a'*
kik ötöt félik. Nevededik vala a' jóknak örömek, meg-
Égyenül vala az Ellenség. Bizony valakik a' te kedves
tekinteted elől el-mennek vala, ama' *Theodosiusnak* monda-
tott Verfet mondják vala: *Heu nimium dilecte DEO cui*
militat aether, et coniurati veniunt ad Classica venti.

Nem tsuda tehát ilyen szépséggel jeles Vitéz, hogy
mindenektől Szerettettel. Illy Virtusokkal nyertél Gratiát
Fejedelmed előtt. A' nagy Rendeknél való Kedvességgel.
Ezzel Szeretteted magadat Társaiddal 's minden idegenekkel.
Mert nem lehet hogy az Emberek ne Szeressék, a' kit az
ISTEN Szeret. Ez te Szépségedet Szeretvén-meg a' ve-
led egyenlő Szeretett Grófné LOSONTZI BÁNFFI MÁRIA
Ur Azzony! Szerent Házaságban hozzád ragaszkodott, az-
ért válik-meg olly nehezen Tőled, ki az ő itélete Szer-
rint boldog vólna, ha vagy Veled tovább élt vólna,
vagy Veled temettetnék-el. Innen van Édes Magzatid-
nak KLÁRÁNAK, FERENTZNEK, KATÁNAK,
SAMUELNEK haláladon való síralmok. Innen Méltó-
ságos Árva Familiának gyászja és zokogása. Innen ked-
ves Atyádfiának, a' N. *Pálfiánium Regiment* Vice Colonel-
lének Gróf GYULAI ISTVÁN Uramnak! Kedves Vöd-
nek, Gróf BETHLEN IMRE Uramnak! minden közel

való Atyádfiaidnak, Rokonidnak, Barátidnak, Házadbé-
 lieknek az ő fohajrások, kik egyenlőképen fájlatják, hogy
 Veled tovább e' földön nem élhetnek.

De tovább mentem, és vezem ezre, hogy a' *Halotti*
Pompa Igazgatói a' hozzúságot hánytorgatják. Minek-
 okáért eredj, Mi időnknek *Dífe!* élj a' Véghetetlen
 Ditsőségekben, (:nem irigyeljük,:) jól viselt Kerekyéni
 Vitézségeknek örök jutalmául, Mi a' mit egyedül tehe-
 tünk, a' te áldott Tetemeidet a' föld alatt való
 Bóltig el-kisérjük. De Tégedet mindenütt
 és mindenkor óhajtunk.

HÁZ-ROZSÓNDÁM

Tudományos Könyvtára

A' JOSEF UTOLSO SZAVAIBOL VALO
HALOTTI PREDIKATZIO.

MELLYET

A' NÉHAI MÉLTÓSÁGOS GROF ÉS GENERALIS
CAMPI MARSCHALLI LOCUMTENENS

GYULAIFERENTZ
URAM Ö EXCELLENTIAJA'

utolsó Tisztelgére, 's Kegyeltségének Em-
legetésére, és abból az Előknek meg-
intettetésekre a' szomorú Község
előtt el-mondott

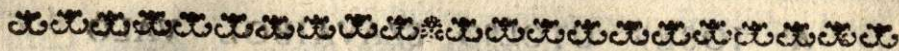
SZENTKIRALTI SAMUEL,

a' B. Sz: Miklosi Reformatus Prédikátor.

ANDRÁSFALVÁN.

A' KRISTUSnak MDCCXXX-dik

Eztendejében, Julius Havának xxiii dik napján.

1 Móf. XLVII: 29, 30.

El-közelgetének az Izrael' Halálának napjai, és hívatá az ő Fiát Józsefet, és monda néki: Ha én kedvet találtam a' te Femeid előtt, Kérlek tégyed a' te kezdet az én tomporám alá, és tselekedjed én velem e' jó-téteményt és hűséget. Ne temess-el engem' Egyiptomban, hanem midön el-aluszom az én Atyáimnal, vigy-ki engemet Egyiptomból, és temess-el engem' az ő Koporsóikban; És monda: Én a' te bezeded érint tselekezem.

1 Móf. XLVIII. 21.

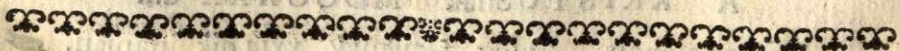
Imé én meg-halok: Es az ISTEN ti veletek lézen, és haza vizen titeket a' ti Atyáitoknak földökre.

5 Móf. XXXIV. 5, 7.

Meg-hala Móses az URnak Szolgája a' Moábnak földén. Nem homályosodott vala meg az ő Feme, és nem fogyatozott vala meg az ő ereje.

Felen. XIV. 13.

Boldogok léznen ezután a' Halottak, kik az URban halnak-meg, úgy vagyon bizonyára, a' Lélek mondja: Mert meg-nyugoznak az ő fáradságoztól, az ő tselekedeteknek jutalma követi őket.

ISTEN' IGEJE.

1Móses. 50: 24, 25. És monda József az ő Attyafainak: Én meg-balok, az ISTEN pedig meg-látogatván meg-látogat titeket, és fel-visek titeket erről a' földről, arra a' földre, mellyért meg eskütt Ábrabámmak, Esáknak, és Jákóbnak. És meg-eskütteté József az Izrael fiait: mondván: Az ISTEN meg-látogatván, meg-látogat titeket, és vigyétek-fel innen az én Tsontaimat.

ELSŐ BESZÉD.

Hazát közönségesen Édes Hazának szokták mondani: mert az Ovidius' Eneke szerint, 1. Ponto Ep. 3. *Nescio, qua natale solum dulcedine cunctos Ducit, et immemores non sinit esse sui.*

az az: Nem tudom én minémű édesfég vonja az Embert, Hogy űületett földét el-ne felejtse soha.

Ennek az Édesfégnek nagyságát le-írja az ékefen álló Cicero is 1. Off. Cap. 17: *Cari sunt Parentes, Cari Liberi, propinqui, familiares; sed omnes omnium Caritates Patria una complexa est.* az-az: Édesek a' Szülök, a' Gyermekek, a' Közel-valók, a' Barátok. De azoknak minden édesfégeket az egy Hazának édesfége bé-foglalja.

Sokan az idegen földön bódog állapotra jutottanak. Még-is tsak kívánkoztanak vízfű Hazájokba. Példa erre a' Nébémias, Néh. 2: 3, 4. *Hadád, 1Kir. 11: 17-22.*

Azon kívül is a' jó Emberek nem igen kedvesek a' magok Hazájokban; hanem gyűlöltetnek, üldöztetnek, és ki-

üzetternek: Az idegen földön ellenben kedvességet, tisztességet, és boldog előmenetelt nyernek. Még-is:

En nem tőm minémü Edesség vonja az Embert,

Hogy űületett földét el-ne felejtse soha.

Példa erre az Athenai Aristides, a' ki méltatlan űánkivetésében is háládatlan Hazájának javát, és békeségét űüntelenül munkálódta; Sokan életekben Hazájokba vizűlá nem térhetvén, Testamentumba hagyták hogy hóltok után az ő Testeket édes Hazájokba vizűlá-vigyék, és űülő földekbe temesék. Mert nem tudom én, minémü Edesség vonja az Embert, Hogy űülő földét el-ne felejtse soha. Példa erre Jófes, a' ki halála' óráján Testamentumban hagyá, és megeskütteté az Izrael' fiait, hogy az ő Tetemit Egyiptomból a' Kanahán' földére fel-vigyék. Melly Testamentumról kívánok elöttetek K. H. kettőt, hármat űöllani.

M O N G Y A R Á Z A T.

Ebben a' Testamentumban három dolgot találunk; melyet rendre űükség meg-vizűálnunk:

I. Leg-elöl állnak a' Személyek, a' kik között a' Testamentum űereztetett. II. Azután maga a' Testamentum.

III. Leg-utól annak *Petsétje*.

I. A' mi az Elsőt illeti: A' Testamentumban elő-forduló Személyek két rendbéliek. Az első rendben áll a' Testáló. A' másikkban a' Testamentum Exequutori.

(1) A' Testáló az öreg Jófes az Izraelnek leg-kedvesebb és leg-nemesebb Fia, 1Móf. 37: 3. és 49: 26. a' űerentsétől meg-hordoztatott, hazájokból ki-üzettertetett, és az idegen földön nagyra ment embereknek jeles Pélájok. A' ki-is mivel Proféta volt, a' maga hazájában nem volt kedves. Luk. 4: 24. hanem atyafiaitól gyűlöltetett, űldöztetett, végre 20. pénzen el-adattatott, és rabságra Égyptomba vitettetett. 1Móf.

37: és 49: 23. De ISTEN lévén véle 13. Ežtendei rabsá-
 gának zennyét, és vas békóját, végre 80. Ežtendei Fejede-
 lemségnek biborával, és arany-lantzával váltotta-fel, lévén
 egész Egyiptomnak Fejedelmévé, Farabónak Attyává, a' Világnak
 Táplálójává. 1Móf. 41: 40, 41, -- 57. és 47: 13, -- 35. 's a' t.
 Ez azért a' Testáló

(2.) Az ő Testamentumának Exequutori pedig az ő Attya-
 fiai, az Izrael' fiai. A' hól méltán Kérdésben tehetni:

(a.) Kik érteszenek itt a' Jófes' Attyafiai? Mert Jófes'
 az ő Attyának vénségének fia lévén, 1Móf. 37: 3. az ő
 Bálttainál jóval-is kissébb lehetett, még-is már igen öreg, és
 110. Ežtendőt elért ember volt, a' ki látta harmad' izen lévő
 fiait-is. 1Móf. 50: 22, 23. annál inkább az ő Báltyai már el-
 esett, és életeket meg-ért öregek vóltanak, vagy talám még
 Jófes' előtt el-hóltanak. Erre a' Kérdésre én kettőt felelek.
 Először azt mondom: Hogy a' Jófes' öreg Báltyaiban (:kik
 közzül a' leg-nagyobb-is nálla 14. Ežtendönél nagyobb töb-
 bel nem lehetett, 1Móf. 29, 30, 31.): Még egynéhányoa
 a' Jófes' haláláig élhettének; mert azon időbéli emberek,
 még hozzú életűek vóltanak, Példa erre Lévi, a' ki 137.
 Ežtendőt élt, 2Móf. 6: 16. és így Jófes' halála után is kö-
 zel 20. Ežtendeig. Kébat 133. Ežtendeig. Ábrám 137. 2Móf. 6.
 Áron 123. 4Móf. 33: 28. E' mellett: 2Móf. 1: 6. A' Mófes' zava
 is azt hozzák magokkal, hogy a' Jófes'nek némelly Attyafiai Jó-
 fes' után hóltanak-meg. Kik azért az ő halálán jelen nem lebettenek.

De másfelől az-is való, hogy a' Jófes' Báltyai már el-
 erőtelenedett és meg-világtalanodott, 's a' munkára alkalmat-
 lanok vóltanak, Ellenben, azoknak nagyobb fiaik, leg-alább
 70. Ežtendősök, erővel és tanáttsal virágzók, és az Izrael'
 Népel között, az ő első-žülöttségeknék méltósága žerint Elöl-
 járók vóltanak, és a' Népet igazgatták.

Másodszor azt mondom: Hogy az atyafiúi nevezet, nem csak az édes Atyafiakat, hanem félefen a' távolabb való vérségeket-is bé-foglalja. A' mint meg-tetűzik 1Móf. 46: 8. 2Móf. 1: 7. és 2: 11. és 4: 18. 's a't. Azért a' Jófef Atyafiaiain értetnek, mind az ő még élő öreg Bátyjai, mind pedig azoknak első-Élött fiaik, a' Népnek Fejei, és Elöl-járói az egész Népnek képében. E' továbbá meg-erősítetik abból-is, (1.) Hogy Jófef, az egész Népet kötelezte azzal az eskütéssel: mellyre nézve az egész Nép' Nevében vette fel *Móses* a' Jófef tetemít, 2Móf. 13: 19. Az egész Nép' Nevében temette-el azt *Jósué* is, Jóf. 24: 32. (2.) Hogy az ő Atyafiait nevezi *Izrael fiainak* a' 24. versben, melly nével az egész Nép hivatlatik, midön, ki-hozták a' *Jófef* tetemít. Jóf. 24: 32.

(3.) Kérdésben tehetni itt azt-is: Vallyon mi lehetett az oka, hogy *Jófef* nem a' maga fiaira bizza a' maga Teme-tését, hanem az *Izrael* fiaira, és Népére. A' felelet ez: *Jófef* meg-gondolván hogy az ő fiai, *Egyiptomi* Fejedelem *Az-fzonymak* fiai, *Egyiptomi* *Az-fzonymoknak* *Férjeik*, *Egyiptomi* *Fejedelmeknek* rokonságaik, kik által azok könnyen meg-tartóztathatnak, hogy *Egyiptomból* ki-ne menjenek, és a' Jófef restét-is fel-ne vigyék. Miképen az *Az-fzonymok* hajták-el a' *Salamon* Eivét-is az ő vénségének idején az idegen Istenek után, 1Kir. 11: 1, 8. Néh. 13: 23-28. Továbbá tudta azt-is, hogy az ő Atyafiai *Egyiptomban* nem csak jövevények, alacsonok és szolgák volnának, kiknek nem volna miért ragak-kodnának az *Egyiptom* földéhez, hanem onnét inkább fel-kivánkoznának az igéretnek földére. Effelett, hogy az ő maga Atyafiait halhatatlan jótéteménnyel kötelezte arra, hogy hólta után-is róla meg-emlekezzenek, és az ő Tetemeivel 's porával hűséget tselekedjenek, a' mint az ő *Testamentumában* kívánja, mellyről már ideje *szólanunk*.

II. Ez a' *Testamentum* 3. darabból áll. 1. Az élő Be-
széd. 2. Az Izrael' fiainak vigasztaltatások. 3. Az ő utól-
só rendelése.

(1.) A' *Testamentum*nak élő Beszéde ez: *Én meg-halok*, így szóltak volt szólni a' régi meg-haló szent emberek. *Jákób*. 1 Móf. 49: 29. *Dávid*. 1 Kir. 2: 12. melly szólnak értelme ez: *En most ebben az ágyamban és betegségemben meg-halok*. Ez a' *Sidó* Beszédnek ereje. Így magyarázza azt az *Apostol* is, *Sid*. 11: 22. *Hit által emlékezett-meg József, midőn meg halna az Izrael fiainak ki-jövetelek felől, és tett a' maga tsontjairól rendelést*.

Vannak a' rendes halálnak természeti jelei, mellyekből a' magokra vigyázni tudó emberek, kivált az öregek, meg-ésmérik, hogy jelen vagyon az ő haláloknak ideje. *Első* maga a' *Vétség*, mert lehetetlen a' vén embernek sokáig élni, a' mint szóltunk szólni. Erre nézve mondja I'sák, 1 Móf. 27: 2. *Imé már meg-vénbedtem, nem tudom az én halálomnak napját*. *Második* a' *Nebéz Betegség* és az *Erőnek el-fogyása*. E' vala jele a' *Jákób*, *Elisa*, *Ezechia* halálának, 1 Móf. 48: 1. 2 Kir. 13: 14. Ésa. 38: 1. A' több jeleket igen szép Mesében számlálja-elő a' *Böls*, Préd. 12: 3, 4, 5, 6, 7.

Említi pedig József a' maga halálát. (α.) Az ő bődögtalanságának jelentésére, hogy meg-nem érthette az ISTEN ígéretének bé-telleyiedését, nem láthatta-meg az Izrael fiainak szabadulásokat, hogy az ígéretnek bődög és örökös földön halhatott volna meg, és temetkezhetett volna az ő maga Eleinek örökös Koporsójokba. (β.) Az ő halálán el-késredett és el-tsüggedt atyafiainak vigasztaltatásokra, hogy meg-intse őket arról, hogy az ő halálával nem kérik, sem el-nem mulik az ő szabadulások, és mivel az Izrael fiai úgy néztek a' József szerentséjére, és ditsőségére, mintha ő volna az, a'

ki meg-fogná őket a' fogságból szabadítani, miképen meg-tartotta az 7. Ektendei Éükségben. Már az ő halálán tanulják meg emberben nem vetni reménségeket, hanem az egy élő ISTENben, a' ki a' Jófesf halála után *Meg látogatván, meg-látogatja őket, és fel-víki erről a' földről; 's a' t.* Melly vígakftalásról már a' másodík helyt Éölünk.

(2.) *A' Meg látogatás a' Sz. Irásban Gondvífelést, Éám-ban-tartást, és rá vígyázást jelent, melly jelentésben néhol az ISTEN baragjának 's büntetésének, néhol pedig az ő jó kedvének 's jó téteményének ki-fejezésére alkalmaztatík. Az ISTEN baragját 's büntetését jelenti, Ésa. 27: 1, 2. 2Móf. 20: 5. En vagyok az UR a' te ISTENed, bofku-álló ISTEN, ki meg-látogatom az atyáknak álnokságokat a' fákban; 's a' t.* Ellenben az ISTEN jó kedvének, Ézeretetének, kegyes gondvífelésének, óltalmának és Ézabadításának ki-fejezésére alkalmaztatík a' Jófesf utolsó Ézavaiban. Így értette ezen ígéretekét Jákób is, 1Móf. 48: 21. Én meg-halok, de az ISTEN ti veletek léfken, és víkfa vífen titeket a' ti Atyáitoknak földökre. Illyen értelemben vétetik a' meg-látogatás, 1Móf 21: 1. Jób 7: 18. és 10: 12. 'Sólt. 80: 15. és 8: 5. Mitsoda az Ember, hogy meg-émlékezel róla, és az Embernek fia, hogy meg-látogatód ótet. Ennek az ígéretnék és vígakftalásnak bé-telését látjuk 2Móf. 2: 24.--25. és 3: 7.--10.

Mivel pedig az írgalmas *Meglátogatás* közönségesen az ISTENnek minden jótéteményít-is bé-foglalja. Már alább nevezetelen ki-jelenti minémü jótéteményt ért, a' *meglátogatáson?* t. i. *Az ISTEN fel-vífen titeket erről a' földről; 's a' t.* Melly Ézavaiban emlékezik és emlékezteti az ő Attyafiait a' meg-haló Jófesf az ISTENnek régi ígéretere, mellyet elsóben jelentett *Abrabámmak*, hogy az ő magva *folgál ugyan, és nyomorog az idegen földön négy Éáz ektendeig. De a' negyedík izen való Nemzetség meg-Ézabadul és fel-jo nagy gazdagsággal,* 1Móf.

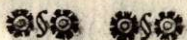

15: 13.-20. Ezen remenségét Jákob halála' óráján által-adta az ő fiainak, 1Móf. 48: 21. *Imé én meg-halok, de az ISTEN ti veletek léfén, és fel-vízen titeket a' ti Atyáitoknak földökre.* Ezen remésséggel biztatja a' meg-haló Jófes is az ő tsüggedező Attyafiait, hogy az ő halálával nem kékik, és nem múlik-el az ő Ébadulások (: a' mint fellyebb-is mondám) és a' haladékkal el-nem múlik. A' mint az Apostol is mondja: 2Pét. 3: 9. Nem kékik az ígéretnek URa, 's a' t. Ditséri É. Pál Jófesnek ezt a' hitét, mellyel az Atyáknak lett ígéretében meg-nyúgodott, és azt bizonyos bizodalommal az ő maradékinak-is vigasztalásokra kintsül hagyta, 'Sid. 11: 22. *Hit által emlékezék-meg Jófes, midön meg halna, az Izrael fiainak ki jöveletek felöl. 's a' t.*

Vegyük ezünkbe hogy azt mondja Jófes: **Az ISTEN fel-vízen titeket**, a' mellyel azt jelenti, hogy az ISTEN nem Jófes, vagy más valamelly ember által, a' mint ök vélték, hanem a' maga Isteni hatalmával, tsudákkal és jelekkel fogja őket Egyiptomból fel vinni. Ezt bizonyítja Mófes, 5Móf. 32: 13. *Az UR egyedül maga bordonza ötet, és nem volt ő véle idegen Isten.* Hasonlóképen 2Móf. 3: 7, 8 és 13: 21, 22. 4Móf. 14: 14. Mellyre nézve az ISTEN' titulussává vált ez: A' ki ki-hozta az Izraelt az Egyiptom' földéből. 2Móf. 20: 2.

Ne felejsük-el azt-is meg értenünk, hogy miért mondja Jófes: *Hogy fel vízen titeket erről a' földről?* Azért, mert az Egyiptom' földé, méj-tér föld, mellyet a' Nilus ki-áradván, egészen bé fed és meg öntöz: Azért mondja az ISTEN Jákob-nak, 1Móf. 46: 3, 4. *Ne félj Egyiptomba alá menni* A' Kanabán földé ellenben, hegyes, völgyes, magos föld, az hol nevezetes: a' Sion, Moria, Basán, Kármel, Hermon, Garizim, Ebál, 's a' t. Azért mondják a' Sirusok is 1Kir: 20: 23. *Az hegyeknek Isteneik az ő Isteneik.* Erre nézve mondja Jófes-is: *Fel-vízen titeket; 's a' t.*

De na-

De nagyobb Kérdés adja-elé még magát: Holott az Izrael fiai örökség Ezerint birták Egyiptomban a' Gósemek földét, a' mint ez meg-tették, 1Móf. 45: 18-20. és 47: 11. *Es meg-telepíté József az ő Attyát, és az ő Attyáfsait, és ada nekik örökséget Egyiptom' földében, annak a' földnek javában, a' Rámses földében, a' mint meg-parantsolta vala Faraho.* Ellenben a' Kanabán földén nem birtak egyebet, hanem a' Chebron mezejét temető helyül, 1Móf. 23: 16. és Sichemben egy teleket, 1Móf. 33: 10. Mellyre nézve azt mondja István Tsel. 7: 5. *Nem adott neki örökséget abban csak egy láb-nyomnit is.* Miért vágyódtak azért annyira a' Kanabán' földre? Felelet: Ugy vagy on, hogy Faraho a' Gósen vagy Rámses földét az Izrael fiainak örökségül adta. De az Isten, 1Móf. 18: 13. *Felgálatnak és nyomorúságnak helyül rendelte, azért mondatik 2Móf. 20: 2. Felgálatnak házoknak.*

A' Kanabán földét pedig örök birodalmul rendelte az ő maradékaiknak, még pedig esküvés által, 1Móf. 12: 1, 3. és 15: és 22: 16, 18. és 26: 1, 4. és 28: 13-15. Ahoz az ISTEN lelki és testi drága ígéreteket kötött, országot, győzedelmet, ditsőséget, boldogságot, nyugodalmot, békeiséget, gazdagságot, a' Világ' áldását, amaz Áldott Magot, kiben meg-áldatnak e' földnek minden Nemzetségi, az Isteni Felgálatot, Róm. 9: 4, 5. Ezekre nézve énekli E. Dávid, 'Sólt. 87: 3. *Ditsőséges dolgok mondatnak te felüled őb ISTENnek Városa!* Ezekért nevezi azt, *egék föld' örömenek,* 'Sólt. 48: 13. Ezekért kivánta József is a' maga Tetemit oda fel-vitetni, melly az ő Testamentumának dereka, mellyről már utószor ideje fölünk.

3. A' József' Tetemeiről három kérdésünk lézen. (a) Az első, Mit kell érteni az ő Tetemein, vagy Tsontjain? Noha a' Tetemek a' 'Sido nyelven a' Sz. Írásban többire tulajdon a' tsupa tsontokat jelentenek, mellyekről a' régiség miatt a'

att a' hús és a' bőr le-sorvadott, és az inak el-Északadozván egymástól el-hányattattak, ilyenek értetnek 2Kir. 23: 16 Ézék. 37: 1-8. De mindazáltal némelly helyeken jelentik az egész holt Testet-is, a' hol a' tsontokon az egész hús és bőr meg-van. Igy vétetnek 1Kir 13: 21. *Mikor meg-balándok, temessetek engemet a' Koporsóba, mellybe az ISTEN embere temettetett, az ő Tetemi mellé tegyétek az én Tetemimet, avagy Tsontaimat.* 2Sam. 21: 8, 13. *Egybe-fedék a' fel-akasztattaknak tetemeiket-is.* Ezek a' Testek egészen voltak; mert *Rizpa* azokat nem engedte sem a' vadaknak, sem a' madaraknak meg-Ézagatniok, 2Kir. 12: 20, 21. *Es ére az ember az Elisa Tsontjaihoz, és meg-élede, és fel-állá az ő lábaira.* Az *Elisa* teste-is még ép és egész volt, mivel abban az *Éztendőben* temettetett volt el. Melly példából látjuk, hogy nem csak a' tsupa tsontokat, hanem az új és ép holt Testeket-is a' 'Sidók Tetemeknek nevezték. Szintén olyanképen mi-is az ujjodon-új holt Testeket meg-hült Tetemeknek nevezük.

De térjünk a' *Jósef* tetemeire avagy tsontjaira, azt írja Mófes 1Könyv. 50: 26. hogy a' *Jósef* testét drága kenetekkel meg-kenték, avagy bé-balsamozták. Az *Egyiptomiak*, 'Sidók és *Arabiaiak*, hogy a' holt Testet a' rohadástól, vagy el-romlástól, épségben meg-tartsák, sokféle fűszerzámokkal, és olajokkal, mint aloesszel, mirhával, balsamummal, tzedrus olajjal, enyvel, mázzal, nitrummal 's egyéb effélékkel meg-töltötték, meg-kenték és belé-takarták. Ennek példáját látjuk, 2Kron. 16: 14. Az *Asának*, és Ján. 19: 39, 40 a' *Jéjus* Testének bé-fűszerzámoztatásában. Azt írja *Diodorus Siculus* az ő I. Könyvében, hogy az ilyen bé-balsamumozott testnek az ő tagjai, sőt még *Leemeiknek* és *hemöldökeiknek* *Lőreik*-is éppen maradtanak, hogy egészen olyannak tetsék, mintha alunnék. Az ilyen bé-fűszerzámozott régi Testeket hívják az *Orvosok*

Mumiaknak : minémüeket az *Europaiaknak* Érgalmatosságok Egyiptomból eleget hozott, és az ő terénységek félyyel a' nagy Városokban mutogat. Az ilyen bé balsamumozott Testeknek természetek az: hogy rothadás nélkül sok Éáz éztendeig megmaradjanak, meg-álljanak. Azt írja *Diodorus*, hogy a' Nagy Sándor bé fűszerfámozott testét *Julius*, és *Augustus* Romai Tsázarok Alexandriában 300 Éztendő múlva, még ép tagokkal és egész bőrével szemlélték. Ehez képest a' Jófes bé balsamumozott teste is az Izrael fiainak fel-jövelelekkig, az ő fekrenyében éppen és rothadás nélkül megmaradhatott, mivel az ő halála és ki-jövelelek között az Izrael fiainak csak 140 Éztendő Éamlálatik, ezekre nézve a' Jófes Tetemein helyesebben értetik, az ő bé balsamumozott egész holt Teste, melly az Izrael fiainak fel-jövelelekkig egyátalában épen meg-állott.

(3.) Azt is illő lez meg-visgálnunk, hogy a' Jófes bé balsamumozott teste a' ki-jövelelnek idejéig 140 Éztendő alatt hol tartatott? Erről Mófes csak azt írja: hogy *ládában tartották ötét Egyiptomba*, *Herodotus* pedig, *Cicero*, és *Strábo*, azt írják: hogy az *Egyiptomiak* a' bé-tsinált tettet, ládaba tették; és a' fal mellé támasztván, a' magok házoknál tartották. Ehez képest gondolhatjuk, hogy a' Jófes Testét is, az ő maradéki a' magok házoknál tartották és őrizték.

(7.) De Éükségesebb Kérdés ez: Miért kívánta Jófes az ő Tetemeit fel-vitetni? avagy nem voltak-é koporsók Egyiptomban? (:a.) Erre azt feleli az Apostol, 'Sid. 11: 22. Hogy *Jófes hit által tett rendelést a' maga Tetemiről*, az az: Semmit nem kételkedett az ISTEN ígérétében, hanem állhatatosan elhitte, hogy az ISTEN jövendőben ki-Éabadítaná az Izrael fiait Egyiptomból, és nekik adná a' Kanahán földét örök birodalmúl és azon minden lelki és testi áldásokat ajándékozna az ő maradékinak. Mellyhez képest, mivel életében azt meg-nem nyerte

hette

hette, kívánta hólta után a' maga Temetésével el-foglalni, és annak áldásában 's ditsőségében a' sírben részesülni, hogy azzal az egész Világ előtt bizonyoságot és jelt hagyjon arról, hogy ő az Ábrahám hitében és reménységében holt-meg az Egyiptomi bálványozásban-is. (b.) A' Régiek az ő Atyaikhoz való tiszteletnek és Szeretetnek, sőt ISTEN áldásának, és jó kedve jelének tartották, ha a' holtak az ő Atyaiknak koporsójukba temethetnek: Ellenben, ISTEN haragjának, és az halottnak boldogtalanságának jelének, ha az ő Atyaikhoz nem temethetnek. 1Kir. 13: 22. (c.) Külsöképen-is, *Egyiptom* nékiek szolgálatnak és gyalázatnak helye lévén, tiszteségére tartozott ő nékie az ígéretnak földére által-vitetetni, és ott temettetni, az hol az ő pora az ő maradékinak őrizetek alatt, tisztességben, békeféségben és jó emlékezetben nyúghatnék. Ehez képest, *Cimon* az *Athenai* Fejedelem-is az ő Apjának *Miltiades*nek holt testét a' tömlőzéből a' maga testével váltotta ki, hogy tisztességesen és az ő méltóságához illendöképen temethetné el. Erre nézve kívánta Jófes is olly igen a' Kanahán' földén temettetni, és erre az Izrael fiait esküvéssel kötelezni Melly a' harmadik és utolsó dolog.

III. Erről az esküvésről kettőt tehetni Kérdésbe. *Első*. Miért kívánta Jófes az Izrael fiait meg-eskettetni? *Másodszor*. Minémü esküvés lehetett az?

(a.) A' mi az elsőt illeti, azért akarta Jófes az ő atyafiait meg-esketni, hogy az esküves szentségének erejével, az ő holt testének jövendőben való fel-vitetetése felől bizonyossá tétettetvén, tsendes elmével és jó reménységgel múlték ki e' Világból. Így esketé-meg *Jákób* *Jofeset* az ő temetése eránt. 1Móf. 47.

(b.) Minémü esküvés lehetett pedig az? Mófes nem határozza-meg, de az Aryáknak szokásokból könnyen ki-tanal-

hatjuk, kiknek három esküvésekről emlékezik Móses. (a.) Az első volt a' Kéznek az Ég felé fel-emelésével, 1Móf. 14: 22. 2Móf. 6: 7. (b.) A' másik hét juhoknak ajándéka mellett, melly szokásról is az esküvés a' 'Sidó nyelven a' betes kámról neveztetik, 1Móf. 21: 28. (c.) A' harmadik a' Kéznek a' más tompora alá tétetetésével. Ez igen nagy és szükséges esküvésnek tartatott. Mert ebben egyetemben bé-foglaltatnak a' kedves magzatok, kik az embernek tomporájából a-vagy ágyékából származnak. Illyenképen esküvet meg Abrahám Eliázert, 1Móf. 24: 2. József is illyenképen esküvet meg az ő Atyának a' Jákóbnak, 1Móf. 47: 29. Ezzel az esküvéssel fogta József is az ő Atyafiait kötelezni az ő Tetemeinek felvitetésekre, mellyet az Izrael Népe szentül bé-is tellyesített, mert az ő ki-jöveleteknek idején Móses a' József Tetemeit fel-vette és 40. Ektendeig hordozta a' Puztában, 2Móf. 13: 19. Jósué pedig azokat el-remette az egész Izrael Országának gyűlésében. Jós. 24: 32.

T U D O M Á N Y O K.

Ezekből a' József utolsó kavaiból, és Testamentumából tanuljunk egynéhány Igazságot.

I. Nincs erősebb kötelezés a' jótéteménynél: Mert a' meg-gyözi a' fiú ináulatot-is, és a' halálban sem künik-meg. Dárius ugyan az Igazságot ítélte volt leg erősebbnek. 3Ésd. 31: 4. De nagyobb nékünk az Apostolnak méltósága, a' ki a' jótéteményt az igazságnál erősebbnek itéli, Róm. 5: 7. Az igazért alig hal-meg valaki, de a' jóért talám meg-halna. Ennek a' Tudománynak bizonyosága a' József Testamentuma-is. Ő régen a' maga gonosz atyafiainak meg-kegyelmezett, és a' hét ektendei kúkségben bőséggel táplálta, mellyben olyan halhatatlan és el-kakadhatatlan kötelezést esmért, hogy az ő édes fiait hátra hagyván, a' maga hólta után való reménségét,

gét, és testének fel-vitettetését azokra az ő jótéteményeffire bizná. Más bizonyság erre az Igazságra az hűséges *Fabesieknek* példájok. *Saul* meg-mentette vólt az ő *Femeiket* a' *Nácház* feneségétől, *1Sam. 11.* mellyről ök a' *Saul* hólta után is meg-emlekeztvén, az ő holt *Testét* a' *Bethsán* kerítettéséről el-hozván a' *Filistéusoknak* nevetségektől meg-*Éb*aditák, és *Fábesben* el-temeték, *1Sam. 31: 11-13.* Ekképen a' jótétemény helyébe jót kell várni

II. Az Halál előtt nem menti meg a' *Fejedelmeket* a' *méltóság*; a' *Böltseket*, az *értelem*; a' *jókat* a' *jó-tétemény*; s a' *gazdagokat* a' *jóféleg*; hanem egyaránt minden embereknek meg-kell halniok.

Mert ha ezek a' halál ellen használhattanak volna, *Jósef* meg-nem holt volna, mivel ő nagy *Fejedelem* vólt, egész *Egyiptomnak Ura*, *Farabónak Attya*, a' ki előtt azt kiáltották *Abrek*, az az: *hajts térdet*, *1Móf. 41: és 45.* Nagy *bölt* vólt ő, kiről az *Egyiptomi Böltsek* is meg-vallották, hogy *nintsen olyan ekes és bölt* mint ő, *1Móf. 41: 39.* Kinek *bölt* sége az idegenek közt is *hires* vólt, mellyről *Justinus* az ő xxxvi. Könyvében ilyen bizonyóságot tézen: *Ő, a' jeleket előre meg értette, az álm-fejtést ő tanálta, és minden Isteni s emberi dolgokat látatott tudni.* Ő nagy *jó-tévő* vólt; mert az ő *Attyát*, és *atya*fiainak egész *Népeket* hét éztendeig táplálta, *1Móf. 47: 12.* Kinek az egész *Egyiptom* ilyen vallást tézen: *Meg-tartottad a' mi életünket*, *1Móf. 47: 25.* *Gazdag* ember is vólt ő, mert *Farabónak* egész *Ország* keze alatt vólt, *1Móf. 41.* De mind ezek az halál ellen nem használtanak; mivel végre mind ezek mellett maga felől azt mondja: *Én most meg-halok.* Mert látjuk hogy a' *Böltsek* meg-halnak, egyaránt a' *bolond* és az *éktelen elvefnek*, és *másoknak bagyják* az ő *gazdagságokat*, *'Sólt. 49: 11.* és *82: 6, 7.* *Hijjában* tudták az *Egyiptomi Orvosok* az halál

ellen való orvofságot. Mert az ő *balsamumos* Testeik és fekete *Mumiájok* a' mi fzeink előtt vagynak, a' mellyekből mi magunk látjuk, hogy affelöl ök-is meg-hóltanak: Híjjában ditsekedett *Paracelsus* a' Böltesség' kövével, mellyel az ember Világ végéig is élhetne, hogy soha meg ne halna: Mert még az emberi rövid életnek határat sem tölthette-bé; hanem még ifjuságában meg-hólt. Mert nints uralkodás a' halálnak napján, és nintsen nyíl ebben a' hartzban Préd. 8: 8.

III. *Az ISTEN' ígéretei az embernek változásával nem késnek, sem meg-nem változnak, hanem az ő rendelt idejekben meg- léznek.*

Erre tanít minket *Jósef* az ő *Testamentumában*. Én úgy-mond meg-balok, de az *ISTEN* meg-látogatván, meg látogat itteket, 's a' t. Ezt bizonyítja 2Pét. 3: 4-10. Nem késik az ígéretnak *URA*; 's a' t. Hasonlóképen az *Habak.* 2: 3. Ez a' látás bizonyos időre tartozik, és bé-telik végre, meg-nem tsal. Ha múltat, várjuk ötet, mert el-jöven, el-jö, nem késik.

A' kéfedelem az, mikor a' rendelt idő el-telik, még-is a' dolog meg-nem lézen, De az *ISTEN* dolgai az ő határainál soha tovább nem haladnak, ha éinte hozzú időre terjednek-is, hanem az emberek kéfedelemnek tartják, ha az ő várakozások éerint, a' rendelt időket nem tudván, az ígélet el-nem jó hamar. De jól mondja a' mi köz bezedünk; *Az ISTEN sem siet, sem késik.* Mert az *ISTEN* dolgainak rendelt ideji vagynak, Tsel. 17: 26. *Meg-batározta az eleve el-rendelt időket.* Tsel. 1: 7 Préd 3: 1-11. Péld. 16: 4. Gal 4: 2 Ekképen látjuk hogy az *Ádám'* ígérete 4000. Éztendöre, 1Móf. 3: 15. az *Abrahámé* 400 ra, 1Móf 15. 13-16. A' *Jakobé*, 215-re. A' *Jósef* 140-re. A' *Danielé* 70-hétre, Dan. 9: 24. rendeltetett volt, mellyek mindazáltal az ő idejekben haladék nélkül meg-lette-
nek. Erre nézve mondja az *ISTEN*, Efa. 60: 22. *Én a' maga idejé-*

idejében *si*ttetem azt. Azért mondja *Bálám* 4Móf. 23: 19. *Nem férjfiú az ISTEN, hogy hazudjon, és nem ember hogy megbánja. Ő mondotta, és nem tselekezi-e meg? Fólott és nem tellyesíti-e meg? Mert az UR meg-nem változik.* Malak. 3: 6. Jak. 1: 17. Hanem minden dolgaiban azt mondja: *Az én Tanácsom meg all, és minden akaratomat véghez viszem,* Ésa. 46: 10. Még egy *Éót* mondok ide, a' mit az ISTEN az embereknek kiáltat, Ésa. 40: 6-8. Minden *Test, fü, és annak minden kedvesége mint a' mezőnek virága, meg-Ézrad a' fü, el hull a' virág: De a' mi ISTENünknek. Beféde meg áll mind örökké.*

IV. *Kegyes Emberhez illő, Éent és ditséretes Éorgalmatoság, mind a' maga, mind Felebarátja hólt Testének, óltalmáról, tíftefésegéről, és Istenes temetségéről gondot viselni.*

Ezt tanuljuk a' *Jósef Testamentumából*, hasonlóképen az *Izrael* utolsó *Éavából*, 1Móf. 47: 29, 30. Illyen rendelést tézen ama' *Béthelbéli vén Proféta-is: Mikor meg-balok, temessetek engemet a' Koporsóba, mellybe az ISTEN embere temettetett, 's a' t.* 1Kir. 13: 31. *Ditséri Dávid-is a' Jábesieket, hogy el-temették az ő Uroknak a' Saulnak testét, 2Sam. 2: 5.* A' maga jó-tselekedetei közzé *Éámlálja Tobiás, hogy ő az halottakat el-temette.* Tob. 1: 20, 21. Az *Arimathiabéli Jósef örökké ditsértetik, hogy a' JESUS Testét, a' maga Koporsójába temette.* Sz. Lukáts-is *Istenfélő férjfiaknak nevezi, kik az István testét el-temették.* Tsel. 8: 2. Méltán-is (α) Mert ez a' kegyes Éorgalmatoság néz a' jövendő fel-támadásnak reménységére. Mivel ígéletünk van ISTENTől, hogy a' mi tulajdon testünk, mellyben éltünk, fel-támad a' ditső és halhatatlan életre, Jób 19: 26, 27. (β) Ehezképeft a' mi mostani romlandó Testünk a' következendő ditsőséges és romolhatatlan *Testnek Magva: 1Kór 15: 35, -- 44.* Azért ezt a' drágn magot. Jér. 41: 8. bátorságos helyre el-tévén, meg-kell örizni, a' jövendő búldog fel-támadásra. (γ)

Erre

Erre nézve az ISTEN a' Hiveknek még tsontokat-is örzi, hogy egy-is azok közzül meg-ne rontásfék, 'Sólt. 34: 21. *Süt fejeknek baja fálsi-is kámán vagynak*, Mát. 10: 30. Ehezképeft mint-hogy azon kívül senki a' maga testét nem gyüölöli, 's a' t. Éfés. 5: 29. Sokkal inkább az embernek Éamadásában van a' maga Teste. *Es minden ö magáról ad kámot ISTENnek*. Róm. 14. (d.) Kivált ha meg-gondoljuk az Apostol intését, 1Kór. 6: 19, 20. *Nem ti-magatoké vagytok, hanem áron vétettetek-meg, ditsóitsétek azért az ISTENT a' ti Testeitekben, és Lelkeitekben, mellyek az Istenéi*. Hasonlóképen 1Kór. 3: 17. Hogy ez Istenfélő embernek holt Testére-is tartozzék, meg-tetűzik abból, a' mi van Róm. 14: 7, 8. *Senki közzüliünk nem él ö-magának, és senki nem hal ö-magának: Mert akár éljünk, az URnak élünk, akár meghalunk, az URnak halunk, Akár éljünk azért, akár halunk; az URé vagyunk*. Ekképen úgy találjuk, hogy minden Népeknél az ö Attyaiknak Temető helyeik-is tisztességben vóltanak, és óltalmaztattanak, hogy az ö Attyaiknak Tetemik tsendefen nyughassanak, és tsúfságra ne tétéssenek. A' 'Sidók Éorgalmatosok vóltak az ö elejüknél, és a' Szenteknek Koporsójiknak meg-újításokban. Mát. 23: 29. *Nébémias íratta Jérusálemet az ö Attyaik' Koporsóinak helyét, Néh 2: 23. Még a' Scyták-is azt izenik Dáriusnak, hogy az ö Attyaiknak Koporsóiért, meg-fognak véle hadakozni.*

V. *Szentül meg-lehet a' Holtaknak Tetemeket tisztességesen és kegyes Temetésnek okáért, egy helyből más helybe el-vinni*

Ezt javalja a' József Testamentuma a' mi Letzkénkben. Ezt hagyta Jákób-is Józsefnek Testamentumban, 1Mós. 47: 29, 30. Dávid a' Saul és Jonathán Tetemeit, három Éktendő múlva vitette el Jábesből, hogy az ö Attyaiknak Koporsójikba temesse Selahban, 2Sam. 21: 1,-- 14. A' Jósias Testét Éekerem vivék Megiddoból Jérusálembe, hogy ott temetnék az ö Attyaiknak Koporsójikba. 2Kir. 23.

Nem-is

Nem-is nagy okok nélkül, mert a' Temetésben nem csak az Holtak, hanem kiváltképen az élőknek állapotjokrá vagyon vigyázás. (α) A' meg-holt Testnek bátorságosabb és tisztességesebb nyugodalma lehet a' maga hazájában, a' maga Nemzettsége közt, a' hol a' fiak az Atyáknak Koporsóinak örizői. (β) Az élő keserves Özvegyeknek, Árváknak, s Atyafiaknak vigasztaltatásokra tartozik, ha ők a' magok Halotjokat illendő tisztességgel temethetik-el, mivel néha a' hiveknek olly helyt eskik halálok, a' hol magok állapotjokhoz képeit nem lehetne illendő eltemettetések, mint *Josiásnak* a' hartzon, 2Krn 35. (γ) Vagynak ollyan helyek, a' hol következendő Népnak botrankozásának, a' maradékoknak gyálatzatjoknak, és a' meg-holtak rosz emlékezetinek el-tavoztatásáért nem jó temetkezni. Példának okáért: Tömlötzben, veszt-helyben, istentelen embereknek temető helyeikben, mert a' hiveknek gondot kell viselni a' tisztességes dolgokra, nem csak az UR előtt, hanem az emberek előtt-is, 2Kór. 8. *De itt azt mondhatja talám valaki? A' Kegyes és Bölts Embernek nem illik a' földben válogatni: Mert az URé a' föld és annak tellyessége, 1Kór 10: 26. és a' mint a' Philosophusok mondják és tartják: Az erős Férfiumak minden föld hazája. Felelet: Való, hogy a' föld a' Holtat ISTEN előtt kedvesbé, vagy boldogabbá nem teheti, Éintén ollyan boldog Áaron, a' Hór hegyén, és Móses, a' Nébo hegyén, mint József Sichemben. Mert jelen van az idő, mellyben sem a' Sichem hegyén, sem Jérusálemben nem imádják az Atyát, Jan. 4: 21. hanem imádkoznak minden helyeken, fel-emelvén fent Kezeket, 1Tim. 2: 8. Mert az egész Föld fent és áldott, 1Móf 22: 18. Azért a' Földben semmit nem illik válogatni a' Lelkiesméretért; Mert az URé a' Föld, és annak tellyessége, 1Kór 10: 25, 26. De a' kegyes és bölts Embernek vigyázni kell, mind a' keserveseknek vi-*

gaztaltatásokra és tisztességekre, mind pedig másoknak Lelki-
 esméretekre, hogy senkinek abból botránkozása, vagy zomo-
 rittatása, vagy jó Nevében és emlékezetiben meg-sértése ne
 következék. A' miképen ezt böven előnkbe adta fent Pál
 Apostol, Róm. 14: 23-23. 1Kór. 10: 23-33. *Botránkozás nélkül
 légyetek mind a' Sidóknak, mind a' Görögöknek, mind az ISTEN-
 nek egék Gyülekezetének,*

F E D D É S.

I. Nagyon vétkeznek azért azok, a' kik a' holt Testek-
 nek Temetések semmiben hajtják, mint *Diogenes*, a' ki azt
 mondotta a' maga tanítványinak, hogy a' holt Testet csak
 vessek ki az útra. Vagy a' kik a' Hiveknek Temetések el-
 múlatják, és az ö Testeiket a' Nap előtt heverni engedik.
 Vagy annál-is inkább, a' kik azoknak tetemeiket neveltségre
 és tsúfságra ki-tézik. *Bóldisárt az ISTEN példáson meg büntet-
 té, hogy az ISTEN' Házának edényivel illetlenül bán-
 t. Dan. 5. annyival nagyobb büntetésre méltók ezek, mennyi-
 vel betsületesbek az Isten Zemei előtt, az ö Lelki Templom-
 mának élő Kövei. Azért a' ki az ISTEN Templomát meg-fep-
 löstii, el-vefti azt az Isten: Mert az ISTEN' Temploma fent,
 melly ti vagytok. 1Kór. 3: 17. Ellenben pedig áldottak az UR-
 nak, kik tselekefik azt az irgalmaságot, hogy el-temetik az
 Halottakat. 2Sam. 2.*

II. De sokkal terhesebben vétkeznek azok, a' kik a'
 meg-holt Szentekhez való illetlen buzgóságból azoknak Te-
 temeiket nem temetik-el, hanem az sírjokból ki-vonják, és
 azokat a' Templomokban a' Népek imadására ki-tézik: A-
 zoknak betegségeket meg-gyógyító, tüzet el-óltó, jég-écsöt
 el-fordító, ördögöket el-üző, Templomokat, házakat, embe-
 reket meg-fentelő, és fok tsudákat tévő erőket tulajdonita-
 nak, 's azokra esküfznek. Kárhoztartja ezeket a' Jósué, ki a'
 József'

Jósef' tsontjait el-tette, és soha azokat Éarazságnak vagy Éükségnek idején-is onnan ki-nem vette, ki-nem hozta. Kárhoztatják ezeket amaz Istenfélő Férjfiak. Tsel. 8: 2. Kik az István Testét a' temető helyben ki-vitték. Kárhoztatja a-maz Endori Sámuel, 1Sam. 28: 15. *Monda Sámuel a' Saulnak, miért háborítottál-meg engemet, hogy fel-hoznál engemet.* Ezekről mondja az Ésa. 8: 19 *Az élőkért az börtökhöz mennek.* Ezekről Éól a' Kristus, Már. 23: 29. *Fuj néktek képmutató Irástudók és Fariseusok, kik építitek a' Profétáknak temető helyeiket, és ékegetitek az igazáknak Koporsójakat.* A' Móses' Törvényében-is, azért ítélte az Isten a' holt testeket tisztátalanoknak, hogy az halottáknak tiszteletjéről az Izrael' fiait el-fordítsa. A' meg-holt Szenteknek tetemeiknek pedig igaz és Éent tiszteletjek tsak abban áll, hogy azokat tisztességben el-temessük, mint a' Jósef és István tetemeit, hogy nyugodjanak az ő Ágyas-házaikban, mi pedig az ő kegyeléseket kövessük egész életünkben, hogy légyen a' mi végünk, mint az ő végek. 4Móf. 23: 10.

III. Utólsó, vétkezik a' mi tudatlan Községünk-is, melly azt véli, hogy a' jég eső és égi háború azt az határt el-rontja, mellyen a' holt testet által vízik. Kárhoztatják ezeket az erőtlén Keresztyéneket a' babonás Egyiptomiak, kik a' Jákób Testét az ő egész földökön örömmel által kifirték. meg-hamisítja ezeknek vélekedéseket az: hogy a' Saulnak és az ő Fiainak Tetemeiknek Selahba által-vitetésekkel 's tisztéséges el-temettetésekkel az ISTEN a' földhöz meg-engekel-tetett. 2Sam. 21: 11.

A L K A L M A Z T A T A S.

Eddig Éemlélok a' Jósef Éerentsés életének, boldog halálának, és tisztéséges Temetségének példáját. Tekintsünk már erre a' gyázos Koporsóra, mellyben a' Néhai Méltosá-

gos Gróf és GENERALIS Campi Marschalli Locumtenens
 GYULAI FERENTZ Uram ö Excellenciaja, Kegyes Tetemei
 nyugoſznak: Mert itt-is a' mi idönknek egy Nevezetes
 Jöſef jét fogjuk szemlélni, ki eleitől fogva a' Jöſef ſzerentsé-
 jétől hordoztatott. Mert Edes Hazájában keſerüſséggel illették,
 lövöldöztek, és gyűlölték ötet a' nyilasok. Mindazáltal meg ma-
 radott erejében az ö kézüve, és meg-eröſödtenek az ö Kezének
 Karjai, a' Jákob erőſének kezeitől az Izrael Páſtorának és Kö-
 vének Nevétől. 1 Móf. 49: 23, 24. Az idegen földön pedig ſze-
 rentsés Emberré lett, adott ISTEN néki elő-menetet, és
 fel-magasztalta az ö Nevét. Mert a' KRISTUSnak MDCCIII.
 Ektendejében Edes Hajájából ki menvén, az UR ISTEN lön
 ö véle, és ki terjeſzté rá a' maga Kegyelmeſségét, és ada néki
 az ö Ura előtt a' Nagy LEOPOLD Császár előtt, olyan ked-
 veſséget, hogy ötet leg-először-is méltóztatta a' Bagosi Regi-
 mentjében *Vice-Colonelnek tenni.* És vala az UR Jöſeffel, és jó
 ſzerentsés ember vala az ö Urának Házában, 1 Móf. 39: 2. Nem
 késleltette az ö jó ſzerentséjét az-is: hogy a' Frantziával való
 hadakozásban Olaf Országban, midön vitézségének fok jeleit
 adta volna, végre rabbá eſett, mert a' völt alkalmatoſſága
 mellyben Felséges Urához való állhatatos hűségének bizony-
 ſágát adhatta. Mivel azért hűséges vala, és ſemmi fogyatkozás
 nem találtaték ö benne az ö Ura, (: a' N. JOSEF Császár :) többre
 bizá ötet. Mert igaz hűségének méltó jutalmául az Ebergeni
 Regimentjében Fő COLONELLUSságra promoteálja, és azután
 a' Bagosi Regimentet néki adá. De mivel a' Jöſef ſzerentséje
 ötet nagyobra várja vala, a' moſtan ditsöſségesen és gyöze-
 delmeſen uralkodó Császár, a' Felséges VI-dik KÁROL, az ö
 hűségét és érdemét, mellyet az ö Ditsöſséges Emlekezetü
 Eleihez meg-mútatott völt, kegyes ſeinei előtt tartván ötet
 GENERAL Majorsággal meg-ajándékozza. Melly Méltóság-
 ban

ban a' mint ez előtt Vitézségét és hűségét, úgy most Vezéri
Bölcsességét és serénységét meg-mutatta. *Látván azért az ő
Ura, hogy az UR volna ő véle, és mindent valamit tselekednék az
UR kerentséfsé tenné az ő kezében, 1Móf. 39: 3. Ötet GENE-
RALIS Campi Marschalságra emelé, és Világi kerentséjének
tetejére lépteté, mellyben már Hazájának ékessége és tsillaga.
Attyafainak Ditsősége. Nemzete Nemes Ifjainak Promotora
vólta, kinek hárnai alól, mint a' MARS Akadémiájából,
vagy ama' Trójai Lóból, sok Vitéz emberek hármaztak-ki,
De a' mint a' Józsefben, minden ő kerentséjénél, és Ditsősé-
ségénél nagyobb vólta az, hogy ő Hitét 's Kegyességét, és
ISTENhez való tökéletességét, még az Egyiptomi bálványo-
zásban-is meg-tartotta. Ugy ez a' Magyar József-is minden
Világi kerentséjét és Ditsőségét azzal fellyül-múlta, hogy ő
Olasz Országban-is, mint az Halál' árnyékának völgyében, az
ő Hitében, és annak vallásában mind végiglen állhatatofon
meg-maradott: Mellyel meg-mútatta azt, hogy ő nem kissébb
Lelki Vitéz vólta ISTEN előtt, mint földi Fejedelme előtt;
Mellyhezképest, midön világi Ditsőségének és hűségének mel-
tó jutalmát már el-vette, és világi Ditsőséggel 's jó kerentsé-
vel meg-elégedett vólta, hogy az ő Mennyei URa-is, az ő
Lelki Vitézségének, és Hite gyözedelmének örök jutalmát meg-
adja, ötet az MDCCXXVIII-dik Ektend. 8-bernek 18 dik Napján,
a' Mantuai kies Kertekből, a' Mennyei Paradisomba, az ideig-való
Quartirierből az örök Hazába fel-Élőlitotta, hogy a' gyözedelmese-
kel üljön a' Krisztusnak Királyi Székiben. De midön egyebekben a'
József' kerentséjével ő el-érkezett, ez egybe hasonló hozzá nem
lehetett, hogy József 110. Ektendeig élt, és látta harmad izen
való fiait, 1Móf. 50: 22, 23. Ennek pedig kevesek vólta az ő
Életének Napjai, ugymint tsak 58. Ektendő. Halálában pedig és
Temettetésében a' Józsefhez valóban hasonlatos lett, mert még*

életében Szerelmes Társával, most a' Koporsója mellet kesergő M.
Éületett Gr. BANFI MARIA AÉÉ. ö Excellentiájával olyan Éövetség-
get tett, hogy ha mellyik *Olaf Országban* meghalna, azt a' meg-
maradó Erdélybe vinné haza, és eltemetné az ö Eleinek Kopor-
sójába, hogy az ö Temetések holtok után-is bizonságot tenne ar-
ról, hogy ök Attyaiknak Hitekben és Vallásikban 's éd 's Hazájok-
nak Szeretetésben holtanak-meg. És a' lenne Példa a' következő
Nemzetség előtt, hogy az idegen földön, nyelvben, és az halál
árnyékának völgyében miképen hartzolják-meg az Istennek har-
tzát, végezzék-el futásokot és tartsák-meg Hitekét, hogy légyen
az ö végek mint a' Jófesé. A' miképen ez az URban ki-múlt jeles
Lelki és Testi Vitéz, a' Jófes Hitét, úgy az említett M. keserves Öz-
vegy-is a' *Móses és Jofué* hűségét *szentül követte*, 2Móf 13: 19. Jóf.
24: 32. Mert az ö kedves *Jófesének* Teremeit *Mantuából* nagy költ-
séggel és fáradsággal hűségesen ide haza hozta, a' miképen látjá-
tok, hogy azokat az ö Nagy Anyjai Eleinek földökben az ö Edes
Attyának tetemivel eltemetné. Mostan azért megkeseredett Ézivü
MARA! M Éül Gr. L. BANFI MARIA AÉÉny! *Áldotta vagy te a' Jeho-
vának, a' ki tselekedted ezt az irgalmaságot a' te Féjzeddel, hogy ötet
el-temessed.* 2Sá 2. Mostan tselekedjék a' Jehova veled-is irgalmas-
ságot és igazságot. A' *Jófes* Testét drága kenetekkel megkenték,
1Móf 50: 26. Én-is azért ennek a' mi időnknek *Jófesjének* készítetté
egy Halotti kenetet, nem *Gilbadi Balsamból*, hanem az ö magábá
termett Aromákból, ugymint az ö Istenéhez való Kegyességének
Királyához való hűségének, mindenekhez való Szeretetésének, és
Jóságának, Hadi böltseségének, és Vitézségének rothadást nem
eszméző kenetéből, Préd. 7: 1. Mellyet ebben a' tsekély Halotti Be-
lédben az ö Testére ki tölték, hogy miként ezekkel egész életé-
ben Éagoskodott, úgy hólta után a' Koporsóban-is illatozzék, és
az ö Kegyességének, Hitének, és állhatatosságának Példája légyen
fokoknak meg erősítésekre. Azért (: Péid. 31: 31.:) Adjatok
nékie az ö Kezeinek gyümölcsekből, és ditsérjék
Ötet a' Kapukban az ö Tselekedetei. AMEN.

INSRIPTIO VEXILLI ab hac Facie.

MONUMENTUM PIETATIS
ET VIRTUTIS.

Intaminatis Honoribus fulgentis EXCELLENTISSIMI, DOMINI
DOMINI GENERALIS AC COMITIS FRANCISCI
GYULAI, DE MAROS-NÉMETI, strenui Pietatis &
Martis Alumni, Aô. 1703. ab August. Impera-
tore, LEOPOLDO, Vice Tribuni, a JOSEPHO Aug.
Aô. 1706. Actualis CHILIARCHAE, a Regnante Se-
renissima Majestate Cæsare CAROLO VI-to Aô. 1716.
Vigiliarum Præfeci GENERALIS, Aô. 1723. Campi
Marschalli GENERALIS Lintinandtii Insignibus macti;
HEROIS præstanti Virtute in Patria Clari, Clarioris
in Italia, Clarissimi de Bellicis Facinoribus in GAL-
LIA, HELVETIA, SABAUDIA, &c. &c. Nati in Arce
Tornensi, prælustri omine Aô. 1674. die 11. Augusti.
denati propè Mantuam, in Cassina, ad leucam ho-
rariam Aô. 1728. die 18. 8-bris. Triumphato Secu-
lo, ac Satana, ad intemerata Gaudia evecti, a
Svavissima nuper Consorte EXCELLENTISSIMA CO-
MITISSA DOMINA MARIA BÁNFI. Vidua
profundè luctuosissima, Aô. 1730. Die 23. Julii.
inter calidos Anhelitus excitatum.

INCRIP-

INSCRIPTIO VEXILLI ab altera Facie.

GYULA Decus Gentis, Dux et clarissimus olim
Hunniaca, Tanais, dumque MEOTIS ovant.
Scilicet alyosis Scythia tuit Hunnus ab Hortis
Aspera Gens bello, Martia signa sequens.
Clara GYULAIORUM, Fastis referentibus, inde
Fama micat, Genimen pullulat atque viret.
Inde genus repeto GYULAI FRANCISCVS Avito
Stemmata de prisco nuncupor atque Comes.
Inde mihi calidus fuit in præcordia Sanguis;
Martius inde animus profilit, inde sagum.
Sequana me vidit Victricia signa ferentem,
Nec Tyberis latuit MANTUA testis erit.
Multa tuli, fecique frequens, discrimine duro,
Nec, nisi præsidio Numinis, emicui.
Hinc LEOPOLDVS, mox JOSEPHVS, CAROLVS inde
Tergemino nostrum cinxit Honore Caput.
Queis Ego Devotus, salva Pietate Minister,
Celsa REDEMPTORIS Regna capeffo MEI.
PATRIA chara VALE! MEA PIGNORA pulchra VALETE!
DIMIDIUM CORDIS, MOESTA MARIA, VALE!

HIT ÁLTAL BUJDOSO
A B R A H A M,

az az:

ISTENben bizó Abrahám példájára Hazáját,
Örökségét, el-hagyó, idegen földön bujdoso, 's FELSÉGES
KIRÁLYYA mellett, mind a' Végig, 's mind a' Vérig
hiven 's vitézül hadakozó Néhai b. e.

GENERALIS MÉLTÓSÁGOS GROF

MAROS-NÉMETI

GYULAI FERENTZ

UR Ö EXCELLENTIAJA,

szomorú Halála alkalmatóságával elmondott

HALOTTI TANITAS.

Mellyet, midőn a' Test a' Szent Ersébeti Templomba régi
Öffi Temető helyébe bététnék, Nagy Sokaság előtt, és
Vitézi Rendektől adatott *Salvék* között elmondott

D E A K I J Ó S E F,

A' Kolosvári *Helvetica Confessio* szerint Reformáltatott
Eklésiában KRISTUS egyik méltatlan Szolgája.

1730. Eftend. Sz. Jakab Hav. 23. Nappján.

'Sáls. XXXIX. 13, 14.

Hallgasd-meg URam az én Könyörgésemet, és vedd füledbe az én kiáltómat; az én könyhullatásimra ne veztegelj: Mert én Te előtted jövevény vagyok és 'sellér, miképen minden én Atyáim, Zűnjél-meg én tőlem, hadd vehessek erőt, minekelötte el-mennék, hogy azután ne légyek.

Haáz Rezső Múzeum

Préd. XII: 9.

Minekelötte a' por földé légyen, a' mint azelőtt volt; a' Lélek pedig meg-térjen az ISTENhez, a' ki adta volt azt.

Székelvény hely

'Sid. XIII: 14.

Nints itt maradandó Városunk, hanem jövendőt keressünk.

'Sid. XI: 10.

Abrahám Hitnek általa vár vala olly Várost, mellynek fundamentoma volna, mellynek Mestere és Teremtője az ISTEN.

S Z E N T L E T Z K E.

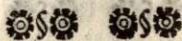
Mózes iKönyv. 12: 1, 2. Ezt mondotta vala pedig az UR
 Abrahamnak: Eredj-ki a' te földedből, a' te rokonságid
 közül, a' te Atyádnak házából a' földre, a' mellyet
 mutatándok tenéked, és nagy Nemzetségek Attyává téf-
 lek tégedet, és meg-áldalak tégedet, és fel-magaftalom
 a' te nevedet, és léfek áldás.

E L Ö L - J Á R O B E S Z É D.

Eles dolognak tartom én azt, hogy a' 'Sidó
 Nyelven, a' melly fő tézen *perfidiat*, hitet-
 lenséget, és ugyan azon főtól vézen eredetet
 az a' fő-is ö-nalok, a' melly tézen *öltözetet*,
 melly dolog-is egyenesen ide vezet bennünket: Ha az em-
 ber nem vétkezett volna, az Isten' parantsolatját éántfán-
 dékből által nem hágta volna, nem lett volna soha semmi
 Éüksége az embereknek öltözetre. Melly Éerint, mennél
 pompásabbak az emberek az öltözetnek kézfítésében 's vise-
 lésében, annál nagyobb 's világosabb argumentumot mutat-
 nak az ö Istentől lett elpártolásokról. A' kegyes Régiség-
 ben fel-találjuk ezt az öltözetnek viselésében való együgyü-
 séget, hogy mentül közelebb éltek az emberek a' Világ te-
 remtéséhez, vagy kezdetihez, annál kevesebb bujaság és hiv-
 ság vólt az ö öltözetekben. A' régi Napkeleti Indusok kö-
 zött a' leg-nagyobb és böltsebb emberek-is meg-érték egy
 gyóltsból vagy vékony vázomból kézült öltözetrel, semmi
 egyéb ékességet teitekre nem téznek vala, tsak épen mezí-
 telenségeket takarják vala el, melly-is nékik ezekbe juttatja

vala azt, hogy porból vétettek, és oda vízfű kell térniek, a' bürfony, a' gyöngy, az arany, az ezüst, semmi börsben közöttök nem vólt, olly igen járnak vala a' természet után, tudván, hogy drága kintseink, gazdagságink, arany, ezüst, gyöngyek, drága kövek, bürfony köntösök, nem egyebek, hanem *Philisták*, így hívják vala az Egyiptombéliek az úton lappangó tolvajokat, kik mihelyt idegen emberek érkeztek határokba, melléjek erezkedvén, mintha segítségül lenni kívánának, meg-foztják 's meg-ölik vala őket a' segítség' Éine alatt. Bizony a' Éép drága köntösök, Éintén illyen tolvajjai az embereknek, mellyek meg meg annyi Éközök 's kalauzok a' bujaságra, a' bujaság pedig a' lelki halálra, kárhozatra. A' régi Görögöknél az Athenásbéli *Solon*, a' Locrusbélieknél *Zaleucus*, a' Lacedemoniusoknál *Licurgus*, a' mi hozzánk közelebb való Népek között pedig a' Római Fejedelmek, és a' régi Frantzok Királyai között amez Ditsőséges Emlékezetü *Henricus II.* látván az ő öltözetekben bé-tsúzott nagy bujaságot (: *Petitus* és *Lucianus* írják, hogy Törvényt adtanak-ki, *Lex Vestiaria* :) kemény büntetés alatt, az által-hágóknak, az öltözetnek viseléséről, mellyben valakinek testén selyem vagy arany találtatott öltözetiben, kemény büntetés iratott-fel. Ugy kívánván a' Termézetnek világánál a' régi Éent együgyüségre vízfű vinni az embereket. A' 'Sidók közt a' Fő Papnak drága öltözte vala, ugyan ez, a' mellyben minden Éztendőben egyÉzer vért vízben vala bé a' Szentek' Szentibe, ama' nagy Megtíztlásnak Innepén, de akkor-is mezt-láb mégyen vala ő bé, a' minthogy minden Papok Éolgnak 's állnak vala mezt-láb Isten előtt a' Templomban. Félre tézem annak minden több okait, tsak ezt említem, hogy ha az ember *perfidus* sa nem lett volna, Isten' parantsolatját által nem hágtá volna, nem kellett volna semmi öltözet az embereknek, mert Isten előtt

előtt légyenleni semmit nem lehetett volna, nem lévén helye a' légyennek, a' melly bűnnek *consequentia*ja. Innen már Nem ok nélkül vagy on az is, hogy Móses szorosan megtiltotta azt, hogy a' férjfiú affzony' köntösében, az affzony pedig a' férjfiu köntösébe ne öltözzék, nézvén abban a' régi *É. együgyűsége*re, és a' régi együgyű öltözeteknek viselésére. Noha azt sem tagadom, hogy ebben a' parantsolatban nem nézne Móses a' Pogányoknak egy néminémű bálványozó Inneplésekre 's szokásokra. Ennek a' régi kegyes együgyűségnek jelei ma is sok Napkeleti és Déli Tartományokban lakó Népek között, hogyha fíntén derekokat 's veséjek táját betakarják is, de fejeket és lábokat térden alól bé nem takarják, hanem meztelenen hagyják. Erre a' régi *É. együgyűsége*re néz *É. Péter Apostol* is, mikor Sárát az *Abrahám feleségét* arról ditséri, *1Pét. 3: 5, 6.* hogy ez a' *szent életű Affzony*, a' több régi *szent és Istenben bizó Affzonyokkal*, nem a' külső fényes és aranyos öltözeteket viselték; hanem minden ékezségeket tartották a' szívben elrejtetett emberben, a' kelid és tsendes Léleknek rothadatlanságában. Ugy látom magok is azok a' régi *szent életű Patriárkák*, meg meg annyi Fejedelmek voltak, töméntelen arannyal, ezüffel, és marhákkal birtanak, de öltözetek igen együgyűek, és minden bujaságtól üresek voltak. Melly *szert* mindeket igen örömeft és könnyen oda hagyták, mihelyt vagy az Isten hívta mint *Abrahámot*, vagy a' Lélek megintette mint azon igéretnek örökösit, *Isákot*, és *Jákóbot*, mert jobb hazát kívánnak vala: t. i. *olly Várost*, mellynek fundamentuma volna az Egekben. Erre hívta Isten *Abrahámot*, midön így *előlitja*-meg: *Menj-ki a' te földedből az helyre, mellyet én mutatándok tenéked.*

M A G Y A R Á Z A T.

Mind nehéz, mind nemes Szent Irásbéli helyly ez, itt kezdődik, ugyanis, az harmadik *etas*, mellyet az Isten meg-
fentelt, és a' mellynek közepette lakik vala ö Felsége amaz
Universalis Corruptio után. Első *etas* vala Ádámtól fogva Noé
Pátriárkáig, e' meg-veze a' *Cainitákba*. Második *etas* vala a'
Noé Pátriárkától-fogva Ábrahámig, e' meg-veze a' *Chámban*,
és az ö gonosz maradékiban. Harmadik *etas* vala az Ábrahám-
tól fogva Mósesig, e' meg-veze az *Ismaelben*, és az *Esau posteri-*
tasiban. Itt már így írja-le Móses az igaz Ekléfiát, mellyben
lakik vala az Isten, és az igaz Isteni Tíztelet, mint a' melly-
nek *truncusa* vala az Ábrahám, kitől mint fent törsookról el-
szaporodnának *ostán a' 6. Atyák*. Ez alatt a' fent Ember a-
latt nagy seb esék az Ekléfián, mert a' régi fent Embereknek
maradéki el-hagyák az élő Istent, és idegen 's nem élő Isten
után kezdenek járni, az egész Világ meg-veztegette a' maga
útát, már itt az Isten maga kél-fel, hogy a' régi fent Embe-
reknek magvokat meg-fentelje, a' régi igaz Vallást helylyre-ál-
litsa, ne fogyjon-el tellyeséggel e' földről az igaz Vallás, özve
kötöm ezt a' nemes Sz. Irásbéli helylyet a' fellyebb való XI. Réz-
nek 27 versével, holott a' *Tabula Genealogica* így iratik előnk-
ben: *Tháre nemzé Ábrahámot, Nachort, és Haránt, az Harán*
pedig Lótot. A' régi Tudós Sidó Mestereknek e' körül a' 6.
Irásbéli helyly körül ez az Ertelmek: Nem nagy ok nélkül tse-
lekezi Móses, hogy Ábrahámot Náchornak és Haránnak eleibe
téli, holott ö volt leg-kissebb, még-is a' kissebb a' nagyobnak
eleibe tétetik. Erre amaz áldott emlekezetü *Augustinus* így fe-
lel: *Nem a' Kületésnek rendire néz itt a' Móses; hanem az Isten*
Ábrahám körül való titkos jövendő munkáira, mint a' kit méltó-
sággal, ditsóséggel, az ö Bátyainak felette akart Isten fel magaf-
talni, hogy egyedül e' lenne minden hívőknek Attyok. Bátran erre
magya-

magyarázom én ama' nehéz Profétziát, Ésa. 41: 2. *Kitsoda in-
ditotta, vagy költötte vala fel az igazat Napkeletről, ki-fólitván
ötet, hogy az ő lába nyomát kövesse.* vagy a' mint a' *Vulgatában*
olvassuk: *ut sequeretur se.* hogy kövesse ötet, t. i. lenne igaz,
mint a' ki ötet ki-hivta. Mitsoda az egyéb, mint a' mit olva-
sunk, Mófes 1Könyv. 17: 1. *Abrahám járj én elüttem fiúntelenül,
és légy állhatatos,* vagy a' mint a' *É. Nyelvben* vagyon *ויהי תמים*
mellyett a' *Vulgata*-is ekképen fordít, *et esto perfectus, és légy
tökéletes.* Így hívá Isten már ki Abrahámot az ő bálványozó
Nemzetsége közzül, mert ő Éintén olyan bálványozó volt mint
a' többi: hogy az igaz Istent köverné, és járna tökéletesség-
ben az előtt. Így hagyá-el Abrahám Nemzetségét, gazdag
örökségét az igaz Vallásért, és lön jövevény, bujdosó, mint
maga mondja 1Móf 23: 4. *Idegen és jövevény vagyok ti köztetek.*
Oh kegyes engedelmség! Mihelyt hallá e' nagy Fejedelmi
Ember, hogy az Isten azt kívánja: *Menj-ki a' te földedből,* nem
tanátskozik a' testel, a' vérrel és az indulattal, hanem hitt az
ötet hívő Istennek és el-hagyá mindjárt minden jószágát, el-
méné olly helyre, *holott egy talpni földé sem vala,* hogy az
igéreteket tévő Isten, a' mit meg-igért, azt meg-is adja. Ezt
már így tézi előnkbe: *Eredj-ki a' te földedből, a' te örökségedből,
a' te rokonságid közzül, és meg áldalak tégedet.* El-hagyá ugyan
Abrahám szép örökségét, minden jószágát, és el-méné idegen
földre; de még sem vala idegen, vagy jövevény, mint ma ez-
zel a' Éóval élünk. Mófes 1Könyv. 14. olvassuk, mikor Abra-
hám meg-hallotta az ő Attyafiának a' Lót Pátriárkának rabsá-
gát, fel-kél és maga házában fel-nevekedett 318. fegyvert fog-
ható erős férjfiakkal utánna mégyen, és meg-Éabadítja Lót Pá-
triárkát. Bizony a' melly embernek háza népe vagy tselédi kö-
zött 318. fegyvert fogható emberek találatnak, a' nem jöve-
vény, vagy bujdosó, és nem idegen azon a' földön. A' 17.

Részben ismét azt igéri Isten néki, hogy az egész Kanahán földét örökségül néki adja, és a' mellett olyan Magot-is ad, a' Kiben meg-áldják magokat e' földnek minden Nemzetségei. Már pedig a' ki örökösfe volt az Isten' ígéletének ereje által az egész Kanahán földének, a' kinek az Isten ugyan az ígéletének ereje által olyan magot adandó vala, a' kiben meg-áldattatának a' földnek minden Nemzetségei, a' ki lenne *IMMANUEL*. Nem volt az jövevény és idegen a' földön, mellyen lakott, ha ki ment is az ő Nemzetsége közzül, ide tézekem a' mit az említett 22. Részben az 5. versben olvasunk, azt mondják a' Chet' fiai néki: *Isten' Fejedelme vagy mi közöttünk, a' ki Isten Fejedelme valamelly helyben, nem jövevény, nem idegen abban a' helyben. Dávidnak meg hasonló Szavait olvassuk* 'Sólt. 39: 13. *URam hallgass-meg, URam vedd füleidben az én könyörgésemet, mert előtted jövevény, és 'seller vagyok. Ha 'sellér, ha jövevény volt Dávid, mit tézekem hát ez: 'Sóltár 132. *Megesküött a' Jehova Dávidnak igazságban, és ő ezt meg nem változtatja, hogy én a' te ágyékdoból Királyt ültetek a' te székedre, v. székedbe. Bizony a' kinek az Isten meg-esküzik, hogy Királyi Székét állandóvá teszi, mind örökké, az nem jövevény, nem 'sellér, ha el-hagyta-is a' maga Hazáját, annyival-is inkább, mert nem kitsin Ditsősége volt a' Dávidnak, mikor az Isten ezt mondja felöle: *Találtam az én fivem szerint való férjfiat a' Dávidot. Jegyezzük-meg: Magának tartotta Isten a' föld' kekségét, és annak örökségét a' 24. 'Sóltár szerint, Ő örökös URa ennek a' Világnak, életet, lehelleter ő ad mindeneknek, életünket ő határozza meg, Jób. 14. a' Koronát, a' páltzát a' Fejedelmeknek ő osztogatja, a' tiztséget, az uraságot mindeneknek az adja, 'Sólt 75. Ezek szerint Tsáfárok, Királyok, Fejedelmek, mind jövevények ezen a' Világon akár mennyivel birjanak, itt örökségben nem laknak; hanem tsak útonjáróknak***

Vendég-

vendég-fogadó házakban. Még a' pogányok-is, kik mások felett erősfabban gyakoroltattak a' kegyességben, így tanítanak erről, *Trismegistus* Egyiptomi pogány Philosophus *Plato* tanítvánja, látván halála' óráján körülötte síránczó barátit, így szólítja-meg: *Hactenus ut Exul & peregrinus vixi, jam patriam repeto, quumque a vobis discessero, videte, ne me, quasi mortuum lugete, nunc enim ad illam Civitatem redeo, ad quam omnes ejus Cives venturi sunt.* Mint jövevény, bujdosó eddig úgy éltem, már vizkzá mégyek az én Hazámba, mikor azért töletek elmégyek; meg lássátok; engemet ne sírássátok, mint meg-hóltat, mert most mégyek abba a' Városba, a' mellyben minden ő Lakoslinak bé-kell menni. Mitsoda az egyéb, mint a' mit *É. Pál* 'Sid, 13: 14. *Nintsen nékünk itt maradandó Városunk, hanem jövendőt keresünk.*

Szenvedjétek el, had mondjam-el, a' mit örömmel olvastam jó emlékezetü *Reformator Luther Marton* irási között, erre a' Nemes Sz. Irásbéli helyre. Azt kérdi itt: Vallyon mi az oka, hogy az Ábrahám rokoni között, kiket itt a' Letzkében emleget *Móses*, jól tudjuk, hogy sok bálványozók, és nagy bünösök vóltanak, sőt maga-is Ábrahám, míg Isten el nem hívá, nagy bálványozó vólt. *Nimrod* Istenét, a' Napot tisztelvén, még-is az Idvezítő a' maga Genelogiáját innen hozatja-le? *Lét Patriarcha incestuosus*, maga *Abrahám* bálványozó, *Juda* parázna, még pedig *Menyjével*, még is nem fégyenli az Idvezítő *Abrahámot* testézerint nagy *Attyának* nevezni: Első oka ennek ez: Vegye Lelkére ebből minden ember ezt, hogy embernek bünéből való meg térése, és Isten után való mehetése, nem az embertől, magától, és annak akarátjától, hanem egyedül az Isteni kegyelemtől, és annak mind belső mind külső titkos, és hathatós munkájától függ. (2) Hogy ne dítse kedjék egy test is az Isten előtt a' maga igazságával, kegyességével

gével; hanem esmérje-meg azt minden ember, a' leg-igazabb, a' leg-fentebb-is, hogy mi magunktól a' jónak még csak meg-gondolására is elégtelenek vagyunk, mint az Apostol írja: Nem mondhatja ugyanis: az el-hivatott Ábrahám ezt: Én Istentől hivatattam, mert érdemlettem, ezt az el-hivást, azért az én tölem vagyok, mert ha fiatán mások felett fegyhetetlen életet élt is, de csak ugyan bálványozó volt, és örök halálra méltó, mint a' ki az igaz élő Istenen kívül olly Istent imád vala, a' ki nem vala tennézet szerint Isten, míg ezt nem hallá Istentől: *Ábrahám, menj-ki a' te örökségedből, hogy bé-telleyesdjék az Irás: Nem a' futóé, sem nem az akaróé, hanem a' könyörülő Kegyelmes Istené.* (3.) Hogy Istennek ebből a' munkájából tanuljuk-meg azt: az Idvezítő, nem az Igazakért, hanem a' bűnösökért jött erre a' Világra, és soha egy meg-térő bűnöst is nem útal-meg, nem üz-el magáról, azért még a' nagy bűnösöknek is legyen állharatos hitük, minekutánna meg-tértenek erről, hogy az Isten ö-nékiek meg-kegyelmezett, és Istenek lett a' Krisztusban. Tsak említem azt, a' mit a' Sidók, hogy az ő Ábrahám Attyokkal való ditsekedések hatalmasabb lehessen, emlegetnek *Ábrahám* úgymond: *Ur Chaldeaában*, mikor a' bálványozás ellen keményen viselte volna magát, oda hagyván régi hitván vallását, hallván az Isteni hivatalt, bé-vetteték egy égő tüzes kementzében, de az Isten, a' ki ötet már el-hivta, tsudálatoson meg-tartá, hogy még haja-Éála-is sem per-felődék-meg. Ha az igaz lett volna, bizony a' Sz. Irás, a' mely néki annál fokkal kissébb dolgait is, u. m. Házasságát, Ur Chaldeaából való ki-jövetelét, bujdosását, Lót Pátriarchával való egyenetlenkedését, kegyes Sárájanak töle való el-vétetését; 's a' t. meg-írta, fokkal inkább ezt fel-jegyzette volna, miképen vet-tetett ő a' tűzben az igaz Isteni Tízteletért.

Második nevezetes dolog ebben a' nemes Sz. Irásbéli helyben ez: *és lépek* (: mint a' É. Nyelvben a' Éónak ereje tartja:)
áldás. En a' Bibliában ezt a' Éolásnak formáját tartom egynek,
a' nehéz Sz. Irásbéli helyek közzül, lévén a' Stylusban a' Éolásnak formájában nagy erő, ilyen nehézséget találok a' Éolásnak formájában Préd. 7:16. *Ne légy felettebb igaz.* Mitsoda ez? mert azt mondja É. Pál Róm. 3: 11. *Nintsen csak egy igaz-is.* Ugyan ezen bölts Préd a' Salamon, ismét azt mondja a' 7. Réz. 15. v-ben. *Láttam az én hijjában valóságimnak napjaiban, hogy vagyon olly igaz, ki az ő igazságában el-vék.* Fel vézem már ez hármát, (: mert mind csak a' Éolásnak formájában vagyon az erő:.) *Ne légy felettebb igaz. El-vék az igaz. Nintsen csak egy igaz-is.* Ha nintsen egy igaz-is, hogy lehet valaki felettebb igaz? hogy vékhet-el az igaz? Jegyezzük-meg ezt; A' Széne Irás maga magát mindenkor meg-magyarázza, tsak egyik Sz. Irásbéli helyet a' másikkal tégyük egybe. Vagyon Törvényből való igazság, Gal 2: 16. *Kérek olvass-meg; A Törvénynek tselekedetiből egy test is meg nem igazulhat.* 3: 11. *Hogy pértig a' Törvény által senki meg-nem igazulhat Isten előtt, nyilván vagyon.* Erről az igazságról mondja É. Pál Róm. 3. *hogy nintsen csak egy igaz is.* Vagyon 2. emlékezet a' Sz. Irásban: Elkezdeképen való igazságról (: *Justitia Inchoativa*) mikor valaki béáll az igazság' ölvényébe, Evangyéliomi életet kezd élni, gyönyörködik a' kegyességben, de majd meg unja ezt a' Éorós kegyességet, és jól kezdett É. életét félben hagyja. Már ebben az igazságban el-vékhet az ember, mint 1Tim. 1: 18, 19, 20. *E' parantsolatot ajánlom tenéked, vitázkedjél, meg tartván a' hitet, és a' jó Lelki-esméretet, mellyet némellyek meg-vétvén a' hitet el-vestették.* Ide való a' mit olvasunk Luk. 18: 18, 19, 20. Egy gazdag Fariseus azt kérdi az Idvezitőtől: *mit tselekedjék hogy idvezülhessen,* azt mondja néki az Idvezítő: *Tartsd meg*

a' parantsolatokat, ne lopj, ne öl, ne paráználkodjál; 's a' t. monda néki, mind ezeket az én ifjuságomtól-fogva meg-tartottam, ismét monda az Idvezítő, Eredj meny-el, add-el minden jószágodat, ofogasd-ki annak arrát a' fegényeknek; 's a' t. Ezen meg-fo-morodván, mert gazdag ember vala, kézebb vala el-hagyni az Idvezitőt és a' Mennyorzfágot, mint ezt meg-tselekedni. Így fenvede hajó-törést a' part körül, és így veze-el az igaz, a' ki tsak el-kezdette vala, de nem confumálá az igazságot. (3.) Vagyon még Evangyélium fzerint való igazság, (*Justitia Evangelica*, vagy *Imputativa*) nekünk tulajdonittatott igazság, ez a' Krisztus' igazsága, melly nekünk hit által adatik 's tulajdonittatik, ez már a' kinek tulajdonittatik vagy adatik, soha töle el-nem véterik ez az igazság, melly valakire ki-áradott, annak örök élet adatott, Róm. 5:18, 19. Bizonyára azért miképen egy esetnek általa az ítélet minden embereknek kárbozatjokra el-áradott, azonképen az egy Megigazulásnak általa a' jó-tétemény el-áradott minden emberekre életnek igazulására. Mert miképen hogy Egynek engedetlensége által sokan bűnösökké lettenek, azonképen Egynek engedelmsége által sokan igazak lésnek. Ismét, 5:1. Megigazulván azért hitnek általa, békeségünk vagyon lftennél a' mi URunk Jézus Krisztusnak általa. 'Sólt. 112: 6. Örök emlekezetben marad az igaz. De nem szabad senkinek ezzel az igazsággal ditsekedni 's ebben érdemet keresni, mert az tulajdonképen nem övé volt, hanem hit által tulajdonittatott, vagy adatott ö-néki, az Idvezítő Krisztusban ingyen kegyelemből, minden eleve el látott hit, vagy érdem nélkül. Midön azért azt mondja: Ne légy felettébb igaz. Nem azt mondja: Ne légy igaz, söt inkább azt mondja: légy igaz; de az excessust kárhoztatja, tiltja, mert az igazságban az excessus nem igazság, hanem bün, a' mit mondék meg-világosítom. Az igen adakozó, *liberalis*, ember, tékozló ember, a' tékozlás bün,

lás bűn, az igen bátor ember, vakmerő, *temerarius* ember, a' vakmerőség pedig bűn, az igen *frugalis*, mértékletes ember, fősvény ember, a' fősvénység bűn, így az igen igaz ember, hipokrita, az hipokritaság pedig bűn, mellyek szerint a' Ézolás formájában, *Ne légy felettebb igaz, a' Ézép közép-Ézerüség* (: *auream mediocritatem* :) tanítja a' Bölts. Tolmátsza ezeknek É. Pál 1Theff. 4: 13. *Nem akarom Atyámfiainak, hogy tudatlanságban legyetek azok felől, a' kik el-aluttak, hogy ne bándokdjatok, mint egyebek, kiknek reménségek nintsen.* Nem tiltja Ézerelmes Halottainkon való keferüségünket, nem mondja, hogy Halottainkat ne sirassuk, hanem tiltja a' felettebb való sirást és keferüséget, mint a' Pogányok Éokták siratni halottjokat, nem lévén reménségek a' fel-támadásról. Ezék. 24:17. Olvasátok-meg, nem tiltja a' mértékletes sirást és keferüséget, hanem csak azt akarja, hogy minden dolgainkban a' mértékletességet kövessük. Szabad az Isten Ézekerényének titkait vizsgálunk, de nem szabad felettebb ebben bátorkodni, jó kevés mézet enni azt mondja Salamon, de nem jó felettebb fokot enni. Így már e' Ézolásnak formája, *léfefe* áldás, magyarázatot kíván. Többet tézen sokkal áldásnak lenni, mint sem áldottnak lenni, lehet valaki áldott, de azért hogy ő áldott, az ő meg-áldattatásával mást meg-nem áldhat, mert ő ugyan áldott, vagy meg-áldatott, de nem áldások' kútfeje; itt pedig lenni egyenes ki-tzirkalmazás amaz áldott *Magra*, a' kiben meg-kellene áldatni a' földnek minden Nemzet-ségeinek. Abrahám úgy tétetik előnkbe, mint áldások' kútfeje, a' kinek ágyékában volna test szerint az *Immanuel*, az áldott Mag, ki az időnek tellyeségében egyedül nyitná-meg a' Mennyországot, és Földi 's Mennyei Áldásoknak egyedül lenne gazdag kútfeje. Olvasd-meg Tsel. 4: 12. Rövid sum-mája azért e' Ézónak (:léfefe áldás:) ez: 1. Én minden külső

's Mennyei áldásokkal úgy meg-áldalak tégedet, hogy ugyan példa légy a' meg-áldattatásban. 2. Nem csak Én, hanem még az emberek-is mindenfelől áldnak tégedet, és áldornak kiáltanak. 3. Úgy meg-áldalak tégedet, hogy amaz Áldásoknak Kutséje, a' kiből minden Népek, Ég alatt való minden Nemzetségek valójában áldottak léznek, te belöled fázmazik Test fzerint, és ez az Áldás, mellynek a' Pokolbéli ördögök nem árthatnak, 's a' mellyet el-nem fordíthatnak, te ben-med találhatik fel

T U D O M Á N Y.

ISTENben meg-vetett, meg-fundált győzedelmeskedő Hitnek, és az örök Elet örököségének tsalhatatlan jele a' kegyes Emberben, a' mikor az Isten' hivatalára kéz mindenét el-hagyni, örökségétől meg-válni, és menni az hová Isten küldi, tsak a' légyen nyilván-való, hogy Isten mondotta néki, *Menj-ki.*

Kettőt mondok ebben a' Tudományban. (1.) Győzedelmeskedő Hitnek, és az örök Elet örököségének tsalhatatlan jele az hívó Istennek engedelmeskedni. Sz. Pál Apottól az hívöknek Catalogusát le-irván, 'Sid XI azt írja Ábrahám felől, verf. 8. *Hitnek általa engede Ábrabám Istennek, mikor hivattatott volna, és ki-méne, nem tudván hová menne, mert vár vala olly Vároft, mellynek fundamentuma volna.* Világosítja ezt a' mit olvasunk Mát. 19. 27. azt kérdi Ient Péter az Idvezítőtől, URam! mi mindeneket el-hagytunk és követtünk tégedet, mint lézen azért dolgunk? v. mit adz azért nekünk? Jésus pedig monda nekik: Bizony mondom néktek, ti kik engemet követtek, amaz újjonnan való Éületéskor, mikor ülénd az Embernek Fia az ö ditsöséses fékibe, ti-is ültök rizenkét fékekebe, és meg-ítélitek az Izraelnek 12. Nemzetségét, és valaki el hagyja Házeit, örökségeit, Attyafiait, Nénnyeit, Hugait,

Hugait, Artyát 's Annyát, Feleségét, Gyermekkeit, jószágát az én Nevemért, Éaz annyit vézen, és az örök életet örök-ségül birja.

Azt mondom 2. Vagyon nyilván való jele, honnan tudták-meg a' régi Szentek, hogy az Isten Éöll ö vélek, és nem valami tsalsa ördög, ki-is gyakorta magát által változ-tatja világosságnak Angyalává. Kérded mutassam-meg mitso-da jele volt ennek?

E' Kérdésnek, akár mondjam kételkedésnek fundamen-tumát itt verem-meg. Olvassuk 1 Sam. 3. A' Samuelnek, ki Eli Pappal lakik vala, a' Templomban hol vala, mikor alun-nék meg-jelennék Isten 's így Éólitja-meg: *Sámu-el*? nem tudja 's nem vézi ezében, hogy az Isten Éól neki, hanem ágyából fel-kelvén, mégyen Eli Pap' ágyához, holott a' vén Eli Pap fekszik vala 's így költi-fel álmából: *Im hol vagyok édes Atyám mit parantsolk hogy tselekedjem*, Eli Pap így felel: Nem hivta-lak édes fiam, menj-el fekügy-le, és aludjál, le-fekszik 's el-aluzik Samuel, azonban ismét meg-Éólitja Isten: *Sámu-el*, fel-serken és vizont mégyen az Eli Paphoz, gondolván hogy ő Éólitotta-meg, 's ismét ezt kérdi: *Im hol vagyok édes Atyám, mit akarok hogy tselekedjem?* Itt-is Eli Pap hasonlóképen felel. Harmadkor-is meg-Éólitja Isten Samuelt, akkor-is ezt gondol-ja, hogy Eli Pap hívja, oda menvén fel-költi Eli Papot, ki már akkor vézi ezében, hogy bizony az Isten Éólott minden-kor a' Samuelnek, de ő nem vette ezében, hogy az Isten a-ka-rá követséget bizni, így tanítja Sámuelt: *Fiam, ha még el-jö az, a' ki eddig veled Éólott, azt mond' neki: Szólj URam mert hallja a' te fogád.* Itt a' Sámu-el nem esmerte-meg az Istent Éaváról? Felelet: Mikor Isten régenten a' Szenteknek meg-jelent, noha nem mindenkor, de gyakorta nagy fényef-ségben jelent-meg, így jelenék-meg Ésaiásnak, így É. Péternek mikor

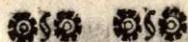

mikor a' 'Tábor' hegyén a' Kristussal vala, így Saulusnak mikor Damascus felé mégyen vala, hogy a' Tanítványokat üldözné, melly fényességet nem lehet meg-nem esmérni, hogy az Istentől, és nem az ördögtől vagyon, ki-is akár mint mesterkedjék, de az Istent annak a' Világosságnak ki-formálásában soha nem követheti, melly világossághoz már hozzá fókván az Istennel barátságot tartó régi Szentek, épen nem tsalattathattanak-meg.

De 2. Noha nem mindenkor jelent-meg Isten valami tapasztalható fényességben, Éőzat által mindazonáltal olyankor esmeretessé tette magát a' Szentek előtt, és szavait úgy formálta az aérben, mellyre nem lehetett, hogy meg-ne esmérjék, kitsoda az ő vélek Éőllő Lélek. Így Mát 3. Mikor a' Kristus meg-kereftelkedik, Éőzat jöve alá az Égből a' Sokaság' hallattára: *Ez amaz Én kerelmes Fijam, a' kiben én megengesteltem.* mindjárt meg-esmérte ezt a' Sokaság' Istennek szavának lenni. Tsel 9: 6. Saulus az Egből ilyen Éőt hall: *Saul, Saul, mit üldöf engemet, én vagyok a' Jéfus a' kit te kergetf.* mindjárt meg-esméré hogy az Isteni Éőzat, nem valami ördögi játék, azért így felel vőlká: *URam, mit kívánf, hogy tselekedjem.* De hogy a' Sámuel nem esmérte vőlt meg a' véle Éőllő Istent, e' vőlt az oka, mert ő akkor még Gyermekek vőlt, és most initiáltatott e' Profétaságra, e' vőlt leg-első kezdete az ő Istennel való beszélgetésének, és Profétaságra való el-hivattatásának, itt hívá-el Isten őtet a' Profétaságra, és azután lön olly hatalmas Proféta, hogy a' Nép egyfzer'smind Fejedelmének-is, Profétájának-is esméré. Világosítja ezt, a' mit az Idvezítő Szavaiból olvasunk: *Az én jubaim esmérnek engemet, és az én szómat hallgatják.*

Mire valók mind ezek? Arra tanittatunk ezeknek alkalmatóságával.

Az Isten

Az Isten' kezéhez tanult emberben, vagynak annak
csalhatatlan jelei, honnan tudja-meg hogy ő az Istené, az
Isten pedig övé. Alig tsudál a' Világ Confessióink között egy
dolgot inkább, mint ezt, hogy merjük mi ezt el-mondani:
Én tudom hogy idvezülök. Magam-is nem kevésbé tsudalom én
ezt, mikor hallom, hogy minden együgyü Reformatus em-
ber el-mondja ezt: Tudom hogy idvezülök. Más hinni va-
lamit, más tudni valamit. A' ki el-meri azt mondani: Én
tudom hogy idvezülök, annak az Isten' útáiban jártas-kötös
embernek kell lenni, annak, az ígéreteket, az ígéretekkel a'
fenyegetéseket, a' fenyegetésekkel öZve-kell vetni az Írások
szerint a' maga Lelki-esméreti előtt Szoros exament kell tartá-
ni, Hitit, reménségit, tselekedeteit, rá-mára kell vonni, val-
lyon igaz Hiti, Vallása mellett Evangyéliomi Szent életet él-é?
a' mikor már a' mérő serpenyőben ezek szerint talál-tatik vala-
minek lenni, *ugy mondhatja Lelke-esméretinek suffragiumá-
val: Én tudom hogy idvezülök, ezt pedig egy vagy két pél-
dával így mutatom-meg, Ján 6: 40. Ez pedig annak akarátja,*
a' ki engemet el bortsátott, hogy minden valaki látja a' Fiút, és
bísen ő benne, örök élete legyen. Fel véztem már én ezt, és ezt
hozom-ki belőle: Ha igaz az, hogy a' ki hízen a' Fiuban, an-
nak örök élete vagyon. Bizony én, a' ki hízek a' Fiuban,
nem úgy mint Emberben, hanem úgy mint örökké-való igaz
Istenben, ki a' bünöket egyedül bortsáthatja meg; ki az én Hi-
temnek rzélja, a' ki úgy hízek ő benne, mint a' kinek olly
Sükséges élete, létele vagyon magában, minémüi vagyon az
Atyának, melly szerint valamint tartozom én az Atyát imádni;
úgy tartozom a' Fiút-is, bátran el-merem mondani: Bizonyos
vagyok örök életem felől, ez Hithez illendő életet élven,
Róm. 3: 24 *Meg-igazulunk ingyen kegyelemből a' Krisztusnak ál-
tala.* Ha ingyen kegyelemből a' J. Krisztusban lött Váltáságnak
általa

általa igazulunk-meg. Bizony tehát én, a' ki a' J. Krisztusnak érdeméhez, tökéletes elégtételéhez ragaszkodom, örök idvességem iránt egyedül oda támaszkodom, jó-tselekedeteket tselekézem, fent életet igyekezem élni, nem azért hogy azokból ványam idvességemet, mert ha ingyen kegyelemből, tehát nem tselekedeteből, hanem azért, mert azok az idvességre Szükségesképen meg kívántató utak és eszközök, mint eleven Hitnek gyümöltsei. Bizonyos vagyok idvességem felöl.

A L K A L M A Z T A T Á S.

Magad adtad Méltóságos Özvegy! ez nemes Sz. Irásbéli helyet előmbé, hogy áldott emlékezetü Méltóságos Férjed felett ebből rennek együgyü Tanítást.

Ennek rövid Summája ez: Ábrahám miképen hagyá-el Hazáját, jószágát, idegen földre miképen méne, holott egy talp-alatnia sem vala, engedelmeskedvén az ötet hívó Istennek, és mint áldá-meg Isten az idegen földön. Böltsen kerestted-fel Méltóságos Özvegy! e' nemes Sz. Irásbéli helyet, ez Gomorú Parentatióra: *Abrahám a' maga hazájában nagy Fejedelmi Ember vala.* Bizony áldott emlékezetü Méltóságos Férjed-is, nagy és jeles Familiából Nemzetségből való Uri Ember vala. Isten mondá Ábrahámnak: *Menj-ki a' te földedből, az helyre a' mellyet én mutatándok tenéked.* Isten mondá Méltóságos Férjednek-is *Menj ki, ki hitte ugyanis Éép Hazáját, Uri Attyafiait, jószágát hogy el-hagyhassa, kiváltképen minekutánna amaz nagy emlékezetü Méltóságos GUBERNATORI BÁNFI HAZba, Méltóságos édes Atyádnak Házába, Veled való Házassági fent Szövetség által incorporáltaték. Ha a' testel 's a' vérrel akart volna tanátskozni, bizony vólt vólna helye 's ideje, de vévé ezébe hogy Isten hívja, mint Abrahámot, azért el-méne engedelmességgel, hogy Istenéhez való enge-*

engedelmeiségét, Királyához amaz halhatatlan emlékezetű
JOSEF CSÁSZÁRhoz 's Királyhoz való Hűségét meg-bizo-
nyítaná. Sokat badakozék Ábrabám mig el-terjede 's ditsőségesé-
lön híre a' Kanabán földön, és ezt a' nevet nyere magának: Isten
Fejedelme vagy mi közöttünk. Melly fok próbákon, melly fok
hartzokon 's ütközeteken méne által e' Néhai b. e. Ur-is,
mig Ditsőséges Hire, Neve ki-terjede az idegen földön, mig
Vitézsége után GENERALISI Méltósággal ISTEN ötet meg-
tízeltte, ha én ebben hallgatók is, szól erről Olaf. Ország.
Meg-áldá Isten Ábrabámot az idegen földön, és igen ki-terjede az ő
Neve. Meg-áldá Isten Mélt. Férjedet az idegen földön fokak-
ban az Ábrahám áldásával. Bóldognak tartja vala magát az a'
Nemzet, a' ki Ábrabámmal Férjességet kötött vala. Bizony ból-
dognak mondja vala magát az-is, a' ki barátságában 's jó ef-
meretségében eshetik vala e' Mélt. Uri Vitéznek. Tsudálja
vala az Ábrabám kegyességét minden, a' ki ötet látja vala. Tsu-
dálja vala kegyes buzgóságtokat, az Isteni Tízteletben kegyes
Zorgalmatóságtokat, Collegiumoknak, Isten' Eolgainak okto-
gatott Alamisnaitokat, minden a' ki látja 's hallja vala. De
jaj! Breve gaudium sequuntur mille dolores. Mikor ingyen
sem remélnjük vala! El-hala Méltóságos Özvegy! Abrahá-
mod. El-aluvék fényes Napod, és Virágzó Uri Udvarod
Gyázkba borúla, ugy hogy minapi Gép Ditsőséged után erre
fokadál: Ne hívjátok engemet Naominak, hanem Mária-nak, mert
igen nagy bánattal illetem engemet a' Mindenható Isten. Apelles-
től e' Világon leg-híresebb kép-írótól, mikor kívánnák Baráti,
hogy Agameinnonnak Szerelmetes Iphygeniáján való keferü-
sége írja-ki, egy bánkodó ember formát ír, azt vastag vázon-
nal egészen körül borítja, mellyel akarta azt meg-mutatni,
hogy Agameinnonnak Szerelmetes halotján való keferü-
sége olyan nagy, mellyet nyelv, a' melly ki-mondjon, penna a'
melly

melly le-irjon, kép-író, a' ki ki-fessen; nintsen. El-hiÉzük Méltóságos Özvegy ez Élted' ritka Párjának váratlan halálán való keferüsed bizony olyan, a' mellyet nyelv, a' melly ki-mondjon, penna a' melly le-irjon, kép-író, a' ki ki-fessen, nintsen. Mentől nagyobb tisztességben, mennél nagyobb bódogságban vagyon valaki, annál több annak irigye, melly Érint, mikor fok irigyetek, mint éh orózlánok Éajokat re-átok tátották, hogy bé-nyeljenek, mint egy *Daniel* e' bódog Lélek, mind azokat Hit által meg-gyözte, és Éajokat bé-zárta. Vólt olly idő mikor Isten ellenetek is haragos kézülettel láttatott fel-kelni, akkor mintegy Éelid Mófes ki-állott a' törésre, és Veled együtt térden állva, mind addig engeÉteltte könyörgésével és böjtölésével Istenét, mig nem meg-gyözte 's meg engeÉteltte azt. Meg-vólt az is Méltóságos Özvegy, hogy a' Vizek özve-ütköztenek Fejetek felett, és a' parak ugyan által-ment Lelketeken, akkor mint egy Pál Apostol mind magát, mind téged' biztat vala: *Ne féljeteK, mert egy is el-nem véÉ közületeK*, és így Veled lévén Istent éjjel nappal Éolgáló Kedves Férjed, bátorságos vóltál a' Éen-vedések között is. El-vétegett már e' Kegyes Abrahámod Szemed elöl, és ugy járál, mint amaz Bethlehembéli kegyes AÉÉzony a' Naomi, Ruth. 1: 20, 21. *Ne bívjatok engem Naominak, hanem inkább Máranak, mert igen nagy keferüséggel illetteg engemet a' Mindenbató.* Kárt bizony nagyot vallottál Méltóságos Uri Attyafia Méltóságos Gróf GYULAI ISTVAN Ur! illy Kedves Atyádfjának töled való el-vétegetésében, a' ki úgy munkalódja vala Tisztességedet, és Elö-meneteledet, mint tulajdon a' magáét, hogy ha lehet vala, a' Tsillagokat is Reád rakja vala. Nagy kárt vallottatok mind Erdélyben, mind Magyar OrÉzagban lévő Méltóságos Uri Ifjak, e' bódog

dog Férjfiú' halálán, ki mint egy második Othóniel fegyverkezni 's vitézségre tanit vala benneteket, kinek Fegyvere Frantzia Országban Pedemontiumban igen emlekezetes vala, Felséges Ura Hűsége mellett. Nagy kárt vallottatok Méltóságos Veje, és Árvaságra maradt Gyermekei, Méltóságos Gróf BETHLEN IMRE Ur, Méltóságos Gróf GYULAI FERENTZ és SAMUEL Urfiak, Méltóságos Gróf GYULAI KLÁRA Ur AÉzony, és KATA Kis AÉzony, Édes Atyátnak mikoron rátok vigyázó fene bé hűnt, és Titeket apolgotó kezei meg-hidegedtenek. Mit mondhatok egyebet, a' mit mondott vala ama' Kegyes Fejedelemnek és Nagy Attyának Halálán siránkozó Eklézia: Sir. K. 5: 3. *Árvákká lettünk Atya nélkül, és a' mi Anyánk Özvegy.*

Ha van helye valahol a' Vigasztalásnak, bizony nálad vagyon Méltóságos Özvegy! Midön látod b. e. Méltóságos Férjednek e' setét Bóltotska' Szajánál való fekvését, látom ott kefergeék, még sem áll, ott siránkzol, még sem mozdúl, kivel ritka példájú Házasági Szent Életem Érintén 19. Éztendőig Ifjúságodnak első 'sengéjétől-fogva igen példáson töltöttél-el, azt magamnak nem ígérhetem, hogy megtudjalak vigasztalni, míg az Isteni Kegyelem meg-nem győzi elsőben buzgó indulatodat, tsak ez intést tézem hozzád: Kedves emlekezeti Neve Istennek a' Szent Írásban, hogy legyen Özvegyeknek Istené, Árváknak Édes Atya. Ne távozzál-el e' mellől továbbra-is ritka példájú kegyes Szokásod Szerint, térdén állva el követni Szokott éjjeli nappali imádkozásiddal, hetedSzakai Számos böjtöléseddal, ezt engedteljed, ezt tiszteljed, mert annak bizony nagy házna vagyon, *Az Árva ennél talál Kegyelmet.* Hóf 14. 4 Ez a' ki a Szegényt a' porból fel-vézi, és a' Fejedelemnek közzé ülteti, ez

a' ki határt vét az ember életének, mellyet senki által nem hághat. Ez, a' ki bánattal illet, de ismét megvigasztal; azért mentül nehezebben esik ennek dorgálása, annál buzgoságofabban kérjed: *Szólj URam, mert hallja a' te alázatos Szolgáló Leányod.* Mentül többör hallod Istennek szájából ezt zengedezni: *Por vagy, porrá kell lenned.* Annál nagyobb engedelmeiséggel feleld vissza ezt: *Im hol vagyon az URnak alázatos Szolgáló Leánya.*

Te pedig Bóldog Lélek! menj-bé a' Te nyugodalmadba, zárkozzál-bé Ágyas-házadba, és nyugodjál az Igazak' Fel-támadások' nagy Napjáig, és vedd-el URad Hűsége mellett való Állhatatóságodnak és Lelki Vitézségednek drága Jutalmát.

A M E N.

Tudományos Könyvtára

Székesyudvarhely

PEGY.

FEGYVER ÉS AKARMELLY VESZÉLY
ELLEN VALÓ
FŐ ORVOSSÁG.

Mellynek próbált Erejéről
N. MÉLTÓSÁGOS

MAROS-NÉMETI GRÓF
GYULAI FERENTZ
UR Ö EXCELLENTIAJA?

minden tekintetben érdemlett utolsó meg-
tisztelésére, a' vött Kegyelemnek mértéke Szerint a' E.

Ersébeti Templomban 1730-dikban, Juliusnak 23-dik
Napján perorált

A' Maros-Vásárhelyen telepedett Nem. Ref.
Collegiumnak Rectora, és egyik rendszerint való

PROFESSORA

SZATHMARI MIHALY.

'Sólt. III. 7.

Nem félek sok ezer Néptől, melly mindenfelől meg-
környékezett engemet.

'Sólt. XXVIII. 1, 2, 3.

Az UR az én Világosságom, és Szabadítóm, 's kitől
féljek? Az UR az én életemnek erőssége, 's kitől
rettegjek? Midőn jöttek a' gonofok én ellenem, hogy
az én testemet ennék, az én ellenségim és háborga-
tóim meg-ütközének, és el-hullának. Ha finte én kö-
nyülelem táborát járnának is, nem fél az én fivem, és
hogyha had támadna ellenem, még-is ő benne bizom.

'Sólt. CXVIII. 6, 7, 8, 9.

Az UR én velem vagyok, nem félek: hogy árthatna né-
kem az ember? Az UR én velem vagyok az én segítő-
im között, és én meg-látom az én ellenségimen a' mit
kívánok. Jobb az URban bizni, hogy nem mint az em-
berekben, Jobb az URban bizni, hogy nem mint a' Feje-
delmekben.

Róm. VIII. 31.

Ha ISTEN velünk, kitesoda ellenünk?

ELÖL-JÁRO BESZÉD.

Atona én soha nem voltam, Dob Sip Éóra nem figyelmeztem ÁRS, nem MÁRS nevelt engem', és hogy hét Trombitáknak Éavokra ki-nyilt fülekkel figyelmezzek parantsolták nékem. Mit mondhatok tehát e' más *Scholában* nevekedett, Vitézi Virtufokkal ékes, fok éles fegyverek, golyóbisok, véres hartzok, irtóztató ágyú ropogások között Oroflányi bátorsággal igen fokkor meg-fordúlt MÉLTOSAGOS GENERALISI FERJFIUROE? E' valamennyire bátorit, Vitéz Emberekkel nem egyézer volt Tárfalkodásom: Kiváltképen pedig a' Históriaknban meg-nem holt nagy tselekedetü jeles Férjfiakkal néha néha befélgettem. Kiknek bölts befédeikből, hanem fok-is, ragadt reám. Titkaikat a' MÁRS *Scholája* Tanitványinak úgy tanúltam-ki, hogy ha csak módjok vagyon benne, fegyver, kard, 's golyobis ellen való Orvofságot Éerezzenek magoknak. Ambár az ő *Scholájoknak* igaz Törvényeikkel ellenkezzék.

El-hífeim olvaítatok, BÁTHORI 'SIGMOND Fejedelem Havasalföldében Sinán Basa ellen hadakozván, midön a' fok Pogányság miatt félelemben 's vigyázásban volnának, a' Tábori Orvos Doktor mondotta légyen, hogy ő Fegyver ellen való Orvofságot tudna: mellyen mindnyájan többire igen kapván, parantsolák, hogy ek-kéfétené: ő pedig felelvén, hogy Brasóban hagyatott Ládájában volnának a' Éerek, haza kéredzék és botsátcaték, és játékoson ezt írá vízfá: hogy a' ki fegyver ellen való Orvofságot kívánna, ő utánna a' Táborból jöne haza.

haza. Nyilván kedvetlen vala e' Doktornak a' vas és az ön
pilula! Sőt óh boldog Isten! olly átkozott vakmerőségre ve-
rik sok Vitézek magokat, hogy az egy meg-ölhető és meg-
tartható ISTENT el-hagyásával, Ördöghöz folyamodnak taná-
tsért és óltalomért. Hajdon a' *Mediolánumi* Hertzegnek *Moro-
nus* nevü Tanács-Ur hive, kis ujjában lévő gyűrűjének gyé-
mántja alá kötelezte vala a' jövendőlo Lelket, kitől midőn a'
Tanács-házban tudakozni akart, könyökéhez támaszkodván
füléhez tartotta a' gyémántot, 's akképen vett feleletet. De
egykor igen meg-játfottatá a' hazug Lélek, mert Hadi idő
következtén a' tudakozásra, Olasz nyelven adott feleletet:
Ibis, redibis; non eris captivus. El-mégy, vizézá jözzé, nem
lézzé fogoly. Hivén, azon hadra-is termelt nagy Ember el mé-
ne, de az Ellenségtől el-fogattaték, és igen sullyos rabságban
tartaték: és a' lánczok között vévé ezre, hogy így kellett vol-
na öze-rakni, és érteni a' hazug Profétának szavait: *Ibis, re-
dibis non; eris captivus.* El-mégy, vizézá jözzé nem; lézezzé
fogoly.

Koránt sem úgy tselekedett Nemzetünknek hajdon Vi-
téz és halhatatlan jó hirü Fejedelme BETHLEN GÁBOR.
Kinek, mind testi Ellensége fegyvere ellen, mind a' Sátán
tüzes nyilai ellen, ez vala szokott Orvofsága: *Ha Isten ve-
lünk, kitsoda ellenünk?* és midőn halála előtt kevés órákkal
papiroffat, téntát, 's pennát kívánt volna, azt vélnék körü-
lötte udvarló Hivei, hogy talám valakinek valami Jószágot
írás által hagyna, ő tettetés nagy betűkkel ezt írta: *Ha Isten
velünk, kitsoda ellenünk?* Nintszen senki bizonyára! Senki
nintszen bizonyára. Ezen ama' Lelki nagy Vitéztől S. Pál
Apostoltól a' Vitézeknek fegyver ellen adatott Orvofsággal
élt, Éamntalan sok hartzaiban, külső Ellenségek és Ördög el-
len lött Vitézkedéseiben Néhai Méltóságos M. Németi Gróf
GYULAI

GYULAI FERENTZ Vitéz GENERALIS Ur ö. Excellentiaja:
 En-is ki É. Pállal együtt nem kevés hartzokat fenvedtem,
 ezen tökéletes és próbált, és féles erejü Testi és Lelki Fegy-
 ver ellen hasznos *Filacterium*ról, Orvofságról kívánok e' fé-
 nyes Hirü Méltóságos GENERALIS Vitéz Férjfiúnak, Utolsó
 Megtisztelésére bejelgetnem.

Méltóságos Komorú Sereg! Fegyver forgatásra termett
 Nemes Elmék, *Victoriára*, Győzedelemre füzgüldő Nemes Vé-
 rek, füleiteket, 's füveiteket kérek egy kevésse adjatok
 nekem.

BESZÉLLŐ MEGERÖSÍTÉS.

Mind orozlánt, mind medvét ölt a' te szolgád, E' kör-
 nyülmetéletlen Filisteus, olyan lézen, mint azok között egy.
 Mert szidalommal illette az Elö Istennek Nevét, Igy felele
 Saul Királynak egy kis új Katona, kinek neve Dávid vala.
 El-nézi ez ifjú Vitéz, ez embereknel nagyobb *Goliátnak* hús
 Toronynak Hartzra lött el készülését, 's észre vézi, hogy a'
 vas pántzél alatt viaz a' ziv, inkább bizik a' vas öltözetben,
 mint saját Virtusaiban, 's merö mintegy így tsufolja: *Hogy*
vagyon o! Goliát? hogy az egész Izrael Táborára veted ma-
 gadat, hogy jó eleve meg ijedtél? Vas Várba bújtál? Mire
 való a' vas sisak nagy fejedben? talám az agyvelödet félted,
 hogy terheled vállaidat és mellyedet, olly sok kemü fövevé-
 nyes vas pántzélal? nyilván rettegö zivednek dobogását te-
 kargatod? 's a' hasadástól tartasz? Mi végre borítottad bé a'
 tzed zarávással zaráidat? vélem, magad lábaidra békónak kézi-
 tetted? De mire való zserfelett való nagy dárdád? nyilván
 félelmednek jele, a' mellyből én tsorozlyat, és zántó vasat
 tsináltatok. Igy szól a' *Hit* 's a' mellett parittyából követ bo-
 tsát, melly a' vasat és atzelt-is által-hatja, és a' kevély 's ká-
 romkodó Goliátot vas lábairól le-üti, meg-öli. Igaz hát oh Vitéz
 Dávid!

Dávid! hogy *Ha Isten vagyon veled, Goliát sem áll ellened.*

De *Esméret és Hit* kell arra, hogy ki e' Fegyver és akár-melly Veszedelem ellen használó *Amuletummal* Orvofsággal éljen, a' *Hit* pedig velünk nem születik, *Isten' ajándéka a' Hit.* Többire az emberek csak az érzékenységektől tudakozván, csak azt hiszik, a' mit látnak 's tapasztalnak: az Istent pedig nem láthatni, nem lehet kézzel tapasztalni. De kérek óh ember! ébred-fel elmédet, és az Isten' óltalmáról 's jelenlétéről a' többek között *Lactantius* Kereftyén Doktornak tanítására figyelmezz, a' ki így harfog: *Mitsoda világosabb a' fé-nál? Avagy mi erősebb a' félnél? Avagy batharósabb az illat-nál? Ezek mindazáltal mikor a' Levegő Egben vitéznek, és a' mi érzékenységeinket meg-illetik, fém-mel nem láttatnak; hanem tes-tünknek egyéb rézkével erefketnek: Hasonlóképen az ISTENT, nem látással, vagy egyéb erőtelen érzékenységgel kell meg fognunk; hanem a' Léleknek fém-eivel, midőn az ő nagyságos és tsudálatos dolgait fém-léljük.* Bizonyára az ISTEN, Lélek; a' Lelket nem a' Test; hanem a' Lélek esmérí-meg, a' Léleknek fém-e a' Tudomány, az Esméret, az Isten' ígéreteiben való *Hit.* Ezeket nyisd-meg gyarló Ember 's legottan melletted látod az ISTENT 's az Isteni segedelmet.

A' Siriai Király Seregeitől környül-véretett *Eliseus*, nem fél fémmit; De kitsin hitü 's próbákhoz nem szokott fém-gája, fel-kiált, jajgat, hogy majd el vesznek, kit a' *Próféta* így biztat: *Ne félj! mert többen vagynak, a' kik mi velünk vagynak, mint a' kik ő vélek: és midőn fém-gája fém-einek meg-nyilását Istentől meg-nyerte vólna; látá azt, hogy a' hegyek kö-röskörnyül rakva vólnának tüzes fém-kerekkel és lovagokkal.* Melletted vagyon hát az Isteni *Praesidium.* Oh Isten előtt kedves Lélek! ha Testi fém-meddel nem látod-is. Paissal feddettél-bé a' golyóbis ellen, ha azt testi kezeiddel nem fogod is. *Eliseus* Isten veled, a' Siriai nagy Sereg nints ellened.

De kér-

De kérlek ozd-fel kétfelé *Kegyés Hallgató* a' dolgokat. Imé tsak két dolgokat találz, Teremtöt, 's teremtett állatokat. Vedd magadhoz a' Teremtöt, 's imé mindenek mellett, vagy lábaid alatt léznek. Azt mondhatod és kérheted: Teremtett állatok? Angyalok, ördögök, Emberek! fene vadak, tüzek, vizek, menykövek, fegyverek, *Élvezek*, 's egyebek mindenek: *ISTEN* *vagyon velem, mellyitek mottzan ellenem.*

Az Angyalok nem bántanak, mivel azok Test-örizőid és frásaid, az Ördög dül, fül, agyarkodik, mint lántzra vetett dühös eb, éh Orozlan, de ha szájába tennéd újjodat, azt sem merné meg-harapni; a' mint ezt egy jó hitű Lelki Tánító, úgy hallottam, *meg próbálta. A' Ézelek, a' vizek, a' tüzek, 's egyebek mindenek az ISTENnek mint Felséges Imperatornak teregei, mellyek order parantsolat ellen nem fujnak, el-nem nyelnek. ICKegyés Katona! hogy ha Hit a' te pai'sod, miért rettegz a' golyóbistól és fegyvertől? Avagy el-sül é? Roppan-é a' Puska, az Ágyú? ha Isten a' tüzet 's a' Ézelet meg-tartóztatja; Találja-é a' rzelt? ha Isten a' puska pornak erejét el ozlatja, avagy a' golyóbist fejed felett el-repíti. Valyon a' ki a' Babilonai fokás felett hétzér bé-füttetett tüzes kementzének erejét meg-tartóztatta 's tiltotta; hogy egy haj Éalat meg-ne perfelhetne, az ágyúnak, puskának kitsiny langját nem zorithatná-é markában? Te jó puskás fok apró golyobifotskáiddal találod-é mindenkor a' verebet? Oh kitsiny hitűek! Ti fok verebeknél drágábbak vagytok, így tanít az Hadak' Vezére JÉBUS.*

Olvafluk az Eklésiai Hiftóriákban, hogy néminémü Pogány Ifjú, egy Kereftyén Szüz iránt ólthatatlanul gerjedezett légyen, de kivánságát semmiképen nem tehetvén: Végre az ördögnek igézte magát, ki-is vakmerőképen biztatta a' buja

Istj; hogy azon Szüzet az ő Szerelmére hodoltatná: eleget is intselkedett a' Szüz után, de hijjába: és midőn az Istj az Ördögöt ottan-ottan Fogalmaztatná, kéntelenítették a' Kemtelen Lélek meg-vallani: *Semmiképen* úgymond a' Szüzöz nem férhetek, mert Szentelen imádkozik. Kegyes Szüz, Isten volt veled, az ördög sem tehetett ellened.

De hogy a' Sziwet befédünk meg-mozdítsa, lássuk példában a' maga URának miképen engedjen a' Termézet. *Perorájon* itt nekünk *Daniel*, kit az oroflánok közé bé-vetének, de leg-kissebb tetemit sem illeték. Mondja-meg valósággal, hogy Isten küldötte Angyalát 's Szejokat az oroflánoknak a' zárta-bé. Álljon-fel ő mellette *Cbrystomus*, és arany folyású Savaival ezt zengedezze: *Ki volt valaha olyan Páftor, ki a' maga juhait olly nyájason legeltette volna, mint Daniel a' Szej oroflánokat.* Bizony a' mint *Eusebius* írja, olly mélyen meghatotta volt e' tudálatos megtartatás *Constantinus* Kerektjén Tsáfárt, hogy Danielt az oroflánokkal együtt arany pléhre ki-metfettette, és a' *Constantinápolyi* piatzon lévő forrás mellé, közönséges helyre emlékezetnek okáért ki-tétette légyen.

De hogy Vitézi Példákról Szejunk, emlékezzünk-meg *K. H. Nagy Theodosius* Tsáfárról, ki az Isteni Védelmet, jelen-léelt maga körül sok ezerker tapasztalta, azt írja *Socrates*, hogy *Valens* Római Tsáfár tudakozott légyen egy *Necromanticustól*, ki fogna a' Római Birodalomban ő utánna uralkodni? az ezt felelte: *A' fog utánmad uralkodni, a' kinek Neve így kezdődik: Tb. E. O. D.* Attól indittatván a' dühös indulatú Csáfár, mind azokat, a' kiket Birodalmában taláztatott olly Nevüket, *Theodorusokat*, *Theodulosokat*, *Theodosiusokat*, meg-ölette; De Isten *Herodesi* Fegyvere előtt *Theodosiust* el-rejtette. Ez ama' nagy Kegyes és Vitéz Csáfár, a' ki mellett *Eugenius Tyrannus* ellen lött hartzában, az Ég és a' felek

tek viaskodtanak. A' midőn maga a' Kereftyén Császár a' hartz alatt egy köföklára fel-állván, nem nyíllal, nem dardával, hanem buzgó esedezésekkel Istent segítségül híván, hadakozott, tusakodott, és Isten Eörnyü nagy felet támasztván, az Ellenség' nyilait, magára az Ellenségre sebes vas első módjára vízközörta: melly Égből adatott Győzedelmen el-bámulván *Claudiamus* Pogány Poëta, írta im ez emlekezetes Verseket:

O! nimium dilecte Deo, cui fundit ab Antris

Eolus armatas acies, cui militat Aether:

Et conjurati veniunt ad Classica Venti.

O! Kegyes Császár! Isten veled, Ég, fél, föld van melletted.

Szabad légyen már rövideden az egy *Martianus* Kereftyén Császárt emlitenem, ki-is egy Katona fia vala, és a' maga erejében-is azon Vitézi Vér Eökdétselvén, el-ment a' Katonák közzé a' táborba, kik ötet jeles termetiért 's okos nyájtságáért meg-kedvelvén, legottan egy akkor-tályban meghólt *Augustus* nevü Vitéznek helyébe bé-irták, eleve való jeles jellel: *Martianus Augustus*. De nem sokára *Genfericus*nak a' *Vandalusok* Királyoknak Vitézi által többekkel együtt a' hartzon el-fogattatván, halld-meg mit mutatott Isten? midőn maga mulatságára *Genfericus* Király kívánta volna, hogy satora' eleibe vitetnének a' rabok, oda vitetett *Martianus*-is, és midőn végre a' nagy hévség miatt többire a' rabok vízközvitetnének, *Martianus* a' nagy melegben el-lankadván, távulyatska a' földre le-fekütt 's igen méllyen el-alutt: és azomban egy faskeselyü fejéhez repülvén, ki-terjesztett nagy Eärnyakkal nékie árnyéket tsinála, mellyet álmélkodással szemlélvén *Genfericus*, legottan azt a' nagy jelt, mit jelentene, meg-érté, és *Martianust* fel-költvén magához viteti, meg óldoztatván meg-esketi, hogy ha Isten ötet Római Császárságra méltóztatandja, a' *Vandalusokat* nem háborgatja, söt azokkal barátságban és békef-

békefélegben léfzen. Kötelezvéen magát olly tsudálatos Szeren-
tsében *Martianus*, Királyi ajándékoktól meg-tífteltetvéen 's
terheltetvéen Szabadon botsáttatik 's nem fok idő mulva Csá-
zári Ditsőfégre emeltetik. Értsétek-meg hát jó Vitézek!
Vegyétek Ézívetekbe K. H. Hogy ha Isten velünk vagyon; Sas,
's Király mellettünk vagyon. Lött e' tsudálatos dolog, a'
midön a' Nagy *Atilla* Európának Orzágaiban mindenféle hatal-
mafion hadakoznék.

Tudták a' Régi Hadi Vezérek, még a' Pogányok kö-
zött-is, hogy a' Vitézi *Virtus* 's a' Gyözelem az Istené, és
úgy hitték, hogy a' *pais*, és a' *fegyver* Isteni ajándék légyen,
az honnan a' *paisokra* 's *fegyverekre* az Isteneknek Neveik
valának fel-íratatva 's metzítettve. Söt nem tsak, hanem
a' mint a' Római Vitézek a' Zázlók' tetején, a' *Sas Tzimert*,
úgy az *Alanások*, és a' mi régi *Scytha* eleink a' földben fel-
íttetett *Kardot* imádják vala, De egy néminémü Filofofusból
lött Vitéz, tsupán tsak Jupiterhez a' fő Istenhez ragazkodott
vala, és midön okát kérdenék, Miért *Pallást*, *Venust* 's egye-
beket féğıtségül nem hívna? buzdult indulattal ezt felelte:
Contemno minutos ipsos Deos, modo Jovem propitium habeam.
Semmiben hajtom azokat az apró Isteneket, tsak Jupiternek
légyek kedvébe. Ez-is tudta azt, Hogy ha valaki mellett
vayon Isten, fenki nem állhat ellene.

Rettenjetekek meg hát ti ördöggel, Istennek 's az emberi
Nemzetnek meg esküütt ellenségivel Éövetkező Emberek 's
Vitézek! Mert ha Ördög vagyon veled, mind Isten, mind
Istennek minden Seregei, vagynak, Tested, Lelked, Idvesség,
's Elömeneteled ellen. Midön Te Vitézségért, Fő Tíft-
ségért, nem Istenhez könyörgéssel, hanem az *Ekronbéli* Bel-
zebubhoz folyamodol büvöléffel; Éintén olly bolondúl tsele-
kezel, mint a' ki az Uri palotát, hat lovat, hintót, nem
magától

magától az örökös Urtól, hanem az ajtón-álló inastól és a felejtartól kérné: vagy mintha meg-szententziáztatott fejednek el-nem tsapattatásaért, nem a' fő Magisztrátusnak, hanem a' hohérnak esedeznél! Ah vakmerő tudatlan, balgatag ember! mi hazna van ez értelem nélkül való, üres hangon *incantaltatott* meg-kurufoltatott szónak: *ABRA-CADABRA?* *Inscribes Carte Abracadabra, sepius atque iterum. &c.* Ird papirosra egynéhánykor e' szót, *Abracadabra*, 's a' t. köfd a' nyakadba. A' többek között ez az átkozott *Magia* ördöggel való tzimborálás a' 'Sidó Nemzet' végső el-puftulásának az oka.

Meg-vetették ez átkozott 's kárhozatos Mesterséget fok jeles Vitézek és Hadi Generalisok, mellyről egy szóval illy Hístóriát halljatok: Vagyon Olaf Országban Neapolis nagy Városban egy magas köziklán építettett, 's majd hozzá járulhatatlan erős Vár, mellynek *Ovum*, az az *Tojás* neve: E' Várat 1382-dik *Eztendőben* a' *Frantzia* meg-állotta vala, de fok faradtság 's vezedelem után-is fok napok alatt meg-nem veheté, végre egy *Magus* arra igéré magát; hogy ő a' Tenger partjától fogva fel a' Várig az *Aérben* hidat csinál, mellyen a' *Frantzia* Vitézek a' Várnak meg-vételére mehetnek, ha Kereket nem látádnak: De midön e' vezedelmes *Magus* Ördög' Katonája, igen nagy jutalmat várna 's üres erkényeket készítene, a' Sabaudiai Gróf a' *Frantzia* Tábornak Fő Generalisa, fejét véteti: hogy meg-tudja ugymond az Ellenség, a' *Frantziák*, Vitézi Virtusban, nem ördögi Mesterségben vetették reménségeket, 's bizodalmodokat. Ki világosodott meg-erősödése vagyon hát K. H. a' mi *Themánknak*: *Ha ISTEN velünk, senki sem lehet ellenünk.*

AL K A L M A Z T A T Á S.

Ezen Mennyei Jel alatt élt, és hadakozott Zomorú Halotti Sereg! Néhai Méltóságos Maros-Németi Gróf GYULAI

FERENTZ Vitéz GENERALIS Ur ö Excellentiája: Kit ISTEN Vitézü Nagy Méltóságú GYULA Magyarok Kapitánja Törsökéből tsemetéztetett-ki, Kinek URI Ágazási GYULA Várát bírván, merő mintegy MARS Mezejében nevedkedte- nek-fel, 's régi Orozláni bátorságú Elejeknek, meleg Vérek inaikban 's ereikben vizzé nem vált, mint ezt b. e. GYULAI FERENTZ Ur, ezen Méltóságos GENERALIS Urnak Nagy-Attya, a' Méltóságos RAKOTZI Fejedelmeknek idejekben Várad Fő Kapitány Partiumbéli minden erőtségeknek 's Hajdú Várafoknak Generálissok, Jenő, Déva, 's több Vég-helyeknek Fő Kapitányok, Tek. Nemes, Bihar, Zarand, Arad, és Békés Vármegyéknek Fő Ispánnyok 's a' Méltóságos Fejedelmeknek Belső Tanáts-Ur-Hivek, magától nyilván kitündököltette, és ha mostan idöm volna reá, előtettek sok Méltóságos Vitéz és Tanátsos GYULAIKAT Émlálhatnék. Öze-ágazott volt e' Méltóságos Familia, Néhai Vitéz Hadi-Vezérnek SZEKELY ANTALnak Házával, kihez a' Felséges MAXIMILIANUS Császárnak tulajdon kezeivel iratott három Levelit, maga Leveli közt a' Méltóságos Familia, megtartotta. Házasság végett pedig BETHLEN GÁBOR idejébéli Erdélyi Fő Cancellarius PÉTSI Uri Házba menvén, mind annak jeles Agazásival, mind a' Méltóságos KORNIS Házal Atyafisága eredett.

Méltóságos Gróf GYULAI FERENTZ Ur-is, ez idvezült Méltóságos GENERALIS Gróf Ur Édes Attya, Méltóságos APAFI MIHÁLY Fejedelemnek Belső Tanáts-Ur-Hive. Tek. Nemes Küküllő és Közép-Szolnok Vármegyéknek Fő-Ispánnyok, és Tek. Nemes Udvarhely Széknek Fő Király-Birája, Méltóságos Familiájának Tekintetét maga előtt viselte, és ha a' Tüzben 's Vizben megfordult maroknyi Nemzetnek változott forrai akadályt nem vetettek volna, saját

Virtus-

Virtusaival nagyobb eröben-is ékesítette volna. Jegyzette va-
la pedig magának Hazas-Társul, Magyar Országban régi Uri
Törsökü, nagy Joszágú, és Vitéz Férjfiúnak BARAKONYI FE-
RENTZnek szép Leányát BARAKONYI KLÁRÁT. Kinek
kivánatos Ifjúságában lett halála után a' M. KAPI Házba plá-
táltatott, melly fő Házasságok által a' M. GYULAI Ház, Nem-
zetünkbeli első Tekintetü Mélt. RAKOTZI, LORANDEI, KORNIS,
BETHLEN, KAPI, VÉR 's egyéb fényes Familiákkal még régen
öZve-kötetett.

Születése e' Mélt. Gróf Generalis Urnak lött Magyar Or-
szágban Tórna Vármegyében Tórna Várában Vitéz Embert mú-
tató jellel, 1674-ben Augustus Hónak 11-dik napján, és idejé-
nek nevedésével együtt, a' Kegyességben 's *Scholai* szép Tu-
dományokban gyarapodván, Ifjú kies időre juta, és akkor M.
Gubernator Losontzi BÁNFI GYÖRGY Gróf Ur ö Excellentiája
bölts Tanátsát követvén, Olasz Országban a' Fels. LEOPOLDUS
Római Császár' Vitézi közzé méne 1703-ban, a' midön mind-
járt leg-elsőben-is a' Bagosi Tek. Regimentben LEOPOLDUS
Fels. Császártól Obrist Lientinaudságra emeltetett.

Ettől-fogva immár tsudalkozásra méltó Vitézi próbáit,
roppant Tábork láttára, Orozláni bátorsággal mutatott nagy
tselekedetét Éamlnám-elő, ha saját Kezeivel irott *Diariuma*
kezembe jöhet vala; Azért tsak keveset említek, hogy a' Ne-
mes Véreket és elméket fel-serkentsem, 's Nemzetünkbeli illy
Mélt. Vitéz Férjfiúnak jeles és fényes hire fen maradjon. Er-
tsétek meg K. H. Nem egyfzer volt-e e' Mélt. Vitéz Ember vi-
lágos oka, az Ellenség' Taborán 's Várain vött nagy Gyöze-
lemnek. Egykor a' Frantzia Tabor a' Pó vize mellett lévén
Olasz Országban, igen nagy félelmet szerzett vala mindenfelé:
egynéhány Magyar 's Német lovas Seregekkel a' zemlélésre
kuldettetvén, Ejtékai lineában állított lövés által, melly

Hadi praktikát, ISTEN adott vala elméjére, annyira meg-
tentette a' Frantziának nagy Táborát, hogy mintha, *Hannibal*
ad portam, Hannibál a' kaput ostromlotta, fetét éjtzaka min-
den rend nélkül futni indulnának. Melly dolgot a' Parasztok
jó hajnalban meg-jelentvén, el-álmélikodik az ISTEN' Kezén,
és plajbázál irá sietve az Armadabéli Commendónak, hogy
az Ellenség futna, maga pedig a' Seregekkel együtt a' vizen
által-kelvén, az Ellenséget üzé, melly *Victoriát* kevés vóltok-
hoz-képest úgy vevének, mintha ISTEN az Égből küldötte
vólna alá. Emlekezetes az Alexandria nevü Város mellett
folyó Bormida nevü viz mellett lévő Hartz, mellyben is mi-
némü Virtusokat végben-vitt, a' maga Kezeivel írott Diari-
umból bővségesen meg-láthatni.

Igen emlekezetes a' *Turini* Hartz-is *Piemontban*, midön
a' Felséges Császár' *Armada*ja kemény zivvel a' *Frantziának*
nagy Sántzára ütne, és azt egész erővel ostromolná. Ez a'
Méltóságos Vitéz Ember, ISTENT segítségül híván, bizonyos
Vitéz Magyarokat vévén maga mellé, a' fok tűz között a'
Sántznak más része felé nyargalván, bé-rohana, bé-ugrata,
Kit a' ki-rendelt Frantzia Regimentek látván, legottan a' fegy-
vert le-tették, 's az alatt másfelől-is a' Sántz meg-vétetett.

Ugyan *Piemontban* Fenestel nevü erős Város alatt fok idő-
kig lévén 's munkálódván a' Császári *Armada*, egy magas he-
gyen építettett, Vitézekkel 's ágyúkkal igen meg-erőtítettett
hármas Sántzot avagy *Citta-dellát*, a' Vitézi *Sors* reá esvén,
ditséretesen és ditsőségesen meg-vévé: midön a' meredek ko-
páz hegyet a' Magyar Vitézek el-émlélvén, eleve el-kézfítte-
tett jég patkókat kötöttek vólna magok talpaik alá. A' Sántzok
meg-vétetések után a' *Várost* is a' *Frantzia Commendans*
fel-adni kéntelen vala. Vóltanak fok több jeles Vitézi mun-
kái-is

kái-is, mellyek miatt hogy fel-ne fuvalkodnék, ugyan *Piemontban Ibria* nevü Erőtséget, a' Frantzia Éintén nyakokba lövén, rontván, sohonna segitségek nem érkezhén, rabbá esett General Krippaimmal együtt, Frantzia Országban 21. hónapig raboskodott, úgy mindazonáltal, hogy Vitézi parolájára szabadon járna: az holott-is fok izben Hadi nagy Méltóságnak igéretivel próbáltatott, hogy Nevét a' Felséges Frantzia Király Vitézi közzé írná, de arra semmiképen nem hajtathatik.

Ezek és ezekhez hasonló Virtussai indíták a' bódog emlékezetü Fels. JOSEF Csáfárt, hogy 1706-ban 7-bernek első Napján Gróf GYULAI FERENTZET *Obristerré*, és a' Tekint. *Ebergéni Regimentben Commandová* tenné; és hogy 1707-ben Decembernek 20-dik napján, a' *Bagosi* Tek. Regimentet néki adná, maga saját Zemélyére olly *rángot*-is adván, a' minémü rendek 's *Tekintetek* vagyon a' Német Regimentbéli *Obrister*-eknek, sőt ugyan akkor a' *Sódot*-is a' maga Regimentjének ki-nyerte, melly már úgy foj, mint akármelley Tek. azon rendü Német Regimenté.

Felséges CAROLUS VI-tus Csáfár Kegyelmes Urunkat is nyilván-lévő érdemei, és nem pénze indíták arra, hogy 1716-ban Majus Hónapnak 7-dik napján General Majori Méltóságra emelné, és hogy 1718-ban Január. 27-dik Napján a' Tek. GYULAIANUM Regiment *Rangaj* felöl Kegyelmesen úgy resolválna, mint resolvált a' több Tek. Német Regimentnek Rangjok felöl, sőt hogy 1723-dikban Octobernek 13-dik Napján FELD MARSCHAL Liendinadi Méltóságra emelné, ezen Méltóságos GENERALIS Urat. Melly Felséges Csáfári *Decretumokat* méltó hogy Méltóságos Uri Háza az Unokáknak is által adjon.

Hogy pedig régi Uri Lineája tovább-is fojna, ISTEN⁶
hiván segítségül, magához kötelezé, élő nagy Emlékezetü
Méltóságos Erdélyi Gubernator Losontzi BÁNFI GYÖRGY
Gróf Ur ö Excellentiája, Méltóságos BETHLEN KLÁRA
Gróf AÉZonytól, Kedves Párjától Üületett Édes Leányát,
Méltóságos Gróf Losontzi BANFI MÁRIA AÉZonyt 1709-bé
Junius Honapnak 11-dik napján, Kivel is minémü tizta fe-
retetet, és példás kegyességbéli drága életet élt légyen, tsak
a' tudja mellyebben, a' ki látta józan itélettel, és nem lehet-
ne azt kevés beféddel elé-adni. Ugyanis egy Lélekkal és
buzgósággal foglalatosok valának a' Könyörgésekben, Ének-
lésekben, idvezült FÉRJE ama' kegyes Vitézek 'Sóltárát:
*A' ki a' Felséges URnak Lakozik 's a' t. magában is gyak-
ran énekeldegelvén, ISTEN' Befédenek, és Tudós Embe-
reknek el-kézült Munkáinak olvasásokban, a' bövséges és fo-
kakra ugyan ki-áradó alamisnálkodásokban, mellynek aláza-
tos személyem-is élő hiteles bizonyosága, sok Templomok-
nak meg-építetésekre való adakozásokban, 's egyéb drága
illatú jó-tselekedetekben, mellyek emlékezetnek okáért az
Élő ISTEN eleibe fel-hatottak. Gazdagitá a' Kegyelmes IS-
TEN tizta Házassági ágyát 's Méltóságos Uri Házát, igen
fép Fiakkal 's Leányokkal, kik közzül e' Világi életben még
négyen maradtanak. Méltóságos GYULAI KLÁRA Gróf
Ishú AÉZony, Méltóságos Bethleni BETHLEN IMRE Gróf
Ur ö Nagysága Uri Párja. Gróf GYULAI FERENTZ Urfi,
Gróf GYULAI KATA Kis AÉZony, és GYULAI SAMUEL
neveletlen Gróf Urfi, a' kikben a' mint Magának vala, ugy
az Hazának, és az Isten' Házának erős Reménségek vagon.*
De el-kiváná 's el is hívá Szerelmeffeitől a' Vitézeknek
és nagy Rendeknek Seregeiből, a' minden Előknek kézfitte-
tett Haz, a' Koporsó, 1728-dik EÉztendőben, 8-bernek 18 dik
Napján,

Napiján, közel *Mantuáboz* egy Kertben való Palatiumból, melybe Nyári lakásra mentenek vala ki, a' midőn gyermekségétől-fogva Kegyelem által bé-óztatott erős Hittel, buzgó Könyörgésekkel, Világi fok Hartzai, Ostromi, Győzedelmei után, az Ördögi ostromon és tsatán-is a' Hitnek páisával és kardjával magát által vágá, és mind végig Győzedelmes, e' földi Generalisi Méltósága után, az ISTENnek örök ditsőséges Országába Királyi fényes Méltóságra emeltetnék. E' Jel alatt éle 's vitézkedék, győzedelmeskedék, 's az Égben is fel viteték e' MELTOSAGOS, KEGYES, VITÉZ, GENERALISI FERJFIU! HA ISTEN VELEM, KITSODA ELLENEM?

Talám elég már a' bánat K. DEBORA, Méltóságos Zomorú ÖZVEGY! Talám meg-fáradhatnak már a' könyhullatásoknak kút-fejei! ISTEN tött NAOMIBOL MARÁVÁ, ki néked a' MARA keserű vizeit, mint Árvák Edes Atyyok, meg-édesíti. Hallgass az Atyai fenytékre, 's ragaszkodjál a' JESUS' Lábaihoz Hittel, *meg-tart tégedet a' te Hited.*

Uri Kedves Gyermekei! Buzogjon bennetek a' GYULAI édes Atyai Lélek és Vér. Elljetez, Hidjetez, Vitézkedjetez édes Méltóságos Uri Atyátok Czimere alatt; és ha ISTEN lézen veletek, bizonyára sem Ember, sem Ördög, sem egyéb teremtettt állat nem lehet ellenetek.

De mivel mind töletek, mind Testvér egyetlen-egy édes Öttse Méltóságos GYULAI ISTVAN Gróf és Colonellus Urtól, úgy Méltóságos Véreitől, Uri Atyyafiától, Rokontól, Tekint. Regimentjétől 's egyebektől rövid beféddel végbutsuzásra kézfül, én a' befédnek és időnek kedvezek.

Hanem

Hanem Te Méltóságos M. Németi Gróf GYULAI FERENTZ, Vitéz Generalis Ur! Régi Magyar Nemes Törsöknek Jeles Uri Ága! ISTEN előtt, a' Sz. Angyalok előtt, kik fok Hartzaidban óltalmaztak, esméretes, Kegyes, és erös Hitü FERJFI! Te *mondom* Nemes Magyar Vitéz Ifjúságnak Jó Attya, hiv és bölts *Preceptora*, Ki a' majd Éintén ki-Éaradó Magyar Vitéz Virtust, ISTENI-JEL és KEGYELEM alatt Magadban meg-elevenitetted, 's még az Ellenséggel-is fok ízben ditsőségesen meg-esmértetted, fok Hartzaid, Gyözedelmeid, 's *Hited* meg-tartása után, fiess a' Ditsőségnék Hegyére, az hol kézen vár Tégedet a' Korona, Bizonyára ISTEN volt Te *Veled*, azért *senki se lehetett ellened*. A' Te *Virtusaid* mi közöttünk és fok roppant Országokban elevenen maradnak. Élő e' földön azokban; Élő már és uralkodjál a' Te *Promotorodnak* az ISTENnek Ditsőséges Országában,

Á M E N.

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

Hanem

KESZÜ.

K E S Z Ű L Ő N O T A,

M E L L Y E L

K Ö Z E L E B B - V A L O I T O L V É G - B U T S U T

V É S Z E N

N. M É L T O S Á G O S G R O F

M A R O S - N É M E T I

G Y U L A I F E R E N T Z

G E N E R A L I S

U R S Ö E X C E L L E N T I A J A .

I N T E Z T E

K Ö V E S D I J A N O S ,

A' M. Vásárh. Nem. Coll. Phil. Prof.

M D C C X X X - d i k E l t e n d . J u l i u s n a k 2 3 . N a p j á r a .

Q

Apos.

Apost. Tselek. X: 1, 2, 31.

Vala pedig Czésárában egy Ember, kinek neve Kornélius va-
la, ki házados vala. Fámbar és Istenfélő az ő egész há-
za-népével egybe, és sok alamisnát oltogat vala a köz-
ségnek. És imé egy meg-állta én előttem fényes ruhában,
és monda: Kornéli a' te imádságodat meg-hallgatta az
ISTEN, és a' te alamisnálkodásid emlékezetben vagy-
nak ő nálla.

Jérém. XVII. 7.

Bóldog a' Férfiú ki bizik az URban, és kinek bizodalma
az UR.

2Kronik. XXXV: 25.

Jeremiás-is sítatá Jofsiást, és siralmas Énekekkel sítatják
vala ütet minden éneklő Férfiak és Asszonyi-állatok mind
é máit napig, Kiknek Éneklések ugyan fokássá válék
Izraelben: mellyek imé meg-vagynak irattarva a' Jéré-
miás siralmaiban.

Jérém. Siral. 1, 12, 11, 46, 49, 's 50.

Ne legyen nehez néktek mindnyájan kik által-mentek az úton,
tekintsétek-meg, és lássátok, ha vagyon-e olyan bánat mint
az én bánatom, melly én rajtam esék, mert keserűséggel
illetett engemet az UR az ő haragjának napján, meg-nyi-
tották mi ellenünk fájokat minden mi ellenségünk, az én
Femem nem félnek-meg a' sítástól, annyira hogy semmi
nyugodalma nintsen míg teánk nem tekint és nem néz az
UR az Égből.

E L Ö Z L E S

AZ igaz és nagyon fogó busulásnak
Szívbeli keserves meg-Éomorodásnak
Tágasabb zabolák adatnak mint másnak,
Szabados-is annak indulai vádlásnak.

E' Éerint perlünk most azért hogy fok MÁRÁK,
Nem pedig mindenkor a' mosolygó SARÁK,
Bóldog JAABESEK, víg DEBORA 's BARÁK
Nálunk sereglenek, 's útjok együtt járják.

Jaj! kár az hogy minden truppos elegyülés,
Nagy Házaknál eső pompás egybe-gyülés,
Tsoportonként való, sor állás, és ülés,
Nem vigsághoz, hanem tsak jajhoz készülés.

Ah! bal a' természet. Ah! félkeg az idő,
Nem azért, mindenben, mintha volna meddő,
Hanem a' mi Versünk reá azért feddő,
Hogy ránk Éomorú Gyáft hozott az Éktendő.

Időnek e' Éokott mostoha munkája,
Hogy az ALLEN-BACHUT Siralom' tarfája. Gen. 35: 8.
Ottan, ottan éled, ha mikor tsorbája
Élik, újít rajta mindjárt töve tája.

Halál' árnyékának völgye még sem dönt-fel,
Chatzar Maveth, Halál' pitvara nem dönt el,
Szerentse forgását most is próbálnunk kell,
A' mi vezéllyünkről mindenütt fok a' Jel.

Még pedig gonozink nem haladékosok,
Nem valami véknyak és aprólékosok,
Hanem sietséggel ránk jövő trupposok,
Szíveinket búval fojtók 's fulánkosok.

Am lenne Éapora azoknak halások,
Kiknek alaton helyt vagyon fors jutások,
Tsak kiknek nagy rendel vagyon virágzások,
Azoknak ne lenné illy gyakran halások.

De látjuk másként van, 's kevés külömbség van,
Völgyekre, hegyekre, menyütö-kő rohan,
Alaton 's ma-as ház idővel meg-rokkan,
Czédrus' és hanga-fa ebben van egy karban.

Kárabb pedig a' nagy jónak tévezítése,
Mint az aprósbobnak tellyes el-vezítése,
Sokkal könnyebb ennek újabb meg-ferzése,
Hogy sem mint amannak vil-Éá kerítése.

Nyilván rajtunk akkor febek esnek méllyek,
Midön minden jókkal dízesült zeméllyek,
Tölünk el vétetnek, mert ök Nap 's Éem fények,
Nálok nélkül mások épen jövevények.

R E A - F E J E Z É S.
Eleven Példája volt, 's ma-is az ennek
Élete 's Halála GYULAI FERENTZnek,
GROF és GENERALI Méltóságban éltnek,
Oh! miként lelé róla mostan méltó Ének.

Leg-jobb *Oratori* néki a' munkáji,
Mint akárkinek is ezek hübb *Notáji*,
Hogy azért légyenek *Virtusok* példáji,
Méltó e' Világra adattassanak - ki.

Volt Ö Nemzetünkben majd másatlan OÉlop,
Ditséreteiben ki valamit el-lop,
Vagy gyáfos eseten tombol és tántzot rop.
Az épen kegyetlen fene-vad-ként vért Éop.

A' mint Éületéssel Uri Vér Tzimerét
Vette, Tíztségének nem úgy tette Éerét,
Hanem böltsen önként ajánlván-el Véré,
'S Éép serénységéért nyerte ritka béré.

Bal és jobb Szerentse között fokát forgott,
Szerentse ellene akár mint tsikorgott,
Soha Éive 's Éája az Égre nem morgott,
Hanem illatozó Balsamumja tsorgott.

A' Hadi Világnak minden rend-tartását,
Minden kívántatott ártatlan Virtusit,
Tudta, és követte, el-hagyván motskosit,
Vólt Éent, kegyes, felid, tsudálva hidd ezt it.
Tábori dolgokra Ézet, Szemet, Kezet,
Ugy fordított, hogy vólt nála Emlékezet,
A' meÉke lévökre; és el-is érkezet,
Tanú erre itt fok árva Felekezet.

Lábait hogy egyÉzer valóba rá tette,
Betsület izzaÉtó útára, Nem vette Múzeum
Onnan addig, a' mig nem Éette és ette,
Kedves gyümöltseit, a' mint reménlette.

E' ditsö Páldának igaz hogy repítik
A' külsö Szerentsék hirét, és Éépítik,
De a' belsök fokkal nagyobbra Építik
Gráditsát, 's a' fényes Egekig terítik.

Mellöztetnék-el bár minden mi tífeltel
Kivül ötet, elég fok belső kellelte,
Mint gyürüt a' gyémánt úgy tündököltette,
Ötet, a' holott-is ki nem marad hite.

Buzgóság, Kegyeiség, Virtusok' Veleje,
KereÉtyént Éépítő gyöngyöknek eleje,
Itt fémlert, mivel ott járt minden ereje,
Élő 's nem hólt Tagnak, hogy Öt' tartsa Feje.

Ez a' tömött tsomó, a' melly annyit ütött,
A' fontban, 's ez Hóltnak díÉére többet tött,
Mikoron az Halál rá bélyeget sütött,
Ez akkor-is kívánt világóságra jött.

Mert Orofán fívvél vég óráját várta,
Félelmek' Királyok Lelkének nem ártá,
Az ő kivántára Könyörgésünk járta
A' Éép Eget addig, míg Lelkét bé-zárta.

Lehet Hit' Tükrének hívnuuk bizonyára,
Noha drága Éó ez, 's nintsen elég ára,
Méltó dolog azért ha fíznte porára
Ózland-is, hogy hire terjedjen fokára.

Minden jónak e' volt tellyes reménysége,
Hogy még vitorláit jó Éél kedvelsége
Fujja, 's nem lez hamar életének vége;
Mert volt Elméjének 's Testének frísége.

Azt véltük hogy sebe halálos nem lézen,
Nem egyebet hanem meg-ijeztett tézen,
De imé véletlen tsalatánk e' rézen,
Mivel FERENTZ-ünknek Spittze álla kézen.

ISTEN kétség kívül valami jó véggel,
Akarta, hogy földet tserélje-el Éggel,
Éztendöket midön kivánt egéfséggel
Épen ötven nyóltzig valókat töltött-el.

Leke' ki fakadta idegen helyt 's mézfé,
Történt, hol Mantua két Népot köt özfé,
Tsak kitsinbe múlt-el hogy el-ne rekezfé
Mi tölünk ő Testét a' nehézség keze.

De az ABIGAIL és ARTEMISIA,
Azon fellyül egy 's más igaz bánat' Fia,
El-Éának hogy forró buzgóságok' ijja,
Kötelefségeknék hartzát itt meg-vijja.

Ugy-is lön, 's e' kintses Ládát ő Hazája,
Meg-nyerte, mivel azt le-hozta M-Á-R-A-J-A,
Mellyel enyhül Éívét fojtó nyavalyája,
Mert Temetésének lehet jobb forinjája.

Ha ott temettetett volna is 'el Teste,
Az hol annak etett Éomorú el-este,
Illő Tisztetsége módját fel-kereste,
Vólna úgy-is, itten a' Népek nem reste.

Ugymint vagy mellyéből ki-vött 's ide hozott,
Szívénél, avagy csak ötet árnyékozott
Ollyatén jeleknél, Régiektől huzott,
Szép 's jó Éokás Éerint lett vólna butszuzott.

Annál inkább midön immár gazdagultunk
Magával a' Testtel, 's ugyan meg-vidultunk,
Mellyért buzgóságos Könyörgéshez nyúltunk,
Adjunk jelt, hogy tisztünk mellől el-nem múltunk.

Lycurgus tiltora fel-iratni Nevét,
Ki nem véres hartzon kapta Halál' évét,
De minékünk tünnünk e' Törvénynek hevét
Nem kell; méltó díztől, mert sok jókat el-vét.

Nem *Cenotaphium* nem pufta Koporsó,
Mellyet Éerzett irigy *Lacbesisi* orsó,
Hanem valóságos hamv tartó gyász korsó;
Ne légyen hát senki sírásban utolsó.

Szemlélje most minden 's végye elméjére,
Es gyászos betűkkel messe-fel Éivére,
Kit adott az ISTEN Halálnak kezére,
Mert e' lézen talám Hazánk vezélljére.

Ugyan a' Nagy Halott vagyon illy hafnára
Embernek, hogy annak gyászos Példájára,
Inkább emlékezik végső Orájára,
Mint ha nézne a' köz Ember' Halálára.

Óztán a' Nagyoknak böldogül halások,
Nagy *SKOLA*, mert abból tanulhatnak mások,
Ha érthetik mint vólt az ő hartzolások,
Mikór vólt az Halál' mezején állások.

Nagy Rendüknek holtok ilyen gyümölcstöket
Jóllehet hogy hoznak; Még-is kö ziveket
Tárnak, kik annyira kimélik Lemeket
Hogy ne hullatnának sürüen könyveket.

Mivel fájlalhatjuk leg-alább kárunkat,
Akkor, midön vesztjük Jó Patronusunkat,
Sirathatjuk benne avagy tsak magunkat,
A' kiknek is kotzkánk hamarabb vak mint hat.

Ehez-képeft vagyunk Tégedet-is kéztek
Siratni, GROFI TEST! hogy az irigy kezek,
Kivánták tartani hozzád közök' 's rézek'
Tiltván, hogy reád ne foljanak több mézek.

Szánnyuk kinaidat mellyekkel gyötrödtél,
Lassú nyavalyádba forrodva főzödtél,
Bánnyuk hogy reád jött ÖZZel a' kemény Töl,
A' mellytől még ma-is fázik minden jó Fél.

Szünjünk mindazáltal egy Gempillantásig,
Nagygyától bánatnak 's bűnak bár tsak addig,
Butszó Beféde FERENTZünknek meddig
Véghez-mégyen, Ki-is immár a' Mennyben vig.

Azért Ötet akár tartsuk mint most Zöllöt,
Akár minap beteg ágyában haldaklót,
Nem ejt kétség kívül szájából egyéb Zöt,
Hanem mindeneknek kellő 's tetzhető jót.

B U T S U Z Á S.

Szollását így kezdé: A' mely-fajás fegzi,
Egy időtől Testem. Látom Halál' regzi;
Löv é rám e' febes nyilát, és el-végzi
Nyavalyás Eltemet, zivem azt jól érzi.

Eddig akart rajtam az erős fegyverés
Tágítani, a' mint förtélja ezeres,
Ennyi frigyet vetett velem e' fel peres,
De már most újokban im erőssen keres.

Vagy

Vagy mit mondom keres, régen már megtalált,
ISTENem! csak addig tartóztad e' Halált,
A' meddig tehetek bútsúzási oztást,
Világtól hogy végyek betsületesen vált.

Söt nem csak Lelkemet Testemben addig hadd,
Hanem eröd gyenge erőmhöz hozzá add,
A' bölts elmét, 's nyelvet tölem el-ne tagadd,
Szolgádtól, 's ha hibáz, kérlek helyre ragadd.

FELSÉGES TSASZÁRJÁTOL

Felséges VI-dik KAROL Jó Tsázarom!
Most-is midön Éltem' végső pontját járom,
Hitemnek az Égben Koronáját várom,
Töled bútsút vévő Éamat bé-nem zárom.

Ugyanis valamig valék egészséges,
Felségedhez lenni kívántam hívséges, Múzeum
Soha sem kiméltem, mikor volt Zűkséges
Érted eröm, 's vérem. Nálad sem kétséges.

Ezért Felségedtől borsánator kérnem, nyvtára
Majd nem annyira kell, mint egyenest térnem
Arra, hogy köszönjem a' Gratiát, érnem
A' mellyet engede Felséged 's meg-nyernem.

Példámban Felséged azt Lépen mütatta,
A' Zemély válaftást hogy másoknak hatta,
És valaki igaz hűséggel tsatolta
Magát Felségedhez, méltó bérét látta.

Felségedtől én már Zemélyemben több Jufst
Nem vehetvén, kérem, a' kegyelmes Virtust,
Gyengémhez végig jelentse mint Myrtust,
Távoztasson tőlök minden Labyrinthust.

Igy kívánom ISTEN hozzabbúlt Élettel
Felségedet áldja, 's várván várt Zülökkel,
Ellenségeire fegyvere ha Zeldel,
Addig meg-ne térjen, míg frigyét nem Zentel.

KEDVES IGAZ HITES-TÁRSÁTOL

Sok próbák közt forgott Éltém' kegyes Párja,
LOSONTZI SZÜLETETT GRÓF BÁNFI MÁRIA!
Tsendes örömnöknek lett temérdek hizza,
Testemnek sátorát mert az Halál vija.

A' Kegyetségben volt együvé kelésünk,
Húzd-fél Éltendő volt együtt élésünk,
Egymás Hüségében nem volt meg-hülésünk,
Tsendes Békeiség volt ülésünk 's menésünk.

Együtt Lakásunknak mind kevés *Summája*,
Mert voltunk az igaz Szeretet' *Példája*,
Köztünk Egyeségnek virágzott *Pálmája*,
Nem volt álnoksággal rakva Szívünk *Tája*.

Igy; mennél volt Éltünk gyönyörüségef,

A' meg-válás annál keferüségef,
Szíveinken ezzel esett igen mély fef,
A' mellynél nem lehet soha mélységef.

Látom, Szíved majd meg-hasad bánarjában,
Érettem, mert vagyok az Halál' útjában,
Nem múlatok tovább Testem' sátorában,
Hanem Lelkem mégyen az Egi Hazában.

De erőt feletrébb a' bánar ne végyen,
Hanem Éivet gyötrő búban mérték légyen,
Lelkedben az ISTEN gyógyító írt tégyen,
Kitől minden áldás a' földre le-mégyen.

A' tsendesedésre lelhetni okokat,
Ertelemmel, 's Mennytől diktált fontosokat,
A' meg-enyhítésre alkalmasokat,
Tudom, hogy Magad-is tudÉz illyetént fokat.

Nem-is kérlek téged' MÁRIAM! egyébre,
Nem Testemnek dízes El-temetésére,
Nem a' történt vétség' meg-engedésére,
Nem *Arva Házamnak* Gondviselésére.

Mert

Mert bizonyos vagyok a' felől hogy mindent
El-követé, valami betsületes és fent,
Tsak örnyü bűd eránt marad kétségem fent,
E' végre szólítom a' Kegyelmes ISTENT.

ISTEN tsinálja-el úgy Éivednek telkét,
A' békefégesen türesnek jó Lelkét
Mostan hogy bé-végyed, és nálad az egy 's két
Rövid ige, annyit használjon mint a' hét.

Gondold-el az Élet mindennél tsak költson,
Nem pedig hogy örök idöket-is töltson,
Vízfé kéretésén lármát ne süvöltson
Szívünk, hanem inkább hódoljon-meg böltson.

Im! természet Éerint életem Pályáját
Futhatom vala még; De minthogy hibáját
Látom e' Világnak, 's Elet Koronáját
Vézem, mert kedvelném e' Világ formáját.

Azonban világi Eletemnek hólgya,
A' mennyiben tsorba, 's rövid azt ki-tólgya,
A' Éép betsületnek böven jutott 'sólgya,
A' melly-is a' nyelvet panáfra nem ólgya.

Ezt-is gondoljuk-meg hogy fok találkozik,
Ki nállunknál inkább fokkal tsalatkozik,
Ennél éretlenebb korban Éakatkozik,
'S Éertelenebb formán el-is fogyatkozik.

Ezek 's többek sebink' gyógyító olajok,
Illyekkel rendesen lasúdnak a' jajok,
Kevesednek a' fok meg-eméztö bajok,
Es le-tsenedesednek a' bánatos zajok.

Légyen ISTEN! leÉÉ-is erősen reménlem,
Környülötted erős pais és védelem,
Kivánt segedelem, 's kellö jövedelem,
Minden gonofidat gátlö késedelem.

Derítsen, derít-is reád jobb Napokat
Fedje-meg a' fennyen hánkodó habokat,
PÁLMAINKNak érjed jól meg-ért korokat,
OÉtán végre velem lakj Egi Karokat.

KEDVES GYERMEKEITÖL és VEJÉTÖL.
PÁLMAIM! PÁLMAIM! kik zöldeltek négyen,
Immár eзем, kedvem, 's nyelvem rátok mégyen,
Hogy vég Bútsút végyen 's néktek intést tégyen,
Aldásban réz böven tinétek-is légyen.

KLÁRA, FERENTZ, KATA, gyenge kis SAMUEL,
Kiket tzimerezett a' nagy IMMANUEL!
Az örökös úton mégyek én immár el,
Végső Éóm nálatok légyen állandó jel.

Hogy az igaz útnak néki indulnátok,
Rendetekhez illő díszeket kapnátok,
Szívöl azon valék, hogy valaha átok
Söt panasz-is soha ne illetné látok.

Bóldogságtok' tornyát emelt ATYAságom,
Mert a' vólt énnékem tellyes kívánságom,
Ez intést Szívetek' táblájára vágom,
Tartsátok meg mint négy Kedves ARANY-ÁGOM!

GYULAI Nevünknek 's Nemünknek motskára,
Mit lennétek? Ditső Hazátoknak kára,
Miért nevedednek ekként-is nagygyára,
Nöjjön inkább fénylő Napjának sűgára.

Mínthogy nékem Titek' nem történet hoza,
De Isteni áldott kedv ajándékoza,
Illő mindnyájatok serényen nyomozza,
ISTEN' Ditsőségét miképen dolgozza.

E' Nagy UR ö maga fűntelen fojtassa,
A' bennetek kezdett nagy jót, és mütassa
Jó Kedvét hozzátok, 's Szerelmét láttassa,
Nevetek' Hivei közzé Éámláltassa.

Kedves

Kedves új Vömmel-is Gróf BETHLEN IMREVEL,
Ki KLÁRAM-at hozzá szeretet övével
Tsatolta, hogy legyen igaz FIU nével,
Közös Bútsúzásom, mint szemem' fényével.
Mint kedvet előttem érdemmel találta,
Ugy ISTENNél kedves legyen; Es Halála
Soká kélfen, legyen kívánom ő nála
ISTEN' áldásának arany vezűző Ézala.

VICE COLONELLUS KEDVES ÖTSE URÁTOL.

Válván Kedves Ötsém GRÓF GYULAI ISTVÁN,
Rajtam nehéz sullyom ennyire tágitván,
Es Aryafiságom arra fel-indítván,
Szívből botsánatot, 's Szerentsét Ézám kíván.

Ugy tetűzik, mind kettőnk rézéről meg-tetűzett,
Azon egy Gyökérből Termézet hogy nemzett,
Imé valál nálam annyira el-jegyzett,
Hogy erántad hozzám gyanú nem férkezett.

Ezért földön jártod az Egeknek tesűsek,
Minden vezedelem tőled üzetteűsek;
Az áldás Házadra mint özön-viz eűsek,
Mindenfelé Hired 's Neved tífeltetűsek.

FELSÉGES EUGENIUS HERTZEGTÖL.

Már Nemzerűnkbeli egyéb Fő Rokonság
Következűnek, de a' nagy Háládatofűság
Azt tselekűzi hogy egy idegen Méltofűság
Végye Szerét, a' ki éppen merő jófűság.

Ki-ragad útamból hát köteletűségem
Ahoz, kitől fokűzor tódult Tífetűségem,
EUGENIUS jó FELSEGES HERTZEGEM'
Kedvét, most-is végső Spitzzemen nem Ézegem.

Hogy yólt Patronusom, Párt-fogóm 's Őűtönöm,
Közöntem, 's mostan-is hűsűggel közönöm,

A' hála-adástól nem könnyen meg-Éünöm,
Áldást reá térni, az Egekbe tünöm.

KÖZELEBB-való MÉLTÓSÁGOS SOGORAITOL.

Méltóságos három Fő Sógorim! úgymint:
VESSELENYI ISTVAN, BANFI GYÖRGY! 's e' Éerint,
BETHLEN ADAM Urak! immár reátok hint
Szám jó Éókat, arra mert Erdemetek int.

Vagytok Hazátoknak Lámpáffai közzül,
ISTEN, 's a' Fényes Ház Titeket eÉközül
Elő fogott mostan, méltó-is ha kéÉül
Oh bóldog órátok, melly több több jókat Éül.

GROFI TÁRSatokkal előttem kedvesek
Vóltatok mindnyájan, és kellemeteseK,
Jöttek rám rólatok kedves ÉellözéseK,
A' mellyek-is vóltak nékem mind édesek.

Minthogy kedveltetek mindenkor engemet,
En-is kedvelteK Titek' mint Véremet,
Azért már Reátok fordítom Éememet,
Nem Éánom bútsúzó végső BeÉedemet.

E' Világon úzó Elterek' fajakát,
Avagy inkább annak az ö vitorláját
Fújja jó Éél, míglen rév partnak a' táját
ÉriteK, hol ki ki véÉi KORONAJAT.

MINDEN egyéb URI ATTYAFIAITOL 's JOAKAROITOL.

Egyéb Familákbéli jó Uraim!
Szívem Éerint való Kedves Barátjaim!
Kik valátok nékem Hüséges Társaim!
LéÉnek már rajtatok meg-áldó Éavaim.

Uri Éerentséből nagy réÉ nékteK jussón,
A' veÉélly töleteK nagy meÉÉe el-fussón,
Az ISTEN lok áldást rajtatok láttassón,
VéleteK sok bóldog Napot kóÉtoltassón.

MAGA NEMES REGIMENTJTŐL.

Lángzó indulatom hozzád-is jelentem,
MANTUA-ban ditső hirű Regimentem,
A' mellyben nyertem-el fővebb Elő-mentem'
Sokkal élesb fegyvert im leltem mint fentem.

Vitéz Tízteidet, 's egészen Tégedet
Követlek, 's kívánom érjed jó Végedet,
Fel-derülni lássad MARS járta Egedet,
Jöjjön olyan idő, melly Pálmákat Édedet.

Mind eddig Hireddel mindenütt fénylettél,
A' Ditsőség' Egén magaffán repültél,
Ellenségeidnek kezektől nem féltél,
Éles fegyverektől meg sem is ijedtél.

Akképen ezután Hired virágozzon,
Mint a' Éép Balsamum akként illatozzon,
Ellenségeidnek Neved is okozzon
Oly félelmet, mellyen minden tsudálkozzon.

Mikor még a' Mársnak véres mezejére,
Ne adjon az ISTEN Ellenség' kezére,
Hanem tégyen erőt fegyvered' élére,
Mig el-kezdett munkád' vízi jó végére.

A' ki igyekezik károsodásodra,
Avagy tellyefséggel el-rontatásodra,
Rontsa-meg az ISTEN, 's vigyázzon forfodra,
Es minden dolgokat fordítson javodra.

MAGA NEMES NEMZETÉTŐL.

Vitézi Virtussal hires MAGYAR NEMZET
Kit jöllehet ISTEN próbák közzé Égezett,
De hagyott még nálad Vitéz Éivet, 's kezét,
Hogy Töled bútsúzzam Éivem arra vezet.

Mert míg ez Eletnek bajjait emeltem,
Hozzád igaz Éivet mindenkor vífeltem,
Hiredet mindenütt az Egig emeltem,
Ha ki motskolt, annak érted meg-feleltem.

Most-is midőn járok az Halál' Völgyében,
'S Lelkemet le-tézem Megváltóm' Kezében,
Vagyon hozzád Szívem régi Hűségében,
Kivánván, hogy rézt végy ISTEN' Kegyelmében.

Derüljön-fel régi Napodnak sugára,
Erkezzél szabadság' kívánt órájára,
Ne juss romlásodnak utolsó porára,
Lépjél a' Ditsőség 's boldogság' halmára.

Az UR tapodja-meg rosz-akaróidat,
Kik öregbiteni kívánják gyáfordat,
Elteffe 's tartsa-meg fényes Lámpásidat,
'S Általok oltassa sűrű homályidat.

Légyen MINERVAnak közted virágzása,
Vitézséggel híres MARSnak lakozása,
Tsepegjen-le Reád az Egnek áldása,
Mind addig míg lez, ez Földnek fenn-állása.

MINDEN KEDVES SZOLGAITÓL

Kik fő póltzon alól vagynak nem felejtém
Azokat, mert ott-is Kedvesímet sejtém,
Midőn majd már Lelkem' az Egekbe rejtem,
Aldó Szavaimat ő Rájok is ejtem.

Kivált hű Szolgaim, 's az a' tellyes Sereg,
Melly Tisztelkedéssel *Sorsomon* keferég,
Aldásban maradjon, 's apádjon a' méreg,
Kétsék Eleteknek Fáját rágó féreg.

B É R E K E SZ T É S.

Igy az Emberekkel el-végezvé'n dolgát,
Minthogy reménlette KRISTUS-ban Váltóságát,
Tette Meg-nyugvásra adá fentül Magát,
'S Győzedelmes Lelke vévé Palma-ágát.

V É G E.

Prædicator Laik Torna.

- 1° Gyulai Ferencz fels. Dombai György
2° Deák Orsós M. Gyulai Ferencz fels
Szigeti Gy. János
3° Gyulai Ferencz fels Szigeti Gyula
János.
4° Gyulai Ferencz fels Kustirányi
János
5° Gyulai Ferencz fels Deák József.
6° M. Orsós Gyulai Ferencz fels Szabó
Mária érhát.
7° Vég Dombai veasé Zuel Gyulai
Ferencz fels. Horváthi János.

Haáz Rezső Múzeum
Tudományos Könyvtár
Székelyudvarhely

Haáz Rezső Múzeum
Tudományos Könyvtára
Székelyudvarhely

**Haáz Rezső Múzeum
Tudományos Könyvtára
Székelyudvarhely**

**Haáz Rezső Múzeum
Tudományos Könyvtára
Székelyudvarhely**

